

marksist bakış

Zafere Kadar Sürekli Devrim!

SAYI: 64 FİYAT 4 TL

**özgürlük emek ister
yürekte ateş ister**

**MÜCADELE EDERSEN
UMUT VAR!**

ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlıkçılık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

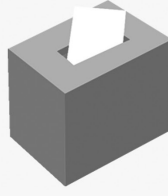
Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proleterya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerek, Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.

REFERANDUMDAN ÇIKAN SONUÇ UMUTLUDUR.

Ama ancak harekete geçersen umutludur.

Hayatına eskisi devam edeceksen bu umut boş laftır...

Daha çok kederlenirsin...

İÇİNDEKİLER

PERSPEKTİF

3 Bir Referandum Analizi

V. U. Arslan

16 Referandum Dersleri ve Gelecek Mücadelelere Hazırlık

Engin Kara

TEORİ

10 100 Yıl Sonra Nisan Tezleri

Gökçe Şentürk

18 AKP ve TÜSİAD

Güneş Gümüş

ENTERNASYONAL POSTACI

23 FARC, Referandumun Ardından

Ali İhsan İbkal

28 Trump Suriye'de Neyin Peşinde

Çağın Erdoğ

30 Maduro'nun Çöküşü: Ekonomik Kriz ve Siyasal İflas

Tilbe Akan

TARİH

6 Sağımız Pek Selamet Değil

Caner Fayza

26 Çöküşten Günümüze Rusya'nın Serüveni - III

Emre Güntekin

KÜLTÜR-SANAT

13 AKP için Sanat: Yık ve Bırak

Derya Koca

HAYIR GÖNÜLLÜLERİ 31 ŞEHİRDE KAPI KAPI SOKAK SOKAK MÜCADELE ETTİ.

İSTANBUL - ANKARA - İZMİR - ANTALYA - MERSİN - DENİZLİ - BURSA
SAMSON - TRABZON - BİLECİK - DİYARBAKIR - ERZİNCAN - KONYA
AYDIN - UŞAK MUĞLA - MANİSA - İGDIR - KAHRAMAN MARAŞ - SİVAS
KIRIKKALE - ESKİŞEHİR - KOCAELİ - ÇORUM - ARDAHAN - AFYON
HATAY - ISPARTA

100,000

STICKER VE BROŞÜR İLE

MİLYONLARCA
İNSANA ULAŞTI

Bu kadar
YETKİYİ
babama
VERMEM!

SLOGANI ÜLKEDE
HAYIR'IN SESİ OLDU

BU BAŞARI HEPİMİZİN!

Sopalı ve hileli referandumla tarihe geçen dikta rejimine karşı mücadele etmeye devam edeceğiz.

HAYIR daha başlangıç, mücadeleye devam!

HAYIR
Gönüllüleri

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0542 617 8140

İstanbul

Osmanağa Mah. Serasker Cad. İsmail Ekşi İşhanı No: 62 Kat: 4 Kadıköy
Tel: 0543 337 3671

Trabzon

Kunduracılar Cad. Dedeoğlu Sok. Pustular İşhanı No: 4/44 Merkez
Tel: 0532 792 7171

Marksist Bakış - Aylık Siyasi Dergi - Yıl: 13 - Sayı: 64 - Nisan 2017

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Öncebeci Mah. Servi Sok. 5/8 Çankaya ANKARA Tel: 05548518392

Baskı: Altan Özyurt Matbaacılık Tan.Rek.Org.Dan.Eğt.Tur.Tic.San.Ltd.Şti. - İvedik Organize Sanayi Bölgesi 1354. Cadde (Eski 21. Cad.) Fora İş Merkezi No: 138/3 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 394 83 94 **Faks:** (0312) 394 81 23

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

Bir Referandum Analizi

V.U. Arslan

HEM SOPALI HEM HİLELİ

16 Nisan “sopalı referandum” olarak bir yüz karasıydı, sonunda “hileli referandum” olarak da tarihe geçti. Hem sopalı, hem şaibeli. TC tarihinin ilk çok partili seçimi (sene 1946) ile 12 Eylül darbesinin 1982 Anayasası referandumundan sonraki en berbat oylaması, hiç tartışmasız 16 Nisan referandumudur.

Ülkede OHAL tüm acımasızlığı ile hüküm sürüyor; devlet kaynakları sınırsızca EVET için kullanılıyor; medya hemen hemen tek ses, tüm olanaklarla RTE ve AKP cephesi tek yanlı biçimde psikolojik harp yürütüyor; anayasa değişikliğinin içeriğinin tartışılması engelleniyor; HAYIR’cılar vatan haini ve terörist suçlamasına maruz kalıyor; sıradan halk, sanatçı, gazeteci, anketçi, korkutuluyor; HAYIR diyen sendikalar saldırıya uğruyor, binaları defalarca basılıyor; “EVET farzdır” diye fetva veriliyor, insanlar cehennemle korkutuluyor; **vergilerin kaldırılmasından KDV’nin kaldırılacağına yönelik sözlere varıncaya kadar pek çok rüşvet sayılacak işe girişiliyor;** HAYIR kampanyası fiilen engelleniyor, afişler, pankartlar sökülüyor, küçük etiketler bile sistematik olarak toplanıyor, HAYIR çalışması yapanlar gözaltına alınıyor, daha da olmadı iktidar yanlısı çetelerce saldırıya uğruyor, linç ediliyor... İrili ufaklı bütün şehirler, yollar, köprüler dev EVET pankartları ile süslenirken HAYIR’ı anlatan küçük bir afişe bile tahammül edilmiyor. Referandumun belki de en kritik 2 kişisinden biri

(Demirtaş) hapiste, diğeri (Akşener) sürekli baskı ve tehdit altında, çalışması yapması engelleniyor. Yoğun HAYIR oyları gelecek olan bir takım Kürt şehirleri yıkılmış, halk göç etmiş ve HDP aktivistlerinden binlercesi tutuklu, dahası 16 Nisan’a yaklaşırken son ana kadar HDP’ye yönelik tutuklamalar sürüyor... Özetle **ringde iki dövüşçü var, birinin elleri bağlı, diğeri sürekli saldırıyor... Böyle bir oylamaydı 16 Nisan.** Ama bu da yetmedi. YSK, her ne hikmetse, oylama gününün sonunda oylama kriterini skandal bir kararla yasalara aykırı şekilde değiştirdi. Oy verme işlemi başlamadan evvel sandık başkanları tarafından mühürlenmesi gereken zarfların mühürsüz şekilde kullanıldığı ortaya çıkıyor ve geçmişte “mühürsüz zarf ile muhtar heyeti bile seçtirmem” diyen YSK işi kılıfına uyduruyor. Düşünün milyonlarca mühürsüz zarf ile kullanılan oydan bahsediliyor, usulsüz şekilde EVET’e basılan oyların izlendiği videolar internete düşüyor, özellikle kırsal alanda blok halinde EVET oyları kullanılıyor, kalaşnikofla oy kullanan korucular rabia işareti yaparak fotoğraf çektiyor... Normal şartlar altında seçimi

Devlet baskısı dışında EVET'e destek olan Barzani'nin, Hüda Par'ın, korucu aşiretleri ve RTE'nin "çekimine" kapılan dini dokunun el birliği şeklinde sonuca etki ettikleri anlaşılıyor. Aynı zamanda hendek savaşları ve ardından gelen yıkımdan ötürü PKK'yi sorumlu tutan bölgedeki bir kesim halkın siyaseten bir tercih yapmış olduklarını da varsayabiliriz.

çoktan iptal ettirecek bu büyük şaibe ile **16 Nisan sonsuza dek lekeleniyor.** RTE'nin cevabı da "atı alan Üsküdar'ı geçti!" oluyor. Böyle hassas bir konuda tam da bir dikta rejiminin vereceği türden gevşek bir ifade..

Deyimler çoğu kez önemli bir olayın ardından dile yerleşir ve yüzyıllar boyunca kullanılır, tıpkı "atı alan Üsküdar'ı geçti" deyimini gibi. 16 Nisan'dan sonra bu deyim yüzyıllardan sonra biraz değişecektir: "atı çalan Üsküdar'ı geçti"

RTE'NİN DESTEK TABANI VE SÖYLEMİ?

Bütün bu eşitsizliklere ve hile hurdaya rağmen EVET oyları %51'e ancak ulaşıyor. Bu yüzden muktedirlerin zafer konuşmaları sönük, moralsiz... Yüzleri asık ve düşünceliler... Nasıl olmasın? 3 büyük şehri kaybetmişler. "MHP'den oy gelmedi, bu oyu kendi başımıza aldık" lafları her zamanki çamur AKP siyaseti. Bunu da sindirmek Bahçeli'ye düşüyor. Ama işin gerçeği AKP tabanı da fena halde fire vermiştir. İstanbul'da kaleleri düşmüş, ya da fark attığı ilçeler belirli bir dengeye gelmiş... Buradan da anlaşılıyor ki sadece MHP değil, AKP de hezimet yaşamıştır.

En büyük 5 şehirden 4'ünü kaybeden (Bursa da bile tablo dengeye yaklaştı) AKP/RTE sadece iç bölgelere ve Karadeniz'e sıkışmış. Laik Türkiye'yi gömmek isteyen İslamcıların ana gövdesi ile AKP iktidarından doğrudan ciddi menfaat sağlayan azımsanmayacak büyüklükteki bir kütle, AKP'nin kemik kitlesini oluşturuyor. Diğer taraftan AKP kendi ana oy deposundan bile ileri düzeyde oy kaybı yaşadı. **Belli ki toplumun en az dinamik kesimi olan, HAYIR'ı anlatan seslere erişimi hemen**

hemen hiç olmayan iç ve kuzey kesimlerdeki yaşlılar, ev hanımları, köylüler ve herhangi bir kalifiyeliği olmayan yoksul katmanlar, AKP'nin hayatını kurtaran kesim oldu. AKP'nin kirli referandum kampanyası dışında sosyal medyaya ya da muhalif seslere erişimi olmayan bu kesimler, en kolay tesir altına alınacak kesimdi. **Kılıçdaroğlu üzerinden geliştirdikleri Alevi düşmanlığı, vatan hainliği suçlamaları, sözde Batı'ya efelenen uyduruk güç gösterileri, dandik bir milliyetçilik, dini duyguların sonuna kadar sömürülmesi, eski defterlerden çıkarılan mağduriyet öyküleri, abuk sabuk komplolar, Osmanlı'yı diriltme hayalleri, güçlü Türkiye masalları, FETO umacası.. Bütün bunlar AKP/RTE'nin koku alma yetisini yitirmemiş kişilere bozulmuş et gibi kokan temel kampanya malzemeleri idi.** Ama bu kokuşmuş söylem, bahsettiğimiz toplumsal grubu etkilemeyi başarıyor.

Madalyonun diğer yüzünde ise HAYIR kampanyasının bu kesimlere ulaşmaktaki yetersizliği var. Farklı sesleri işitmeye ihtiyacı olan bu kesimlere ulaşmak için bu bölgelere HAYIR çalışmasını götürmek gerekiyordu. Bunun için de iyi bir kampanya örnek, ilk defa kampanyacı olacak insanlara kanallar açmak ve kullanacakları araçlar üretmek gerekiyordu. Bu şekilde kocaman bir HAYIR ordusu yaratılabilirdi. Bu sayede HAYIR'ın giremediği köşe bucak kalmayacak, EVET'in ablukası kırılacak, en azından belirli bir kesim için anayasa değişikliği tartışılmaya başlanacaktı. **Yani Hollanda'ydı, Merkel'di, Kılıçdaroğlu idi derken RTE'nin konuyu velveleye getirmesi engellenmiş olacaktı.** Gelgelelim ülkede bu derinlikte bir çalışmayı örgütleyecek bir teşkilat olmadığı gerçeğiyle karşı karşıyayız.

Belli ki toplumun en az dinamik kesimi olan, HAYIR'ı anlatan seslere erişimi hemen hemen hiç olmayan iç ve kuzey kesimlerdeki yaşlılar, ev hanımları, köylüler ve herhangi bir kalifiyeliği olmayan yoksul katmanlar, AKP'nin hayatını kurtaran kesim oldu.

Diğer taraftan bizler elden geldikince ulaşılamayan kesimlere ulaşmaya çalıştık. Bu anlamda **Hayır Gönüllüleri'nin** Kırıkkale, Sincan gibi yerlerde çalışmasını yaptı; Tosya, Konya ve daha bir çok zor bölgeye göndermiş olduğu "bu kadar yetkiyi babama vermem" sticker'ları bile ablukanın kırılması anlamında önemli adımlardı. Ne var ki **ülkenin önemli bir kısmında HAYIR çalışması neredeyse tamamen görünmezdi.** Bu zor bölgelerde ablukanın kırılması referandumun sonucunu değiştirebilecekti. Bu kesime ulaşmanın diğer bir yolu da TV reklamlarıydı. Ne de olsa dünyanın en çok TV izleyen ülkesinde TV'de yayınlanacak reklamların rolü büyük olacaktır.

Bahsettiğimiz sosyolojik gruba ulaşmanın bir hayli zor olduğu düşünüldüğünde TV'de yayınlanacak açıklayıcı, sempatik ve sade HAYIR reklamları kayda değer bir etki yaratabilirdi. Bu konuda gözler CHP'ye çevrilmişti, ama CHP bu işe çok geç ve yetersizce girdi.

CHP'NİN KAMPANYASI

CHP'nin TV reklamlarında çok geç ve yetersiz kaldığından bahsettik. Bunun dışında CHP, HAYIR kampanyasını parti ismi üzerinden örgütlemeyerek doğru bir karar aldı. Parti ismi olmadan düzenlenecek kampanya bütün Türkiye'de ilçe ilçe her kesimden insanı kendisine çekebilirdi, ama CHP bu dinamizmi beklenildiği gibi gösteremedi. Parti ismi öne çıkarılmadan yüksek profilli, katılımcı bir kampanya muazzam etkili olabilirdi, ama CHP tabandaki talebe rağmen çok düşük profilli bir kampanya yürüttü. CHP'nin kampanya mottosu olan küçük kız çocuğu ve "gelecek için hayır" sloganı, bu düşük profilin bir yansımasıydı. AKP kanadı "gelecek için evet" diye karşı atağa kalktığında CHP'nin sloganı boşa düşüverdi. Şili'deki süreci anlatan NO filminden çok etkilendi CHP'si, Haziran'ı; öyle anlaşılıyordu. **Güler yüzlü olalım kaygısı her fırsatta dillendirildi, ama insanları ikna etmek için bir şey anlatmak zorunda olan taraf bizdik, bu unutuldu. Yani işin içine içerik ve ikna yeteneğinin girmesi gerekiyordu.** Zaten Şili'de de işler filmde anlatıldığı gibi olmamıştı. Uzun lafın kısası CHP çalışmalara geç başladı ve etkisiz bir kampanya yürüttü; akıl hocaları da bir kez daha isabetli akıllar vermedi.

Referandum sürecinin daha başında halkın kendi kendine hazırladığı amatör video ve paylaşımlarla RTE kanadı savunmaya geçmek zorunda kaldı. Gezi ruhunun farklı bir biçimde yeniden canlanışına tanıklık ettik. Yaratıcılık, mizah, sahicilik, haklılığın getirdiği cesaret ve hatta hissedilen gurur...

Kendiliğinden yükselen bu enerjinin ilerletilmesi yönünde CHP'nin katkısı çok az oldu. EVET kampanyası her yer kaplarken CHP'li belediyelerin var olduğu bölgelerde bile HAYIR çok ama çok az görünürdü. Bu sorumluluk CHP'nindir. Ve son olarak CHP, 16 Nisan günü yapılan hile hurdalara karşı verilen tepkilerde çok eksik kalmıştır. YSK 16 Nisan günü mühürsüz zarflardaki oyların da geçerli olacağını duyurduğunda CHP o an ortalığı ayağa kaldıracaklardı. Sonrasında derhal referandumun yenilenmesini isteyebilir, hilelere karşı sokağa inebilirdi. Ne var ki 2014'te Ankara'daki belediye seçimlerinde olduğu gibi 2017'de de mırın kırın dışında CHP boyun eğen bir tavır benimsedi. Bu arada Meral Akşener ve Saadet Partisi'nin de sonuçları kabullenerek halka sükunet çağrısında bulunduğunu belirtelim.

SONUÇLARI KÜRT OYLARI BELİRLEDİ

AKP/RTE cephesinin 16 Nisan'da son anda

paçayı kurtarmasını sağlayan Kürt illerinden gelen düşük HAYIR oyları oldu. Bu anlamıyla referandumda HAYIR için asılan, kolu kanadı kırık HDP için bir çeşit hayal kırıklığından söz edebiliriz, zira yüksek gelen EVET oylarını sadece devlet baskısıyla açıklayamayız. Alevi ve sol damarı güçlü olan Dersim ve Varto'nun Kürdistan'ın genelinden ayrılmış olması meselenin aslında siyasi bir yanının da olduğunu gösteriyor. **Devlet baskısı dışında EVET'e destek olan Barzani'nin, Hüda Par'ın, korucu aşiretleri ve RTE'nin "çekimine" kapılan dini dokunun el birliği şeklinde sonuca etki ettikleri anlaşılıyor. Aynı zamanda hendek savaşları ve ardından gelen yıkımdan ötürü PKK'yi sorumlu tutan bölgedeki bir kesim halkın siyaseten bir tercih yapmış olduklarını da varsayabiliriz.** Bunun dışında Urfa, Muş, Bingöl gibi bölgelerde korucuların, devletin ve AKP teşkilatlarının halka ciddi şekilde baskı yaptığı ve seçim usulsüzlüklerinin bu bölgelerde yoğunlaştığı ortadadır. Neticede bölgede Kürt ulusal hareketinin bariz bir etkinlik kaybı yaşadığı anlaşılıyor. Sonuçlar HDP açısından burukluk getirirse de bu özel baskı koşullarında bile HDP'nin bölgedeki üstünlüğü gözükmemiştir. HDP'nin canını sıkacak esas gelişme bölgedeki AKP, Barzani ve Hüda Par gibi rakiplerinin moral kazanmış olmasıdır. Hüda Par sonuçlardan sonra zaferini ilan etmiş, AKP'lilerin tetikçiliğine soyunan Orhan Miroğlu AKP-Kürt ortaklığından dem vurmıştır. Benzer açıklamalarda bulunan ve RTE'yi Kürtlerin kurtardığını dilendiren **Altan Tan**'ın bizzat bu çıkışı, HDP ile EVET arasındaki kısmi geçişkenliğin ifadesi olmuştur.

MERAL AKŞENER VE SAADET

RTE açısından 16 Nisan'ı çok zorlu bir süreç haline getiren faktörlerin başında siyasal rakiplerinin herbirinin kendi gelecekleri için sürece asılmak durumunda olmalarıdır. HDP kendi gücünü göstermek zorundaydı. Bu yüzden tüm baskılara rağmen elinden geleni yaptı. **Saadet Partisi** de muhafazakar kesimdeki etkinliği ile AKP tabanından HAYIR'a kayışta etkili oldu. Nitekim Saadet Partisi derhal kendi başarısını ilan etti. Gerçekten de örneğin İstanbul'un muhafazakar varoşlarında AKP'nin büyük ivme kaybetmesinde SP'nin ciddi etkisi olmuştur. Neticede SP 16 Nisan'dan oldukça moralli ve zinde çıkmasını bilmiştir. Şayet SP liderliği AKP'den gelen yoğun baskılara boyun eğip referandumda EVET demiş olsaydı büyük bir mana kaybına uğrayarak iç krize sürüklenenecekti. Köklü Milli Görüş geleneğinin ifadesi olan SP bu tuzağa düşmedi. Kapalı kapılar ardında RTE ile anlaşan **BBP**

lideri Destici ise kendi itibarını bitirdiği gibi, partisini de belki de hiç toparlanamayacağı bir krize sürükledi.

16 Nisan sürecinin öne çıkan isimlerinin başında şüphesiz **Meral Akşener** ve diğer muhalif MHP'liler geliyordu. Onların siyasal kariyerleri de bu referanduma sıkı sıkıya bağlıydı ve onlar da bir sürü tehdit ve engellemeye rağmen çok çalıştı. MHP tabanının çok büyük bir kısmının HAYIR oyu vermesine rağmen tıpkı "ülküsüne" çok bağlı Destici gibi menfaatini her şeyin üstünde tutan RTE destekli Devlet Bahçeli'nin koltuğu bırakacağı pek yok. Bu yüzden Akşener'in bundan sonraki en muhtemel adımının MHP'den kopanlarla yeni bir parti kurmak olacağını söyleyebiliriz. Akşener'in MHP dışında CHP'den de ciddi miktarda oy koparma potansiyelinin olduğunu, yine belirli ölçülerde AKP'den de kayma yaratma potansiyeli olduğunu tahmin edebiliriz. Olur da Türkiye 2019 ya da öncesinde bir seçim görebilirse ve yine Akşener derli toplu bir parti oluşumunu başarabilirse egemen sınıfın AKP'den hoşnut olmayan kanatlarınca da desteklenecektir.

BUNDAN SONRASI

RTE, 1-0 olsun bizim olsun mantığında olduğunu açıkça ifade ederek %70 ile referandumu kazanmış gibi hareket edeceğinin, ülkenin diğer yarısını yok sayacağını işaretlerini verdi. Zaten farklı bir durum beklenemezdi.

Ülkenin giderek bir muz cumhuriyetine dönüşmesinin adımlarını ilerleyen haftalardan itibaren görmeye devam edeceğiz. RTE'nin nihayet istediğini aldığı için huzura ereceğini fazla beklemeyelim. Ülkenin en canlı en dinamik kesimlerinin hayatını zindan etmek için elinden geleni yapacak, işçilerin haklarının tarumar edildiği bir icraat içerisinde olacaktır.

Emekçileri referandum sonrası acı reçetenin beklediği ortada. Semirenin semirmeye devam ettiği, her şeyin satılık olduğu bir toplumsal çürümenin hızlandığı bir süreçle karşı karşıya olacağız. Laiklik ve kadın hakları da saldırı altında olacaktır. Diğer taraftan ülkede darbe iklimi de ortadan kalkmamıştır.

Toplumsal muhalefet ise 16 Nisan'da "Allah'ın bir lütfü"nu elde edemese de demoralize olmamıştır. Referandum hilelerinin ardından başlayan protestoların yaygınlığı ve gücü AKP cephesini oldukça tedirgin etmiştir. Ne var ki ilerleyen süreçte bu durumun devam etmesi için örgütlü karşı koyuşun güçlenmesi şarttır. **16 Nisan referandumunu sosyalistlerin çabasıyla ama bir yandan da örgütsel yetersizliği ortaya koymuştur. Yoksul halka gidildikçe**

Kılıçdaroğlu üzerinden geliştirdikleri Alevi düşmanlığı, vatan hainliği suçlamaları, sözde Batı'ya efelenen uyduruk güç gösterileri, dandik bir milliyetçilik, dini duyguların sonuna kadar sömürülmesi, eski defterlerden çıkarılan mağduriyet öyküleri, abuk sabuk komplolar, Osmanlı'yı diriltme hayalleri, güçlü Türkiye masalları, FETO umacası... Bütün bunlar AKP/RTE'nin koku alma yetisini yitirmemiş kişilere bozulmuş et gibi kokan temel kampanya malzemeleri idi.

HAYIR oranının düşmesi, sol ve sosyalist siyasetin genel zayıflığını ortaya koymuştur.

Çok başarılı bir çalışma yürüten ve boyundan büyük işler başaran **Hayır Gönüllüleri**'nin deneyimi bizlere iyi örgütlenmiş, çalışkan ve yaratıcı bir devrimci gücün emekçi halkla ve gençlikle önemli bir sinerji yaratabileceğini göstermiştir. Diğer taraftan böyle bir gücün yüzlerden binlere ulaşan bir kadro ağı kurması zorunludur. Türkiye'nin geleceği böyle bir gücün bir araya getirilip getirilemeyeceğine bağlıdır.

Önümüzdeki süreçte OHAL şartları, yeni KHK'ler, tutuklu gazeteciler, kıdem tazminatının tarumar edilmesi ve kadın hakları konuları mücadelenin ana gündemleri olacaktır. Bu noktalarda net bir direncin örgütlenmesi zaruridir. Bu noktalarda fren koyamazsak AKP diktasının saldırıları derinleşecektir. Bu konularda verilen mücadeleler sırasında mutlaka ve mutlaka yeni canlı unsurlarla kaynaşabilmek, yeni Marksist kadrolar yetiştirip sosyalist inşayı gerçekleştirmek ve geniş emekçi yığınlarla etkileşimi arttırmak gerekmektedir.

Gezi benzeri bir protesto dalgasını beklemek gerçekçi değildir. Toplumsal muhalefetin liderliğini kendisinde billurlaştıran siyasal odaklar netleşmeden, RTE'nin %50'lik halk desteğinde kırılmalar olmadan insanlar önlerini göremeyeceklerdir. Enerjinin akacağı ve evrileceği siyasal kanallara ihtiyacı vardır. Patlama modeli Gezi'de denenmiştir ne var ki bunun sınırları da net bir şekilde görünmüştür. Yani bütün her şey, ülkenin ve hepimizin kaderi, sol-sosyalist cenahta ne yaptığını bilen yeni bir gücün şekillenmesine bağlıdır.

SAĞIMIZ PEK SELAMET DEĞİL

Caner Fayza

Sosyalist hareketin kavgası, sağıyla da “sol”uyla da burjuva siyasetin her kanadına karşı mücadele etmek, Semek düşmanı ve sömürü taraftarı siyaseti mağlubiyete uğratmaktır. 1908 sonrası ağır aksak da olsa on yıl süren çok partili düzen, 1946’ya kadar süren uzun bir periyodun ardından yeniden hayata geçti ve Türkiye burjuva siyaseti bazı dönemseller değişimler haricinde Cumhuriyet Halk Partisi ile merkez sağ partiler arasında bir pin-pon müsabakasına dönüştü ya da bir başka deyişle 1970’ler hariç CHP adına mağlubiyetlerle dolu bir müsabakalar serisine. Sağ siyasetin onlarca yıldır hız kesmeden devam ettirdiği toplumun temel değerlerinin kesintisiz istismarı karşısında CHP’nin tek parti dönemi faaliyetleri karşı propaganda için bolca malzeme vermiştir.

Bu sayıdaki yazıda ise ortaya koymak istediğimiz asıl mesele, siyasal varlığını burjuva siyasetin her yönüne işlemiş olan ikiye bölünmüşlük, riyakarlık, iftiracılık ve belden aşağı vurmaya kendi varoluş sebebi haline getirmiş olan Türkiye sağ siyaseti.

AMERİKA’NIN İLERİ KARAKOLU

Osmanlı Devleti’nin en azından son 200 yıl boyunca yüzünü Batı’ya dönen devlet geleneği, Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Mustafa Kemal’in çok bilinen söylemiyle “muasır medeniyetler seviyesi”ne ulaşmak, başka bir deyişle “Batı’ya ayak uydurabilmek” son 200 yıldır devletin temel gayesi olarak var olmayı sürdürüyor. Tabii neticede mevzubahis olan kapitalist bir iktisadi ve siyasal sistemin inşasıdır. Alt yapısı laiklik ve demokrasinin sağlanması değil, Batı’nın “yararlı” tarafı olan kapitalizmin inşasıdır. 20.yy’ın denklemleri İkinci Dünya Savaşı’nı ve sonraki dünya konjonktürünü yarattığında Kemalist kadrolar denge politikası izlediler ve ardından Batı Bloğu’na kapağı atmakta tereddüt etmediler.

Bunun gerekleri de yapılmalıydı. Batı’nın efendisi ABD’nin bazı istekleri olacaktı. Batı Bloğu’nun en büyük meşruiyet kaynağı diktatörlüklere karşı “demokrasinin tesisi” olmuştur. Emperyalist savaşın bitiminden hemen bir yıl sonra, 1946’da, Türkiye bu koşullar dahilinde çok

partili yaşama geçiverdi. Ama sosyalist partilere asla izin verilemezdi, açıldıkları gibi kapatıldılar.

Tabii burjuva cepheye başka gelişmeler yaşanmaktaydı. İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında emekçilerin haftanın yedi günü izinsiz olarak uzun saatler boyu çalıştığı, yoğun yoksulluğa karşı özellikle Hitler Almanyası’ndan gelen hibelerle patronların semirtilmesinin hızlandığı yaklaşık 6 yıllık dönem, 1940’lı yıllara kadar CHP’nin kanatları altında büyüyüp beslenen burjuvazi için büyük bir sıçrama tahtasına dönüştü. Artık kendi siyasi söylemlerini yansıtabilecekleri, Kemalist sivil-askeri bürokrasinin dar kalıplarından onları kurtarabilecek bir konjonktür gelişmişti.

Aydınlı büyük bir toprak ağası olan Adnan Menderes’in başını çektiği Demokrat Parti, CHP içerisinden koparak yükselen burjuvazinin ve toprak ağalarının ihtiyaçlarını karşılayacaktı. Uzun yıllardır düştükleri ekonomik sıkıntılar ve siyasi baskılardan bunalan halkın önündeki tek alternatif olan DP, 1946’daki sopalı seçimi “mecburen” kaybetse de 1950’de 27 yıllık CHP iktidarına son verecekti.

ÇOK PARTİLİ HAYATIN BAŞLAMASI

CHP'nin başladığı işi bitirmek adına Batı Bloğu ile tam entegrasyon adına hızla bloğun lideri Amerika Birleşik Devletleri'ne doğru ilerleyen Menderes ve şürekası, Türkiye'den "küçük Amerika" yaratma hayalleriyle iktisadi yapıyı hızla liberalleştirip, hibeler, yardımlar ve büyük kredilerle hızlı ancak temelsiz bir ekonomik büyüme sağlayarak yerlerini sağlamlaştırdılar. Lakin hem bu yardımların karşılığı olarak, hem de gerçek müttefikliğin anlamı olan askeri ittifakın sağlanması adına NATO'ya (Kuzey Atlantik Antlaşma Örgütü) üye olmak için bir bedel ödenmesi gerekiyordu. Bu bedel Kore Savaşı'na (1950) katılarak ödendi. Savaşa katılan ve hayatını kaybeden bir çok askerin daha evvel adını bile duymadığı, dünyanın öbür ucundaki bir memleket olan Kore'deki savaşa, "komünizm tehlikesi"ne karşı mücadele için, toplamda 3 tugay asker gönderildi. Birçok asker tüfekler zamanında ulaştırılmadığı için Etimesgut'ta gerçekleştirilemeyen eğitimi gemide alarak savaşa doğru yola çıktı. **Kayıp oranı ise %22 ile Batılı ülkelerin askerleri arasındaki en yüksek oran olarak kayıtlara geçti.** Kısacası ABD'nin kanatları altına girmenin ilk bedeli yoksul Anadolu insanının kaniyle ödenmiş oldu. Aynı yıl Türkiye NATO'ya kabul edildi. Bu, hem "komünizm" tehlikesine karşılık Türkiye'nin ABD'nin "ileri karakolu" olmasının hem de ödenecek bedellerin başlangıcı oldu. Türkiye sağ ve Amerikancılık hastalığı çok uzun yıllar aralıksız devam edecekti.

Menderes döneminde daha sonralarda tekrarlanacak olan siyasi taktiklerin ilk örneklerini görebiliriz. İlk faaliyet olarak ezanın yeniden Arapça okunmasını sağlayarak halkın dini duygularının okşanmasını sağlayan Menderes ve etrafındakiler, oldukça laik bir yaşam tarzına sahip olmasına rağmen, dini siyasetin bir parçası haline getirmeyi hiç ama hiç ihmal etmeyecekti. Başta Said-i Nursi olmak üzere bir çok cemaat ve tarikatın önü bu dönemde açıldı. Ancak sonrasında 2016 yılının Türkiye'si'nde yaşananlar kadar olmasa da karşılıklı çatışmaların yaşandığı bir süreçle aralarındaki ipler gerildi.

"Demokrasi" vaadiyle bir çok muhalif aydını da saflarına çekerek iktidara gelen DP'nin tek parti döneminde basında yoğun olarak yaşanan baskılara da son vereceği bekleniyordu. Böylelikle hem demokratikleşme havasıyla Batı'nın gözüne giriyordu, hem de eski rakibine göre kendi meşruiyetini arttırıyordu. Daha sonrasında çıkardığı af ile uzun yıllardır cezaevinde olan ve sağlık sorunları oldukça artmış olan Nazım Hikmet'i serbest bıraktı. Ancak sürekli izlendiği ve çürüğe ayrıldığı halde 48 yaşında yeniden askerlik yapmaya çağırılması ve öldürüleceği yolundaki duyurular üzerine Nazım Hikmet yurtdışına "kaçırıldı". 17 Haziran 1951 tarihinde Bakanlar Kurulu Nazım Hikmet'i Türk vatandaşlığından çıkaracaktı. DP'nin demokratik haklara tahammülü olmadığını zaman gösteriyordu. TKP'nin tamamıyla dağıtılması adına 167 üyesi

1951 Tevkifatı ile tutuklandı. Bu kişiler ağır işkencelerden geçtiler. Menderes'i eleştiren bir çok aydın bu dönemde cezaevini boyladı.

1954'e kadar süren birinci DP dönemindeki hızlı ekonomik büyüme, 1950'lerin ikinci yarısında hız keserken yaşanan ekonomik durgunluk, DP'ye karşı olan toplumsal desteği kırmaya başladı. Bu da DP'nin otoriterleşmesini beraberinde getirecekti. 1954'teki seçimlerde Kırşehir halkı, açık ara bir şekilde bir Kırşehirli olan Osman Bölükbaşı'nın partisine oy verince "özel" bir kanunla Kırşehir bir anda ilçe haline getirildi. CHP'nin birinci olduğu Malatya da ikiye bölünerek Adıyaman ili oluşturuldu. Menderes'in demokrasiden ne anladığı belli olmuştu. Menderes'in arkasındaki desteğin aşınmaya başladığı bir dönemde gidilen 1957 genel seçimlerinde daha oy verme işlemleri devam ederken radyodan DP'nin seçimi önde götürdüğüne dair açıklamalar yayınlanmaya başladı. Bir çok ilde seçime şaibeler karıştı. 1946 seçimlerinde seçimlere hile karıştırmakla suçladıkları CHP'den farkları olmadığını hızla ortaya koydular.

On yıllar boyunca "uzayan kuyruklar" edebiyatı yapılır, ama DP döneminde yaşanan kriz sırasında bir çok temel sanayi üretim malzemesinde yaşanan kıtlıklar, hep görmezden gelinir. Yine kıtlığın yaşandığı bir başka madde olan kağıt, devlet tarafından kısıtlı bir şekilde gazetelere gitmekteydi. Bu kağıtların dağıtımı da yandaşlar mı muhalif mi kıstasına göre yapılmaktaydı. Her dönemde varlıklarına alışkın olduğumuz yandaş kaleşörler ise nam-ı diğer Beyefendi'ye ihtiyaçlarına uygun rica mektuplarını yollayarak ödülleri alıyorlardı. Baskılar dönemin sonlarında zirveye ulaştı ve fiilen CHP'nin kapatılması için girişimde bulunacak olan Tahkikat Komisyonu kuruldu. Baskılar ise cumhuriyet tarihinin ilk öğrenci gençlik eylemleri dalgasını başlattı. İstanbul ve Ankara'daki üniversitelerde başlayan eylemler sert polis saldırılarına sahne oldu. Ve yine cumhuriyet tarihinde ilk kez protestolar kana bulandı; İstanbul Üniversitesi öğrencisi Turan Emeksiz polis tarafından katledildi.

KIRAT'A SÜLEYMAN BİNDİ

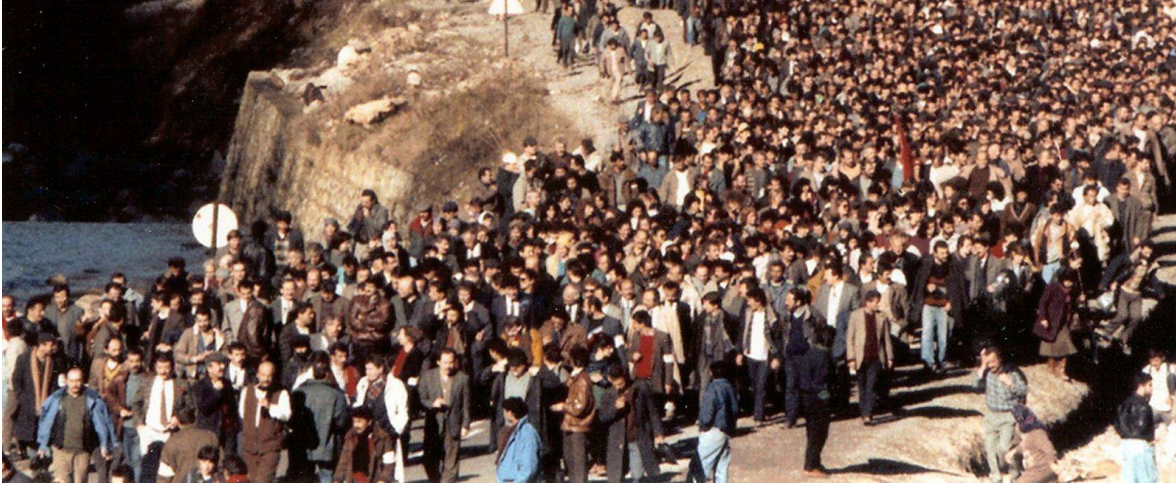
27 Mayıs 1960'da gerçekleşen darbe ile Menderes iktidardan indirildi ve idam edildi.

Menderes'in arkasındaki desteğin aşınmaya başladığı bir dönemde gidilen 1957 genel seçimlerinde daha oy verme işlemleri devam ederken radyodan DP'nin seçimi önde götürdüğüne dair açıklamalar yayınlanmaya başladı. Bir çok ilde seçime şaibeler karıştı. 1946 seçimlerinde seçimlere hile karıştırmakla suçladıkları CHP'den farkları olmadığını hızla ortaya koydular.

DP baskısına karşı mücadele veren kesimler olan üniversiteleri ve sivil toplum alanını güçlendiren, siyasi iktidarın gücünü sınırlayan, Türkiye tarihinin en demokratik anayasası olan 1961 Anayasası, darbeciler tarafından hazırlandı ve referandumla kabul edildi. Darbecilerin niyetinden bağımsız olarak toplumsal muhalefet ve sosyalistlerin önü açılmıştı. Darbeden sonra siyasi konjonktür yeni baştan eski düzeniyle şekillenmeye başladı. DP'nin yerini Süleyman Demirel'in Adalet Partisi aldı, karşıdaki 27 Mayıs destekli İsmet İnönü ve CHP'si ile rekabete başladı. Fakat 1961 anayasası ile ortaya çıkan özgürlükler yaklaşık 40 yıllık bir aradan sonra sol-sosyalist siyasetin aradığı alanı bulmasına olanak tanıdı ve Türkiye yeni bir dalgayla sarsılmaya başladı. Türkiye İşçi Partisi ve öğrenci gençliğin öncülük ettiği eylemler, 1968'de dünyada yaşanan hareketle birlikte zirveye ulaştı. Vietnam Savaşı'nda yaşanan katliamların dünyada harekete geçirdiği Amerikan emperyalizmi karşıtı hareket Türkiye'de de ciddi bir karşılık buldu.

Bu dönemde Kıbrıs sorunu üzerinden Türkiye ve Yunanistan arasında yaşanan gerilime son vermek adına ABD 6. Filosu Türkiye'ye geldi ve Dolmabahçe'ye demirledi. İktidardaki AP ise 6. Filonun ziyareti için İstanbul'daki eğlence mekanlarını hazır etmek, genelev duvarlarını boyatmak ve "komünizm" tehlikesini bertaraf etmekle meşgulü. Bir çok yerde ABD'li askerler sıkıştırılıyor, dövülüyor, oldukça güçlü gösterilerle 6. Filo protesto ediliyordu. 16 Şubat 1969 günü Taksim Meydanında büyük bir miting düzenlenmesi kararı alındı. Gösteri yapılmadan önceki

12 Eylül tarafından ezilmiş, sindirilmiş, sendikaları dağıtılmış, örgütsüz bırakılmış emekçiler üzerlerindeki ölü toprağını atarak harekete geçtiler ve tarihe “89 İşçi Baharı” olarak geçecek eylemlerle Özal’ı yokuş aşağı itmeye başladılar. 1989 yerel seçimlerinde aldığı yenilgiden sonra koltuğunun elinden gideceğini anlayan Özal koşar adım Cumhurbaşkanlığı’na kapağı attı ve “Çankaya’nın şişmanı işçilerin düşmanı” sloganları eşliğinde emekçiler tarafından ölümüne dek köşesine itildi.

günlerdeyse gerilim artmıştı, sağ basında sürekli olarak ölüm fetvalarıyla miting hedef gösteriliyordu. 14 Şubat’taki Cuma namazından sonra Komünizmle Mücadele Derneği ile Türkiye sağının neredeyse bütün bilinen isimlerinin tornasından geçtiği Milli Türk Talebe Birliği’nin öncülüğünde düzenlenen “bayrağa saygı” mitinginde halka iki gün sonra düzenlenecek olan 6. Filo’yu Protesto Yürüyüşü’nde “komünistlere gereken dersi vermek” üzere toplanma çağrısı yapıldı. Tarihe Kanlı Pazar olarak geçen mitingte 2 devrimci öğrenci bıçaklanarak öldürüldü. Sonraki gün gazetelerde yayınlanan fotoğrafta ise hayatını kaybeden Ali Turgut Ayaç’ın bıçaklanma anını bir toplum polisinin (o dönemin çevik kuvveti) izlediği açıkça görülüyordu. Saldırı sonrası ise devrimci öğrencilere saldıran kitle Dolmabahçe’ye inerek 6.Filoyu kible yaparak namaza durmuştur.

Yükselen devrimci hareketin önünü kesmek adına 12 Mart 1971’de yayınlanan muhtıra ile Demirel köşesine çekildi, alanı ortalığı temizlemesi adına Nihat Erim’in başbakanlığındaki teknokrat hükümete bıraktı. 12 Mart iktidarı; ülkedeki tüm aydın ve sola eğilimli insanları cezaevine gönderip gençlik önderleri Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya ve birçok diğer ismi katlederek mücadeleyi bitireceğini sandı. Süleyman Demirel ise Deniz Gezmiş ve iki yoldaşının idamının mecliste görüşüldüğü sırada büyük bir şevkle “üç bizden gitti üç de sizden gidecek” diyerek iki elini birden kaldırıp idamları onaylamakla meşguldü. Yine daha sonradan sağ geleneğin devamcısı olacak olan Turgut Özal’ın bu dönemde Dünya Bankasında çalıştığı sırada Tercüman Gazetesindeki bir yazara gönderdiği ve yazarın köşesinde yayınlanan mektupta “acıyıp bir şans daha vermeyelim” çağrısında bulunduğu ortaya çıkacaktı.

Devrimci hareket 12 Mart’ın ardından yaralarını sarıp daha güçlü bir şekilde yoluna devam etmeye başladı. Halkın oldukça geniş bir kesiminin yüzünü sola döndüğü bu süreçte CHP kendisini yeniden dizayn ederek Bülent Ecevit liderliğinde iyiden iyiye sola yerleşti. Demirel’in AP’si, Necmettin Erbakan’ın Milli Selamet Partisi ve Alparslan Türkeş’in Milliyetçi Hareket Partisi ise Ecevit’in kazandığı seçim galibiyetlerini kullanım dışı bırakmak ve yükselen sol dalgayı kırmak adına “Milliyetçi Cephe” hükümetlerini kurmaya başladı. MC hükümetleri Türkiye tarihin en kanlı döneminin kapısını açtı: 27 Mayıs Anayasasının açtığı demokratik alanlar kısıtlandı; faşist çeteler seri cinayetlere başladı; Maraş, Çorum, Malatya, Beyazıt, 1 Mayıs 1977 ve diğer birçok katliam yaşandı. Gayri resmi rakamlara göre 7 bin insan faşist cinayetlerde öldürüldüğü bu süreçte Demirel “bana sağcılar ve milliyetçiler cinayet işliyor dedirtemezsiniz, böyle bir şey söylemiyorum” diyecekti. Yine bu dönemde Fatsa’da sosyalistlerin belediye seçimlerini kazanması ve sosyalist inşaya başladığı süreçte Demirel, Çorum katliamı ile ilgili soruyu “Çorum’u bırakın Fatsa’ya bakın” şeklinde cevaplamıştır. Çünkü onu bir

yanda çoluk çocuk onlarca insanın vahşice katledilmesi değil, Fatsa’da yeni bir yaşamın filizlendirmesi endişelendiriyordu. Dünyada yaşanan 1974 ekonomik krizinden çıkış için emekçilere kesilen neo-liberal faturalardan, Türkiye de nasibini aldı. Turgut Özal’ın hazırladığı 24 Ocak kararları kabul edildi. Ancak ülkede oldukça yükselmiş durumda olan sınıf hareketinin böyle bir girişime karşı vereceği sert cevaptan korkuluyordu. 12 Eylül 1980’de gerçekleşen darbe ile sosyalist hareket ve sınıf hareketi şiddetle ezildi.

ÇANKAYA’NIN ŞİŞMANI, İŞÇİLERİN DÜŞMANI

Cuntanın kurduğu hükümetin ekonomisi ise daha sonraları Erdoğan tarafından “sivilleşme” naralarında sık sık adı dillendirilecek olan Turgut Özal’a teslim edildi. Darbenin ardından 1983’te ilk defa %10’luk seçim barajı ile gerçekleştirilen ilk seçimlerde Özal’ın Anavatan Partisi tek başına iktidara geldi. Özal da kendi geleneğinin çizgisini hiç bozmadan cemaatlerle arayı iyi tutmasını bildi. İmam hatiplerin sayısında irrasyonel bir artış gerçekleştirdi. Kendisi ve ailesi şatafatlı ve Batılı yaşam tarzını gayet benimserken bir yandan da Mekke’de ihram (hacda giyilen kıyafet) ile pozlarını gazetelere servis ediyordu. 24 Ocak kararlarının öncülük ettiği neo-liberal program ile işçi sınıfı özellikle de kamu kuruluşlarında çalışan emekçiler oldukça büyük gelir kaybına uğradı. Tabi Özal ailesi de lüks ve şatafatlı yaşamları, lüks gezileri ve bindikleri Jaguar marka otomobilleri ile gündeme geliyorlardı. 12 Eylül tarafından ezilmiş, sindirilmiş, sendikaları dağıtılmış, örgütsüz bırakılmış emekçiler üzerlerindeki ölü toprağını atarak harekete geçtiler ve tarihe “89 İşçi Baharı” olarak geçecek eylemlerle Özal’ı yokuş aşağı itmeye başladılar. 1989 yerel seçimlerinde aldığı yenilgiden sonra koltuğunun elinden gideceğini anlayan Özal koşar adım Cumhurbaşkanlığı’na kapağı attı ve “Çankaya’nın şişmanı işçilerin düşmanı” sloganları eşliğinde emekçiler tarafından ölümüne dek köşesine itildi. Yine toplumsal muhalefetin yaşadığı korku dalgasıyla arsızlaşmış olan Özal ve şürekası devlet bürokrasisini yandaşçılık, adam kayırmacılık ve rüşvetçiliğin yuvası haline getirdiler. Rüşvet iddialarıyla ilgili de “benim memurum işini bilir” diyerek pişkinlikle cevap verebiliyordu. Ancak ANAP döneminin memlekete verdiği en büyük zararlardan biri de 1987’de Çernobil Nükleer Santralinde gerçekleşen kaza sonucunda ortaya çıkan zararlara karşı duyarsızlıkları idi. Karadeniz bölgesinde yaşanan yoğun radyasyon etkisine, çay ve fındığın radyasyonlu olduğu iddialarını dönemin sanayi bakanı Cahit Aral gazetecilerin önünde çay içip “bakın bana bir şey olmuyor” diyerek pişkince görmezden geldi. Hatta daha ileri giderek “Türkiye’de radyasyon var diyenler dinsizdir” derken, Özal ise “azıcık radyasyonlu çay, sağlığa faydalıdır” demişti. Yurtdışına satılmayan radyasyonlu fındıklar ise okullarda öğrencilere dağıtıldı. Bugün dahi

hala Karadeniz'de binlerce insan radyasyon kaynaklı kanser yüzünden hayatını kaybediyor.

1990'LAR VE MİLLİ GÖRÜŞ

1991'den itibaren Demirel, Erbakan, Ecevit ve diğer yasaklı siyasetçilerin geri dönmesi ile birlikte koalisyonlar dönemi başladı. Devletin kanlı siyasi cinayetleriyle, faili meçhullerle, gözaltında kayıplarla, işkencelerle dolu olan bu dönem Türkiye'deki devlet-mafya-siyaset üçgenindeki pisliklerin ortaya saçılmasını sağlayan bir olaya ev sahipliği yaptı; Susurluk Kazası. 1996 yılında bir Mercedes hızla ilerlerken bir kamyonun altında kaldı. Kazada Interpol'ün kırmızı bültenle aradığı, 70'li yıllarda bir çok faşist katliamda parmağı bulunan, mafya lideri Abdullah Çatlı ile emniyet müdürü Hüseyin Kocadağ ölmüştü. RP'nin o dönemki koalisyon ortağı Doğru Yol Parti'nin milletvekili olan, devlet tarafından "koruculuk" adı altında silahlandırılmış olan Bucak aşireti üyesi Sedat Bucak ise yaralı kurtulmuştu. Bu kirliliği protesto için başlayan "aydınlık için bir dakika karanlık" eylemleri hızla yayılmıştı. Ancak dönemin adalet bakanı Şevket Kazan, eylemler için "mum söndü oynuyorlar" diyerek hakarete bulunmuş, Erbakan ise "gulu gulu dansı yapıyorlar" diyerek tepkileri görmezden gelmişti. Ancak bu söylemleri kendilerinin tepkilere hedef olmalarına ve hükümetlerinin sonunu getirecek yola girmelerine sebep olmuştu.

Kendilerinden önceki ve sonraki bir çok iktidarın aksine Erbakan, Türkiye sağının ürettiği değişik bir türev olan, el altından iş yapmakta pek mahir, parlayan yeni yıldız Fethullah Gülen'e mesafeli davranmıştı. Hatta bir çok cemaatin o dönem seslerini kısmen de olsa kısıyan 28 Şubat müdahalesine Fethullah Gülen destek mesajı yollamıştı. Gerçi diğer cemaatler de Erbakan'ı fazla ileri gitmekle eleştirmişlerdi, ama Gülen gibisi yoktu. Gülen cemaatinin yıllardan bu yana sürdürdüğü sızma hareketinin zirvesi için ise Erbakan'ın kanatları altından çıkarak, "milli görüş gömleğini" çıkartıp, ABD, Avrupa Birliği, yerli ve yabancı sermayenin de desteğini alarak iktidara yerleşecek olan Recep Tayyip Erdoğan ve ekibini beklemesi gerekecekti.

İKİYÜZLÜLÜKTE ZİRVE: AKP'Lİ YILLAR

2002'de 90'lı yılları krizlerinden ve baskılarından bunalan kitlelerin ve bir kısım aydınların ayrıca Batı'nın ve TÜSİAD'ın desteğini alarak "demokratikleşme ve istikrar" vaadiyle AKP tek başına iktidara geldi. Avrupa Birliği uyum yasaları hızla çıkarılmaya başlandı, resmi olarak adaylığa kabul olundu. Bir zamanlar Hıristiyan - Katolik kulübü olarak niteledikleri AB'nin kapısını aşındırmaya başladılar, lakin süreç uzadıkça ilk başlarda AB'ye uyum yasalarıyla başlayan "demokratikleşme" yerini dikta rejimine ve yükselen toplumsal öfkenin sindirilmesi için yaratılan kutuplaşmaya bıraktıkça Milli-Görüş gömleği, üzerine yapılmış neoliberal, milliyetçi

ve devletçi yamalarla yeniden giyinilmeye başlandı. Bu süreçte en çok göze çarpan olaylardan birisi de Soğuk Savaş döneminde ABD tarafından önem verilen ordu ve çevresindeki Kemalist sivil-askeri bürokrasinin artık Batı için miadını doldurmuş olması ve tasfiye vaktinin gelmesiydi. Daha sonraki yıllarda kumpas, komplo olarak nitelendirilecek olan ve "kandırıldık" diyerek işin içinden çıkılmaya çalışılacak olan Balyoz ve Ergenekon gibi davalarla Kemalistleri devlet bürokrasinden birlikte uzaklaştırdılar. 2010 referandumu ile ele geçirdikleri atama yetkileriyle yargıda yaşanan boşlukların ezici bir kesimine cemaatçiler dolduruldu.

AKP döneminin karakterini en iyi özetleyen konu olarak açık ara FETÖ ile ilişkileri olduğunu söylesek abartmış olmayız. Şimdilerde FETÖ tarafından bir zamanlar cezaevlerine gönderilmiş, hayatları karartılmış olan insanları arsızca FETÖ ile suçlamaları tarih tarafından elbette ki acımasızca mahkum edilecektir. AKP'nin Abdullah Gül ile birlikte iki kurucusundan birisi olan Bülent Arınç'ın deyimiyle Ankara'yı parsel parsel FETÖ'ye satan Melih Gökçek, utanmadan bir de Sol Siyaset ve FETÖ ilişkileri diye kitap yazıyor. Fetullah Gülen'in dünya çapında sahip olduğu okullardan öğrencileri getirerek şov yaptığı Türkçe Olimpiyatları AKP döneminde TV'lerde canlı yayımlandı, stadyumlar bu etkinliklere açıldı. Ankara 19 Mayıs stadı ve İstanbul'daki 80 bin kişilik Atatürk Olimpiyat Stadına otobüslerle taşınan AKP'lilerle bu olimpiyatlar adeta resmi devlet etkinliklerine çevrildi. Ankara'daki etkinlikte söz alan Gökçek "değerli büyüğümüz Fetullah Gülen hocamıza sonsuz teşekkürler ediyoruz" diyordu. Bu ilişkinin en kaypak olayı ise ilk önce FETÖ'nün Türkçe Olimpiyatları için darphaneden özel olarak para bastıran hükümet, bir kaç yıl sonra FETÖ tarafından 15 Temmuz darbe girişimi sırasında öldürülen insanlar için hatıra paralarını piyasaya sürdü.

Amerikan-Irak savaşının patlamasının an meselesi olduğu bir dönemde Ecevit'in bu konuda sıcak davranmamasının ardından ABD politikalarıyla tam entegrasyona uygun olan Erdoğan'dan Irak savaşına destek vermesi ve Türkiye'yi ABD için Irak Savaşında üs haline getirmesi bekleniyordu. AKP tarihinin ender yaşanan olaylarından birisi bu süreçte gerçekleşir ve Türkiye'yi ABD-Irak savaşının bir parçası yapacak olan 1 Mart Tezkeresi AKP'nin sahip olduğu çoğunluğa rağmen meclisten geçmez. Erdoğan'ın basına kapalı grup toplantısında milletvekillerini açıktan tehdit ettiğine yönelik iddialara rağmen tezkere

Bush'tan AB desteği: Sizinle omuz omuzayız

■ ABD Başkanı Bush, Beyaz Saray'da Erdoğan'ı "Türkiye'nin en iyi dostu ve müttefikinin evine hoşgeldiniz. Liderliğinizden ve partinizden çok etkilendik. Sizi ağırlamaktan onur duyuyorum" sözleriyle karşıladı.

■ Yarım saatlik görüşmede Bush, Türkiye'ye AB için desteğini şu cümleyle ifade etti: "AB'ye üye olma arzunuzda sizinle omuz omuzayız." Erdoğan da teşekkür edip "Burada bitmiyor, devamını bekliyoruz" dedi. ■ 20

15 Temmuz darbe girişimi sonrası "ey Amerika" nidalarıyla meydanlarda (karşı tarafın da pek umurunda olmayacak şekilde) bas bas bağırmaalarının ardından ABD Suriye'yi vurunca kabaran mezhepçi duygularla Amerika'nın arkasına koşar adım yedeklenmesini bildiler.

meclisten geçmez. Daha sonrasında Libya'da iç savaşa dönüşen süreçte "NATO'nun Libya'da ne işi var?" diyen Erdoğan, büyük ağabeylerinden azarı yiyince 3 hafta sonra "NATO Libya'ya müdahale etmelidir" söylemine sarıldı. Yine Suriye'de ABD ile birlikte destekledikleri Özgür Suriye Ordusu militanı cihatçıları eğit&donat projesiyle yetiştirip Suriye'yi kana buladılar. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası "ey Amerika" nidalarıyla meydanlarda (karşı tarafın da pek umurunda olmayacak şekilde) bas bas bağırmaalarının ardından ABD Suriye'yi vurunca kabaran mezhepçi duygularla Amerika'nın arkasına koşar adım yedeklenmesini bildiler.

Sonuç olarak AKP döneminde belirginleşen, bir önceki dönemde yaşadığım mağduriyeti büyütürken en temel toplumsal ve bireysel değerleri sömürerek ve toplumsal kamplaşmalarla iktidar koltuğunu korumak Türkiye sağının en temel geleneği olmuştur. Bu çirkin denklemi bozacak bir siyasi alternatif ihtiyacını bugünlerde hiç olmadığı kadar yaşamaktayız. Hem toplumsal muhalefetin enerjisini arkasına alacak hem de AKP'ye destek veren emekçileri kapsayacak bir söylemi geliştirebilecek bir siyasi parti ülkenin kalıplaşmış politik hattını sarsabilecek tek yoldur.

100 Yıl Sonra NİSAN TEZLERİ

Gökçe Şentürk

Sadece Türkiye’de değil bütün dünyada kapitalist sistemin çelişkileri giderek artıyor. Sömürü, katliamlar, ırkçılık, mezhepçilik artık sadece sistemin münferit diye yutturmaya çalıştığı az gelişmiş ülkelerde değil, Avrupa’daki refah devletlerinde ya da ABD’de de yadsınamaz bir gerçeklik olarak önümüzde duruyor. İnsanlığın kaderinin devrimci alternatifin varlığına bağlılığı bugün daha da kritik bir önem taşıyor. Antikapitalist ve Marksizmin gerçek değerlerinin taşıyıcısı alternatiflerin yoksunluğunda bütün dünyada sağ partiler ön plan çıkarken, sol popülizm ya da sistem içi sol da yerin dibine batıyor. İşte bu tablo karşısında 100 yıl sonra yazıldığı tarihten beri insana esin kaynağı olan Ekim Devrimi ve ondan çıkarılacak dersler güncelliğini koruyor. Tarihe bireylerin yön verdiği idealist yaklaşım çok uzun zaman önce materyalist felsefe tarafından çürütülmüştü. Fakat toplumsal koşullara uygun kişiliklerin tarihi zorlayıcı rolünün belki de en belirgin örneği olan Lenin olmasaydı Ekim Devrimi gerçekleşmezdi. Bu yazıda, belki de bunun en önemli kanıtı olan Ekim’e giden yolu sadece hızlandırması anlamında değil aynı zamanda sapmalara engel olması anlamında da büyük önemi bulunan *Nisan Tezlerini* konuşacağız. Ne yazık ki hala tüketilememiş tartışmaların da konusu olan sosyalist devrimin katalizörü Nisan Tezleri sadece tarihi anlamak için değil düne bakarak bugünü aydınlatmak için de önemini koruyor.

DÜNYAYI SARSAN YIL: 1917

1917’nin sosyalistler açısından önemi yalnızca devrimin olduğu tarih olmasında yatmaz. Şubat’tan Ekim’e giden süreçte bütün yaşananlar ve Lenin öncülüğündeki Bolşeviklerin siyasi manevraları bugüne dair önemli tartışma ve dersleri içerir. Şubat’ta Çarlığın devrilmesi ve onu deviren özgüvenli sınıf bilinçli işçilerin savaş, demokrasi, toprak, sorunu ve ulusal sorun gibi pek çok noktada çözümü getireceğine güvendikleri liberal burjuvazi iktidarının iflasi aylar boyunca Bolşeviklerin önüne sayısız sınav getirdi. Devrimci teorinin pratikteki etkileri Lenin’in yurtdışından dönmesiyle giderek billurlaşacaktı.

Lenin 3 Nisan’da Rusya’ya döner, Finlandiya Garında kendisini karşılayan coşkulu kalabalığın ve kitleleri uyutmak için gülücükler saçan uzlaşmacı ‘sosyalistlerin’ şaşkın bakışları arasında, sert bir konuşma yapar. Bu konuşmanın yalnızca diğer partilerden sosyalistleri değil kendi partili yoldaşlarını da hayrete düşürdüğü söylenebilir:

Değerli yoldaşlar, askerler, denizciler ve işçiler! Sizin şahsınızda muzaffer Rusya devrimini selamlamaktan, sizi dünya proleter ordusunun öncüsü olarak selamlamaktan mutluluk duyuyorum.

1 V.İ. Lenin, Nisan Tezleri, çev. Ferit Burak Aydar, Agora Kitaplığı, 2011, s.2

Yağmacı emperyalist savaş bütün Avrupa’da iç savaşın başlangıcıdır. ... Yoldaşımız Karl Liebknecht’in çağrısı üzerine, halkların silahlarını kendi kapitalist sömürücülerine çevirecekleri gün hiç de uzak değildir. ... Sosyalist dünya devrimi şimdiden ufukta gözükmiştir. ... Almanya kaynıyor. ... Avrupa kapitalizmi her an çökebilir. Yapmış olduğunuz Rusya Devrimi yolu açmış, yeni bir çağın başlangıcı olmuştur. Yaşasın sosyalist dünya devrimi!!

Lenin’in bu konuşması Bolşevik partinin merkezindeki çoğunluk nezdinde kabul edilebilir değildi, ama Lenin ertesi gün bu görüşlerini “Nisan tezleri” diye bilinen bir metne dönüştürecek ve partideki ciddi bir tartışmayı, devrimin seyri açısından hayati bir tartışmayı başlatacağı.

Neydi bu tartışma?

ŞUBAT DEVRİMİ VE İKİLİ İKTİDAR

Bolşevikler Şubat Devrimi’nde doğrudan örgütleyici bir rol oynamadılar. Şubat Devrimi kelimenin tam manasıyla kendiliğinden gelişen işçi eylemleri ve kitlesel grevlerle baş gösterdi: Yıllardır devrimci partilerle temas içindeki kitleler, bu partilerden herhangi birinin yönlendirmesiyle ya da doğrudan önderliğinde değil, niceliksel birikimin niteliksel

kırılmaya dönüştüğü bir patlamayla devrimi gerçekleştirdiler.

Devrimci önderliğin devrimin başlangıcında geri planda olması hem Şubat Devrimi'nin hem de *Nisan Tezlerinin* cevap aradığı sorunu ortaya koyar. Lenin'in Rusya'dan gelen kıt kanaat bilgilerle yazdığı ilk satırlar durumu açık bir dille özetler niteliktedir:

Bu devrimin ilk aşamasına, öncelikle, iki gücün el ele vererek Çarlığa indirdikleri darbe damgasını vurdu: Bu güçlerden birisi bütün bilinçsiz çanak yalayıcıları ve bütün bilinçli önderlerinden, İngiliz-Fransız elçilerine ve kapitalistlere kadar bütün burjuva ve toprak sahibi Rusya, diğeriye asker ve köylü temsilcilerini yanına çekmeye başlamış olan *İşçi Temsilcileri Sovyeti*'dir.²

Bu durumun adı İkili İktidardır. Rusya'da güç fiilen işçilerin olmasına karşın, kitleler iktidarı gönül rızasıyla burjuvaziye teslim etmişlerdi. Bilinç gerçekliği geriden takip ediyordu.³

Troçki ikili iktidarın doğasını şu şekilde açıklar:

İkili iktidar, düşman sınıfların, ülkenin yönetimi konusunda her adımda birbirini itekleyen, birbiriyle tümenden uyumsuz devlet örgütlenmelerine –biri çürümüş, diğeri yeni oluşan- dayandıkları yerde ortaya çıkar.⁴

Şubat sonrası durum, burjuvazinin acizliği ve sonraki aylarda giderek daha da net şekilde görünecek olan, acizliğiyle müsemma şekilde sorunların hiçbirine çözüm üretememiş olmasıydı. İşçi ve emekçiler öz yönetim organları olan Sovyetleri kurmuşlardı, ama hala onu asli yönetim organı olarak görmüyorlardı. Troçki'nin deyimleriyle, “Devrimci işçilerin tek eksiği, tutumlarını savunacak teorik kaynaklardan yoksunluklarıydı, ama akla yatkın ilk çağrıya cevap vermeye hazırdılar.”⁵ Oysa, devrimin çarlığı devirmiş olması, Bolşevikler de dahil olmak üzere sosyalistler ve devrimciler tarafından devrimin varacağı nihai nokta sayılmaktaydı. Egemen anlayışa göre, bundan sonrası bir burjuva cumhuriyetinin kurulmasıydı.

Devrim yeni bir devrimle ilerletilecek mi, ilerletilmeyecek miydi?

DEVİRİMİN NİTELİĞİ SORUNU

1917 öncesinde Rusya'da devrimin niteliği üzerine 3 farklı anlayış vardı: Plehanov ve Martov'un temsil ettiği Menşevikler, burjuvazi ile işbirliği halinde demokratik devrimi savunurken, Lenin önderliğinde Bolşevikler de devrimin burjuva-demokratik nitelikte işçi-köylü demokratik diktatörlüğüyle acil görevlerini yerine getireceğini savunuyordu. Lenin yaklaşan devrimin öncüsünün burjuvazi olamayacağını farkında olsa da iktidarın nasıl ve ne şekilde alınacağı konusunda billurlaşmış bir formülasyona sahip değildi. 3. eğilim ise Troçki'nin temsil ettiği, sürekli devrim teorisinde kendisini bulan geç kapitalistleşmiş

Lenin'in *Nisan Tezlerini* yayınlamasının ardından Troçki Bolşeviklere katılacak çok kısa bir süre sonra da tarih artık geri dönüşü olmayan biçimde insanlığın kaderini etkileyecek şekilde yazılacaktı. Ekim Devrimi Troçki'nin tarihsel haklılığını ortaya koydu. Oysa hala bugün bile özellikle Türkiye'de Troçki'ye karşı Menşeviklik ve karşı devrimcilik suçlamalarının, devrimin gerçekleşmesinin önündeki engelleri kaldıran Lenin'in *Nisan Tezleri*'ni dahi gerçekleri eğip bükekerek sahiplenilenlerin iftiralardan başka bir şey olmadığı ortadır. Özetle *Nisan Tezleri*, partinin Troçki'nin uzun yıllardır sürekli devrim teorisıyla ortaya koyduğu çizgiye gelmesini ifade ediyordu.

ülkelerdeki çapsız ve iktidarı almak konusunda kendine güveni olmayan, yabancı sermaye, merkezi ve katı devlet eliyle büyütülmüş burjuvazinin demokrasi, toprak sorunu ve ulusal sorunu çözmeye muktedir olmadığıydı. Dolayısıyla demokratik problemleri çözmek noktasında da devrimin öncüsünün işçi sınıfı olduğunu ve onu kalıcılaştırmak, ayakta tutmak ve ilerletmek için de sosyalist önlemler alınması gerektiğini savunuyordu.

Menşeviklere göre; proletarya sayıca azınlıkta olduğundan, sanayiye dayalı üretim ülkede geniş çaplı bir gelişim kaydetmediğinden Rusya gibi bir köylü ülkesinde sosyalist devrim gerçekleşemezdi. Yani düpedüz aşamacı ve şabloncu anlayışla, 1905 gibi erken bir tarihte özellikle sanayinin yoğunlaştığı belli başlı kentlerde (Petersburg, Moskova, Kiev) kitlesel grevlerle çarlığı derinden sarsabilen, tarihte kendi öz yönetim organları olan Sovyetleri oluşturabilmiş Rusya proletaryasına, mezar kazıcısı olan burjuvaziyle işbirliği yapması söyleniyordu.

Lenin ise kaypak burjuvalara kesinlikle güvenilmeyeceğini biliyor, onların tek derdinin çarlıktan aldıkları tavizlerle eski düzeni devam ettirmek olduğunu görüyordu. Kendi devrimini dahi gerçekleştirmekten uzak, en belirgin halini 1848 devrimleri sürecinde göstermiş; gerektiğinde işçi sınıfı hareketini bastırmak için çıkar çatışması içinde olsa da eski sistemin yöneticilerine sırtını dayayan, köylü ülkesi Rusya'da toprak sahipleriyle içe

ççe geçen çıkarları neticesinde toprak sorununu çözmesi mümkün olmayan burjuvazinin devrimin öznesi olamayacağını farkındaydı. Buna rağmen Lenin yaklaşan devrimin öznesi konusunda Menşeviklerden ayrılsa da devrimin karakteri konusunda onlarla ortaklaşıyordu. Sanayinin görece yaygınlaşmamış hali ve proletaryanın sayısal olarak azlığı ona göre Rusya'da sosyalist devrimin Avrupa sosyalist devriminden önce olmasına engeldi.

Troçki ise tam tersine proletaryanın burjuva toplumdaki niteliğinin sayısal varlığının çok üzerinde olduğunu vurguluyor, proletaryanın toplumda büyük bir çoğunluğa sahip olan köylülüğü arkasına alarak geç kapitalistleşmiş ülkedeki burjuvazinin güçsüzlüğü sebebiyle, ileri kapitalist ülkelerden önce de sosyalist devrimi gerçekleştirebileceğini söylüyordu. Bütün dünyada eşitsiz fakat bileşik gelişimin kendi iç mekanizmalarının bu durumu açıkça ortaya koyduğunu en iyi şekilde şöyle ifade eder.

Rusya'daki büyük ölçekli sanayi ara ekonomik aşamaların üzerinden büyük bir atlayış yaparak, ulusal ekonomik gelişimin doğal sınırını ihlal etti ve böylelikle proletaryanın da burjuva demokrasisi çağının üzerinden atlamasını yalnızca mümkün değil, aynı zamanda kaçınılmaz hale getirdi.

Lenin'in *Nisan Tezlerini* yayınlamasının ardından Troçki Bolşeviklere katılacak çok kısa bir süre sonra da tarih artık geri dönüşü olmayan biçimde insanlığın kaderini

2 A.g.e, s.11

3 A.g.e, “Sunuş”, s.ix

4 L. Troçki, *Rus Devriminin Tarihi*, Cilt 1, çev. Bülent Tanatar, Yazın Yayıncılık, 1999, s. 215

5 A.g.e, s. 326

Partinin önder kadrosu devrimci süreç içinde adeta afallanmış ve sağa kaymıştı. Rusya'da sosyalist devrim öngören ve Nisan Tezleri'nin yazıldığı dönemde Lenin'le aynı şeyleri düşünen tek lider Troçki'ydі. Önceki süreçte birbirlerine çok sert eleştirilerde bulunan bu iki önder devrimci yükseliş döneminde müthiş bir hızla yakınlaşacaktı. Troçki'nin Lenin'i eleştirdiği işçi- köylü demokratik diktatörlüğü formülasyonundaki ucu açık ne varsa artık Nisan Tezleriyle birlikte ortadan kalkmıştı. Eski tüfek Bolşeviklerin de dâhil olduğu büyük bir kesim üzerinde Nisan Tezleri Ekim'den önce devrim etkisi yaratmıştı.

etkileyecek şekilde yazılacaktı. Ekim Devrimi Troçki'nin tarihsel haklılığını ortaya koydu. Oysa hala bugün bile özellikle Türkiye'de Troçki'ye karşı Menşeviklik ve karşı devrimcilik suçlamalarının, devrimin gerçekleşmesinin önündeki engelleri kaldıran Lenin'in Nisan Tezleri'ni dahi gerçekleri eğip bükerek sahiplenilenlerin iftiralarından başka bir şey olmadığı ortadır. Özetle Nisan Tezleri, partinin Troçki'nin uzun yıllardır sürekli devrim teorisine ortaya koyduğu çizgiye gelmesini ifade ediyordu.

LENİN GERÇEĞİN YANINDA HERKESE KARŞI DURUYOR

Lenin'in Finlandiya Garı'nda yaptığı konuşma tarihin akışını değiştirecekti değiştirmesine. Öyleyse gelir gelmez Finlandiya Garı'nda yaptığı konuşma Rusya'daki devrimin savunuculuğunu yapan çeşitli kesimler ve hatta kendi partisi tarafından da kolayca sindirilemeyecekti. Oysa Lenin Şubat Devrimi'yle ilgili yazdıklarında da yeni hükümete güvenilmemesi gerektiğini hatta tek garantinin proletaryanın silahlandırılması ve diğer partilerle kesinlikle uzlaşamayacağını bildiriyordu. Fakat Lenin'in yokluğunda işler sarp sarmış birçok devrimcinin sürgünde olmasından dolayı da Pravda'nın yönetimini ele alan Kamenev ve Stalin tabandaki baskıyı da görmezden gelerek iyice uzlaşmacı bir çizgiye kaymışlardı. Hatta o kadar ki işi Lenin'in mektuplarını sansürlemeye kadar vardırmışlardı. Lenin'in uzlaşmacı sosyalistleri eleştirdiği kısımları keserek,

partinin varlık zeminini ortadan kaldırıyor, böylece Bolşeviklerle diğerleri (Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler) arasındaki ayırım giderek silikleşiyordu. Bu nedenle Lenin gara iner inmez kendisini karşılamaya gelen Kamenev'e 'Pravda'da neler yazıyorsunuz öyle? Birkaç sayınızı gördük ve size epey bir sövdük.' diyecektir. Partinin önder kadrosu devrimci süreç içinde adeta afallanmış ve sağa kaymıştı. Rusya'da sosyalist devrim öngören ve *Nisan Tezleri'nin yazıldığı dönemde Lenin'le aynı şeyleri düşünen tek lider Troçki'ydі.* Önceki süreçte birbirlerine çok sert eleştirilerde bulunan bu iki önder devrimci yükseliş döneminde müthiş bir hızla yakınlaşacaktı. Troçki'nin Lenin'i eleştirdiği işçi- köylü demokratik diktatörlüğü formülasyonundaki ucu açık ne varsa artık *Nisan Tezleriyle* birlikte ortadan kalkmıştı. Eski tüfek Bolşeviklerin de dâhil olduğu büyük bir kesim üzerinde *Nisan Tezleri* Ekim'den önce devrim etkisi yaratmıştı.

NİSAN TEZLERİ VE SÜREKLİ DEVRİM

Nisan Tezleri açıkça Lenin'in sürekli devrim teorisinin tarihsel haklılığını kabul etmesi anlamını taşıyordu. Zaten Finlandiya Garındaki konuşmasının ardından Lenin'in "Nisan Tezleri" Menşevikler arasında öfkeyle, Bolşevikler arasında ise şaşkınlıkla karşılanacaktır. Ünlü Plekhanov "Bunlar saçma sapan düşler" diyecektir. Menşevik Bogdanov Lenin'in fikirlerini "bir delinin saçmalamaları" olarak niteleyecektir. Lenin'in başlangıçtan itibaren yanında yer alan Kamenev ise, 8 Nisan'da parti gazetesi *Pravda*'da şöyle

yazacaktır: "Lenin yoldaşın genel planına gelince, bu plan burjuva demokratik devrimi tamamlanmış gibi sunduğu ve bu devrimin hemen sosyalist devrime dönüşeceği varsayımına dayandığı ölçüde bize kabul edilir gibi gelmiyor." Oysa Lenin tam da Kamenev'in ve birçok Bolşevik'in anlayamadığı yerden net bir şekilde işçi sınıfının toplumda ezici çoğunluğa sahip köylülüğü de arkasına alarak, küçük burjuvaziye de farklı şekillerde tarafsızlaştırarak proletarya diktatörlüğüne ilerlemesi gerektiğini söyler. Lenin Nisan Tezleriyle aynı zamanda 1903'ten beri savunulan işçi-köylü demokratik diktatörlüğü tezindeki işçilerin ve köylülerin toplumsal ve sınıfsal olarak devrimci süreçte eşit rollere sahip olduğu fikrinden de vazgeçer. Nisan tezlerinde artık işçilerin ve köylülerin ittifakı proletaryanın hegemonyasında mümkündür. Köylülük sosyalizme ilerlemeye hevesli olmasa da burjuvazi tarafından karşılanmayan demokratik taleplerini karşılayacak bir önderliğe ihtiyaç duyar. Diğer yandan Lenin muarızlarının aksine geri kalmış bir ülkede sosyalizmin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini mekanik bir biçimde üretici güçlerin Avrupa'dakiyle karşılaştırılmasında bulmaz. Çünkü Menşevik ve aşamacı zihniyetin kabul ettiği şekilde gelişkin bir seviyeye sahip üretici güçlerin varlığında da sosyalizmin kurulması dünya devrimine göbekten bağlıdır, dolayısıyla sosyalist devrimin tek bir ülkede ayakta kalması mümkün değildir. Özetle, Ekim Devrimi'nin iki büyük önderi Lenin ve Troçki'yi geçmiş tartışmalarından arındırarak kısa zamanda yakınlaştıran şey; Sovyetler aracılığıyla zaten, adı konmamış bir iktidar deneyimine sahip olan işçi sınıfının iktidara el koyarak toplumun geniş katmanlarının da desteğini kazanacak şekilde demokratik sorunları çözmesi ve onu kalıcılaştırıp korumak için de sosyalist önlemler olarak devrimi süreklileştirmesi gerektiği fikrinde buluşmalarıydı. Ulusal arenada başlayan bu süreç aynı zamanda ayakta kalmak için sürekliliğin bir diğer ayağı olarak uluslararası alana taşınmak zorundaydı. Devrimin karakterini şablonlara bağlayanların anlayamadığı da tam olarak buydu.

Süreklili Devrim'in şanlı Ekim Devrimi ile kanıtlanması karşısında Troçki'ye saldırmak adına Stalinizmin buluşu, Şubatı demokratik, Ekim'i proleter devrim olarak göstererek tarihi aşamacı şablonlara mahkum etmekte.

SONUÇ

Stalinizm, orijinali Menşevizm olan bu anlayışla 'halk cephesi, milli demokratik devrim' gibi sınıf işbirlikçi tezlerle birçok devrimin yenilgiye uğramasına sebep olmuştur. Nisan Tezlerinin içi boşaltılmış, Lenin burjuvazinin kendi devrimini yapmaktan bile aciz olduğunu vurgularken Stalinizm ve varyasyonları işbirlikçi ve ilerici burjuva tanımlarıyla göz göre göre sınıf hareketini Türkiye'de de dünyada da düşmanına teslim etmişlerdir.

AKP için Sanat: YIK VE BIRAK

Derya Koca

Erdoğan yeni bir rejim tesis etmek konusunda referandum engelini de öyle ya da böyle aştı. 16 Nisan'ın temeli 15 yılda atıldı. 15 yılın temelini atmak için ise 1970'lerde yola çıkıldı. Yani tüm bu uzun yol baştan sona bir hegemonya savaşı. Yeni bir otoriter rejim tesis etmenin koşulu bu. Yeni bir hegemonya yaratma kabiliyeti. Kitleleri kendi hedefleri etrafında mobilize etme becerisi.

Yeni bir rejim kurmak, eski olana meydan okumakla başlar. Kitlelerin ruhu, dünyaya bakışı bu nazardan yeniden kurulmalıdır. Tüm totaliter rejimlerin arkasında benzer hikayeler vardır. Özellikle Naziler örneği, kitlelerin geniş desteğini kazanmak için bu kuralın en başarılı uygulanmış biçimidir. Otorite, liderlik kültürü, eskinin saldırganca karalanması ve silinmesi olmaksızın tarihsel kopuş anlamına gelen bu tür rejimler tesis edilemez. Her yönüyle toplumsal hayata müdahale etmeden de bu zincir tamamlanamaz. Kültürel ve sanatsal öğeler siyasetin hizmetine sokulur. Geçmişle bağı koparmış, tarihe taklalar atlatmış yeni bir rüzgar alır yürür. Geçmişin gölgesinden bugünün sultasına altın varaklar dökülür. Siyasi kabiliyetleri dışında hiçbir şeyi olamayan basit ve kaba bir kabadaydan yüce bir lider üretmek ancak bu ruh yaratılarak mümkün olur. Liderin yüceliği, onun şaşmaz, düşmez-kalkmaz, hatasız, günahsız kişiliği etrafında tek adam sultanı "milletin iradesi" adıyla pazarlanır.

AKP'nin yeni rejim kurma hedefleri ile bu yeni rejimi taşra tutuculuğuna, eğitimsiz, sanatsız, kültürsüz bir kitleye dayandırması gerçekliği arasındaki çelişki referandum sonuçlarında iyice görünmüş oldu. Yenisini üretmediğiniz yerde, eskisinin bıraktığı boşluk temelinizde gedik açar.

Hegemonya sarsılır. Kültürel alanın istatistiksel olandan daha büyük bir gücü temsil ettiği gerçeğine toslarsınız. Yeni dindar nesiller üretmek ve ucuz ara eleman yetiştirmek gibi tarihsel hiçbir ilerleme ifade etmeyen motivasyonla eğitime el atarsanız sonuç, dünyanın en kötü eğitim notu ile otururursunuz.

OTORİTER REJİM VE SANAT

Bugünün otoriter rejim tesis sürecinde tipik bir örneği yaşıyoruz. Dalkavukluk, karakersizlik, kişiye tapma ve bu yolla elde edilen para, makam, mevki insanın en geri halini dünyada zuhur ettiriyor. Eskiden soldan giden, bir rüzgarla sağa savruluyor. Amele Pazarı'nın siyah beyaz fotoğrafını çeken Ara Güler, Saray'larda ağırlanır oluyor. Kendi çıkarından başka bir şey düşünmeyen ve kendi çıkarı için her yalanı, her riyakarlığı yapabilen burjuva ahlakın bu en aşağılık biçimi tepedeki çürümeyi topluma yayıyor. İnsani değerler ayaklar altına alınıyor.

Sanatın kitleleri etkileme gücü iktidarlarca, hele ki yeni rejim kurmak için ortaya çıkan diktatörlerce çok yoğun kullanılmıştır. Almanya gibi ileri bir sanayi ülkesinin yüzyıllara dayanan sanatsal birikimine yaslanan

Bugünün otoriter rejim tesis sürecinde tipik bir örneği yaşıyoruz. Dalkavukluk, karakersizlik, kişiye tapma ve bu yolla elde edilen para, makam, mevki insanın en geri halini dünyada zuhur ettiriyor. Kendi çıkarından başka bir şey düşünmeyen ve kendi çıkarı için her yalanı, her riyakarlığı yapabilen burjuva ahlakın bu en aşağılık biçimi tepedeki çürümeyi topluma yayıyor. İnsani değerler ayaklar altına alınıyor.

BU TOPRAKLAR BAŞ EĞMEZ!

Ne şan, ne şöhret arzusu ne de kişisel yeteneğin tek yönlülüğü büyük sanatçılar çıkartmaya yetmez. Rusya'da on yıllarca devam eden devrimci gelenek işte tam da böyleydi. Çarlık otokrasisinin altındaki aydınlar bir direniş edebiyatı açığa çıkardı. O eserler, Bolşevik kuşakları besledi. Bugün de Türkiye'de durum aynı. Devrimci kabarıştan ve özgürlük düşünde devleşen 60'lar ve 70'ler kuşakları sayısız isim çıkarttı.

bir Führer iseniz iktidar yalakası bir “sanatçı” çevresi yaratmanız çok zor olmayabilir. Devasa mimari yapılar, besteciler, heyketrâşlarla ülkeyi faşist sanat galerisine dönüştürebilirsiniz. Ama az ve geç gelişmiş bir ülkenin zaten burjuva sanatı bile gelişmemiş bir ülkenin “reisi” iseniz işiniz zor. Cılız bir burjuva gelişimin tarihsel ne heyecanı olacak ki kendisini sanatçıların ilham kaynağı haline getirsin ve bir sanat denizi yaratsın. Türkiye gibi ülkelerde tam da bu sebeple sanatsal yaratı; saygın sanatçılar ve eserler mücadele geleneği ile birlikte var oldu. Onun vadettiği dünyanın değerleri ile yoğruldu. Türkiye’de kaliteli sanatçı ve aydınlar hep sol ile özdeşleşmiş isimler oldu. Bu değerlerin ve duruşun yarattığı hegemonyanın içinde yer aldı. Çünkü sanatın kendi doğası özgürlüğe ve hesapsızca üretmeye dayanır. Bu da sanatın doğal olarak solun içinde var olmasına sebep olur. Sanatçı devrimci, solcu olmasa bile kendi varlığını burada görecektir.

AKP döneminde, kendisini piyasaya, her türden alçalmaya ve alçaklığa dayandıran; dalkavukluğun pirim yaptığı, biat edenin ödüllendirildiği bir rejimde sanatın da ruhuna fatihalar okundu. Bu ödüllerin büyüklüğü, ters yönden esen rüzgarın gücü çok bilinen isimleri bile savurdu. Tüm televizyonlar, büyük şirketler: yani yeni bir kültür ve ideolojik bombardıman dolu yapımları finanse etmek için her şey ellerinde. Evlere giren televizyon, “ecdadın” zaferleri ile milyonları yaşamının çilesine rağmen “zaferden zafer” koşturmakta. Paranın, lüksün, sonradan görme zevksizliğin norm haline gelmesi ile ekranda ultra zengin aileler, yatlar, katlardan ibaret bir emlak reklamına dönen diziler peyda oldu. Bu çürümüşlük dünyasında insanî değerler görünmez oldu. Yalanın, ayak kaydırmanın, üç kağıdın, riyakarlığın, rekabetin her türlü saatlerce izletilmekte.

Nefretle heykelleri yıktıran, estetik değeri

tartışılmaz heykelleri meydanlardan kaldırtan bir cürret yıkmasına yıkıyor ancak yerine bir şey koymayı da beceremiyor. Böyle bir becerisi yok. Sanatçı değil, “ünlü” demenin daha doğru olduğu birtakım ikbal avcısıyla bir iki poz vermek yeter mi? Yetmiyor. İsmarlama işlerin ruhu da olmuyor. İtalyan Marksist Gramsci Hapishane Defterleri’nde şöyle der: “Bir partinin tarihini yazmak, monografik bir bakış açısıyla bir ülkenin genel tarihini yazmak demektir.” Bu sözü, Reis filmi için de aynen kullanabiliriz. Bu film, sanatın ülkedeki kaderine dair bir tarihi anlatmakta. Türlü tarihsel çarpıtma dolu. Tam bir mit üreticiliği. Uydurma, basit ve başarısız. Yönetmeni bile galasına gitmedi. Set işçilerinin ücretleri ödenmedi. Çekim sekteye uğradı. Gişede tam bir felaket oldu. Para ile her şeyi yaptırırız sandılar, olmadı.

Sanattan da sanatçıdan da haz etmiyorlar. Baleye bel altı deniliyor, heykeller yıkılıyor, galeriler içkili olduğu için eli sopalı yobazlarca basılıyor, tiyatro ve sinemaya sansür uygulanıyor, muhalif sanatçılar görevinden alınıyor. Okullardaki ve üniversitelerdeki konser ve şenlikler yasaklanıyor. Sanata ve sanatçıya düşmanlığının temel sebebi üretmenin temelinde özgür düşüncenin yatması. Soyut düşünme; soyut düşünce ise herkeste farklı şeyler uyandıran, kontrol edilemeyen üretim demektir. Hatta tam da bu sebeple, kübizm, sürrealizm gibi akımlar Nazi Almanya’sında da Stalinizm altındaki SSCB’de de afaroz edildi. İstenmeyen düşünceler, büyük hayaller, “ucu nereye varacağı belli olmayan” yoruma açık şeyler sansürlendi, hatta yok edildi. Çünkü sanatın işlevi otoriterlik altında olsa olsa övme makinası olabilir. Troçki, “Sanat, kağıttan yapılmış bir uçurtma gibi havalara çıkar ve dünyadaki bütün sorunları sisli bir umursamazlık içinde gözden kaybedebilir. Ama bu zavallı ‘özgür’ sanat bulutlara çıksa bile yine de kuvvetli bir iple toprağa bağlıdır. İpi elinde sınımsız tutan da softadır.”(1) der. Sanatı kendi zamanının zincirlerinden, softanın elindeki ipten kurtaracak olan ise büyük ideallerdir. Maddi çıkar ve başarı beklentisi olmaksızın üretmek, bayağılıktan nefret etmek, doğru olanı tutkuyla aramaktır.

Ne şan, ne şöhret arzusu ne de kişisel yeteneğin tek yönlülüğü büyük sanatçılar çıkartmaya yetmez. Rusya’da on yıllarca devam eden devrimci gelenek işte tam da böyleydi. Çarlık otokrasisinin altındaki aydınlar bir direniş edebiyatı açığa çıkardı. O eserler, Bolşevik kuşakları besledi. Bugün de Türkiye’de durum aynı. Devrimci kabarıştan ve özgürlük düşünde devleşen 60’lar ve 70’ler kuşakları sayısız isim çıkarttı. Yılmaz Güney, Tuncel Kurtiz, Tarık Akan, Kemal Sunal, Zeki Ökten, Cem Karaca, Ruhi Su, Yaşar Kemal ve onlara da kuşaklar öncesinde ustalık eden Nazım Hikmetler, Sabahattin Aliler... Hepsi de insana ait olana değer verdi. Halkın gönlünde taht kurdu. Bu yıllarda sanat öylesine emekçilerin gerçekliği tarafından kuşatıldı ki, halk kendisinden olanı öylesine benimsedi ve ona öylesine sahip

çıktı ki Kemal Sunal gibi aslında politik aktif bir duruşla pek özdeşleşmemiş usta bir oyuncunun en büyük rolleri köylüler, işçiler ve yoksullardı. Dönemin yönetmenleri yeni kentli yoksullara kendilerinden şeyler sundu. Kameralar karşısında tarafını seçmiş insanlar vardı. Senaryolarını halkın öyküleriyle örmüş senaristler, üzerlerinde grev önlükleriyle jönlere, sansüre karşı yürüyen sanatçılar vardı. Halk, bu yüzden bu günlerde her birini tek tek yitirdiğimiz sanatçıları çok sevdi. Şimdi ise bu hikaye bambaşka.

SANATTA KURAKLAŞMA

Türkiye’de her şeye rağmen bu dalkavukluk kervanına katılmayan ve iyi işler yapan başarılı yazarlar, sinemacılar, tiyatrocular var. Olmaya da devam edecek. Fakat onlar da AKP’nin sanatı ve sanatçıları dev kültür endüstrisi şirketlerinin “insafına” terk etmiş durumda. Devlet tiyatroları özelleştirme tehlikesinde, kitaplardan alınan vergi tam %8 (bu oran dini kitaplarda sadece %1!), sinema tamamen tekellerin eline teslim edilmiş durumda. Eğitim çöpe dönüşmüş, dünyada en çok televizyon izleyen ikinci ülkeyiz. Ve bedava eğlence ve haberleşme aracı olan televizyonlar AKP yandaşlarının elinde; ortalık Osmanlıcı hamaset dolu saçmalıklardan geçilmiyor. Havuz medyasının ahvali herkesin malumu.

Ülkede emekçilerin başına gelen ne varsa sanatın ve kültürün de başına o geliyor. Yaşam koşulları öylesine ağır, piyasa bu alana öylesine çöreklenmiş durumda ki bir işçi ailesi için sadece yaşama bakış açısı itibariyle değil, maddi olanaklar itibariyle de sanatsal faaliyetler imkansız hale gelmiş durumda. Ocak 2015’te yapılan bir ankete göre, ülkenin %45’i hiç kitap okumuyor, - %96’sı hiç opera ve baleye gitmemiş, %73 konser yüzü görmemiş, %80’i tiyatroya ve %56’sı sinemaya hiç gitmemiş(2). Açlık sınırının altında asgari ücret alan bir ülke için hiç de şaşırtıcı olmayan bir tablo.

AKP dönemi ile birlikte sanat ağacının köküne balta darbeleri art arda iniyor. Sinema

üzerinden somut veriler ortaya koyacak olursak durum çok daha net anlaşılacaktır.

TEKELLEŞME KISKACINDA SİNEMA

AKP için sanat sadece sektörel bir konu. Ve Türkiye sinema sektörü 2005’te sattığı bilet sayısını 27 milyondan 2015’te 60 milyon bilete çıkarmış durumda. Yani para dönüyor. Nitelik ise vahim. Çok sayıda yerli film üretiliyor. Öyle ki sinema sektöründe yerli filmlerin pazar payı %50. Bu rakam sinemanın çok gelişmiş olduğu Fransa’da %33. 2005’te 29 yerli film üretilirken bu sayı 2015’te 136 oldu. Şimdi burada bir duralım. Yılda 136 film oldukça şaşırtıcı bir sayı. Ne var ki bunların çok büyük kısmı piyasa için çekilmiş ısmarlama filmler. Oysa genç ve yetenekli çok sayıda yönetmenin çok başarılı işleri var. Ancak bunlara ulaşım neredeyse yok. Vizyondaki filmlerde ise herhangi bir nitelik yok. Tek derdi yapımcı ile sinema salonları sahipleri arasındaki çıkar ağlarına hizmet eden büyük kar getiren kolay izlenebilen, vasat filmler. Zaten bu filmler içindeki en karlı olanlar dışında sinema salonlarında kendisine yer bulabilen film yok. Kar getirmeyene salon da yok! Örneğin, 2015 yılının ilk haftasonu 2300 sinema salonunun 1700’ünde sadece 2 film gösterildi. Aynı dönemde Venedik’ten ödülle dönen Abluka 25, Altın Portakal ödüllü Sarmaşık ise 16 salonda yer bulabildi. Rakamlara devam edelim: Star Wars gibi dev bir yapımda ABD’de gösterime girdiği hafta salonların sadece %10’unda yer bulabildi. Ama Türkiye’de “Düğün Dernek 2: Sünnet” filmi aynı anda tüm ülkedeki salonların %60’ında gösterime sokuldu(3). Oysa yurtdışında yine takdir edilen ve ödül alan Ali Aydın imzalı Küf filmi Türkiye’de sadece bir kopya ile vizyona girmişti! (Belirtmeden geçmeyelim, film İtalya’da 15 kopya ile vizyona girdi ve ciddi gelir sağladı) Bu rezilliğin arkasında ne var peki? Kısaca tekelleşme!

AKP döneminde kent merkezlerinin tüketim patlamasını tetikleyecek şekilde yeniden kurgulanmasının merkezinde oturan AVM’lerde sayısız sinema salonu açıldı. Bu

3 dağıtımçı firma sektörün %70’ine sahip olurken AVM’lerin neredeyse tamamının tepesine çöreklenen CineMaximum (Mars Grup) tüm seyircinin %52’sini elinde tutuyor. Çoluk çocuk milyonlarca insanın akın ettiği AVM’lerde seyirciyi garantilemek isteyen ve tüccar olmak dışında sinema ile hiçbir bağı olmayan şirketler yapımcılara çeşitli teşviklerle “gideri olan” filmler için büyük paralar akıtıyor.

salonlar, bağımsız salonların sonunu getirdi. 3 dağıtımçı firma sektörün %70’ine sahip olurken AVM’lerin neredeyse tamamının tepesine çöreklenen CineMaximum (Mars Grup) tüm seyircinin %52’sini elinde tutuyor. Çoluk çocuk milyonlarca insanın akın ettiği AVM’lerde seyirciyi garantilemek isteyen ve tüccar olmak dışında sinema ile hiçbir bağı olmayan şirketler yapımcılara çeşitli teşviklerle “gideri olan” filmler için büyük paralar akıtıyor. Dolayısıyla kendisine az sayıda seyirci getireceği garanti olan ve “festival filmi” denilen salon verilmeyen kaliteli filmler meraklısından da koparılmış oluyor. Böylece kalitesizlik genelleştirilmiş, doğallaştırılmış oluyor. Sonuç, Recep İvedik ve Reis filmi ile ülkenin tüm sinema salonlarına bulaşmış bir garabet! Kültür Bakanlığı’nın aslında projeler için ayırdığı ancak tozlanmaya bıraktığı bütçe, sansüre uğrayan sayısız film, tek tek kapanan tiyatro salonları, müzik endüstrisinin günübürlük sanat müsveteleri ile bütünlüklü bir bakışa burada ne yazık ki yer yok.

MUTLU SON

Mutlu sonla biten hiçbir filmde karakterler yan gelip yatmaz. Yaşar Usta patronun üstüne yürür, dayanışma ve özveri ile mutlu son yazılır. Bugün de mutlu son yazmak için bundan başka yolumuz yok.

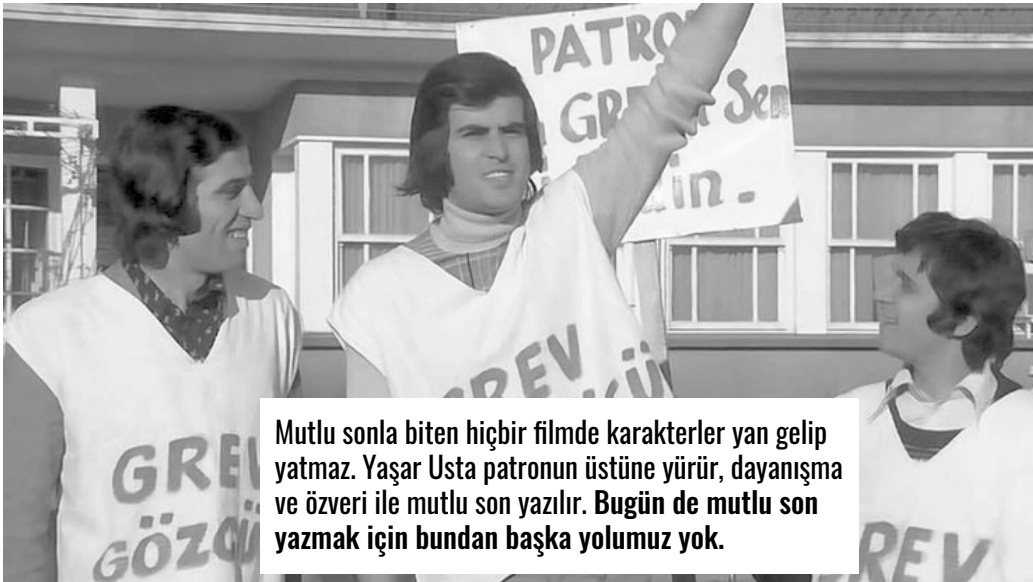
Sanata, kültüre, insani değerlere doğasında bağlı olan hiçbir insani faaliyet kendinden menkul bir savaşım veremez. Sanat kendi kendisini kurtaramaz. Toplumsal mücadeleler; yani bugün bizim diktaya karşı vereceğimiz, zalimlerin bu cürretine cesaretle karşı geleceğimiz mücadele sanatın da akıbetini belirleyecek.

Baş eğmeyen sanatçılar da bu mücadelenin taşıyıcılarından olacak. Sanat, kendisine sadık olduğu sürece, devrimin en sıkı müttefiki olacak.

1-Isaac Deutcher, Silahlı Sosyalist, Sf 73, Alfa.

2-<http://t24.com.tr/haber/bu-anket-dogrussa-durum-vahim,282452>

3-İstatistikler, Kapalı Gişe: Türkiye’de Tekelleşen Film Dağıtımı belgeselinden derlenmiştir

Mutlu sonla biten hiçbir filmde karakterler yan gelip yatmaz. Yaşar Usta patronun üstüne yürür, dayanışma ve özveri ile mutlu son yazılır. Bugün de mutlu son yazmak için bundan başka yolumuz yok.

Referandum Dersleri ve Gelecek Mücadelelere Hazırlık

Engin Kara

Ocak ayından bu yana gündemin ana maddesi olan **16 Nisan referandumu** sona erdi. Oylama bitti ancak gündemde tuttuğu yer pek de azalmadı. 16 Nisan'a kadar zaten "sopalı" olarak anılmayı hak etmiş olan referandum, oylama günü yaşanan skandallarla "şâibeli" sıfatına da hak kazandı.

Mühürsüz pusulaların kabul edilmesine dair YSK'nın oylar sayılmaya başladığında yaptığı açıklama ve çok sayıda bölgedeki tutarsızlıklar ve hileler, hemen o akşam binlerin sokağa çıkmasına yol açtı.

İlk toplanma alanları YSK ve il-ilçe seçim kurulları olurken, takip eden günlerde pek çok kentte birden fazla merkezde devam eden eylemler gelişti.

Erdoğan, YSK sayesinde istediğini kıl payı almayı başardı. Ancak OHAL'e, baskı ve yasaklara, propaganda güçlerindeki devasa eşitsizliğe ve Hayır'a yönelik karalama kampanyalarına rağmen 23 milyondan fazla yurttaş (oy kullanan seçmenin %48,6'sı) hayır diyerek **RTE tipi başkanlığı** kabul etmeyeceğini ortaya koydu.

Marksist Bakış'ın diğer makalelerinde kimin ne kazanıp ne kaybettiği ele alınıyor. Bu yazıda ise referandum kampanyaları sürecindeki faaliyetlerden yola çıkarak bundan sonraki süreçte sosyalistlerin olası gündemlere nasıl müdahil olması gerektiğini ve önüne daha geniş alanları nasıl açabileceğini ele alacağız.

HAYIR KAMPANYALARININ DEZAVANTAJLARI

Büyük çoğunluğu bizzat AKP eliyle devreye sokulan dezavantajlar saymakla bitmez. Sadece en belirgin olanları gözden geçirerek genel tabloyu görmemiz mümkün olacaktır.

En büyük engeli, 15 Temmuz darbe girişimi gerekçesiyle ilan edilmiş ve tekrar tekrar uzatılmış olan OHAL oluşturdu. Onca karşı çıkışa rağmen ülkeyi OHAL koşullarında referanduma götüren AKP, bu hamleyle Hayır çalışmalarının önüne büyük bir set çekmeyi hedefledi. Pek çok mitingin yasaklanması, uzun gözaltı süreleri, polisiye engeller vb. gibi OHAL ve güvenlik bahanesiyle devreye sokulan pek çok uygulama hayır kampanyasına kısmen de olsa sekte vurdu. Mesela 18 Mart'ta SEP'in Ankara'daki sokak çalışması polis saldırısına uğradı.

Propaganda güçleri arasında devasa bir eşitsizlik mevcuttu. Bu eşitsizlik hem maddi kaynak bakımından çalışmaların finansmanı hem de bütün devlet-belediye imkânlarıyla çalışmaların, mitinglerin güçlendirilmesi bağlamında orantısızlık yarattı. Hayır mitingleri yasaklanırken AKP ve Erdoğan mitingleri için devletin bütün imkanları seferber edildi, belediye otobüsleri evet mitinglerine tahsis edildi, kent merkezleri devasa evet pankartlarıyla kaplandı, özellikle son hafta kent merkezlerindeki bütün reklam panoları evet'e çalıştı...

Medyada yer bulmak konusu ise en büyük dengesizliğe şahit oldu. Muhafız televizyon kanallarının çoğunluğunun KHK'lar ile kapatıldığı, TRT'nin "parti kanalı"na dönüştürüldüğü bir ortamda, bir zamanların ana akım medya grupları bile Hayır'a pek yer vermeyip düzenli olarak

iktidara çalıştı. Hatta Doğan grubu, hayır diyeceğini açıklayan sunucu İrfan Değirmenci'yi işten atacak kadar ileri gitti.

SOSYALİSTLERİN HAYIR KAMPANYASINDAKİ AVANTAJLARI

Öncelikle sosyalistlerin en büyük avantajlarının başında, toplumun özellikle genç kuşaklarından düzenli olarak insan kaynağı bulabilmesinin geldiğini hatırlayalım. 12 Eylül bile sosyalistlerin bu potansiyelini kalıcı olarak çökertmemişti. AKP dönemindeki onca baskı, saldırı, katliam da çökertemedi. Görece zayıf olduğu şu dönemde bile sosyalist sol güçler harekete geçmek isteyen bireylerle temas etme ve onları çalışmalarına katma imkânına sahip.

Sosyalist sol istediğinde güçlü bir enerjiyi ve motivasyonu yaratma kabiliyetine de sahip. Kitlesine ve maddi olanaklarına rağmen CHP'den çok daha fazla enerjiyi harekete geçirebiliyor. Referandum sürecinde sosyalist solun tamamı için bütünüyle geçerli olmasa da sosyalistler arasında bu hareket kabiliyetini kullanmayı başaranlar oldu.

Bu da aktivizm geleneğinden bağımsız değil. Kimi istisnaları olsa da yüksek siyasetten ziyade sokaklarda siyaset yapmak zorunda olan sol, haliyle **varoluş için bile aktivist olmak zorunda**. Bu tarzını yitirenler ya da enerjisi azalanlar da her zaman ciddi varoluş problemleriyle karşılaşılıyor. Solun genelindeki mevcut zayıflıklara rağmen aktivizme aşına bu gelenek, sosyalist sol için ciddi olanakları beraberinde getiriyor.

Referandum sürecinde tüm bunların ne kadar değerlendirilebildiği ise ayrı bir tartışma. Bazı öne çıkan unsurlar dışında solun genel olarak potansiyellerin altında kaldığını söylemek mümkün.

Buraya kadar ele aldığımız avantajlar-dezavantajlar dengesi bakımından ve hatta solun gerçek potansiyellerini devreye sokamamasına rağmen, referandum sonuçlarının toplumsal muhalefet adına önemli kazanımlar sağladığını belirtmek gerekiyor. Onca karşıt güce, polis engellerine, yasaklara rağmen Hayır çalışmalarındaki ısrar sonucunda özellikle büyük şehirlerde Hayır oylarının önde çıkması önemli bir başarıdır. Hem belediyelerde hem de genel seçimlerde AKP'nin kazandığı İstanbul ve Ankara'nın referandumda Hayır demesi, ülke siyasetinin genel belirleyicisi olan bu büyük merkezler için gelecek mücadelelere dönük ciddi bir potansiyelin mevcut olduğunu gösteriyor.

Bundan sonraki mücadele başlıklarında da benzer dezavantaj ve avantajlar karşımıza çıkacağından, bu sürecin nasıl lehe çevrileceğini iyi bilmek gerekiyor. Her türlü eşitsizliğe rağmen, elindeki güçleri kullanmasını bilen bir sosyalist hareket, çok daha büyük kazanımlar

elde etmeyi başaracaktır.

SEP: "HAYIR GÖNÜLLÜLERİ" DENEYİMİ

Sosyalist Emekçiler Partisi, referandum çalışmalarını bağımsız kitleleri de harekete geçirmek üzerinden "**Hayır Gönüllüleri**" olarak yürüttü. Gönüllü kampanyası sosyalistlerin muhafazakâr, yoksul ve emekçi kesimlere ulaşabileceğini ve boyunun üstünde işlere imza atabileceğini göstermek bakımından yerinde bir çalışma oldu.

Sosyal medya ve sokak ayakları üzerinden örgütlenen gönüllü çalışması, ülke genelinde yaygın bir hareket alanına ulaştı. Bağımsız kitlelere ulaşmayı başaran bu çalışmada **toplam 31 ilde**; Ankara, İstanbul, İzmir gibi kentlerde ise yine çok sayıda ilçe ve mahallede faaliyet yürütme kapasitesine ulaşıldı.

Kampanya boyunca sosyal medyada üretken bir faaliyet sürdürüldü. Bilgilendirme videoları hazırlandı, görsellerle anayasa değişikliğinin içeriği aktarıldı. Sokak çalışmalarında ise bildiri, broşür, duvar yazılamaları, stencil (şablon) çalışmaları, sticker materyalleri kullanıldı. 100 bin broşür-sticker ile milyonlara ulaşıldı. Ayrıca ajitasyon ve anayasa değişikliği üzerine sohbetlerle birebir temaslar yürütüldü.

Hayır Gönüllüleri'nin enerjik/çalışkan bir tarzda örgütlenmesi ve mücadele motivasyonunu hep yüksek tutması, bağımsız kitlelere ulaşmanın önünü açan en önemli özelliği oldu. Kampanya içeriği, bizzat AKP'ce yaratılan **kimlikler ya da yaşam biçimleri üzerinden kutuplaştırmaya** karşı çıkarak, hayır söylemi **emek-sermaye çelişkisi ve özgürlükler** üzerinden kurgulandı. Böylece sadece AKP'ye muhalif olan kesimlere değil, tek adam rejiminden rahatsız olan emekçilere, muhafazakâr tabana ve mevcut tabloda solun periferisinin dışında kalan geniş kesimlere hitap etmek mümkün oldu. Ayrıca tek adam rejimine karşı bir şeyler yapmak ihtiyacı hisseden bağımsız bir kitleyi de bu çalışmanın parçası haline getirebildi.

Hayır Gönüllüleri'nin hem dinamik hem de mücadele etmek ile gelecekte umutlu olmayı birbirine bağlayan hareket tarzı, SEP

HAYIR GÖNÜLLÜLERİ 31 ŞEHİRDE KAPI KAPI SOKAK SOKAK MÜCADELE ETTİ.

İSTANBUL - ANKARA - İZMİR - ANTALYA - MERSİN - DENİZLİ - BURSA
SAMSUN - TRABZON - BİLECİK - DIYARBAKIR - ERZİNCAN - KONYA
AYDIN - USAK MUĞLA - MANİSA - İGDIR - KAHRAMAN MARAŞ - SIVAS
KIRIKKALE - ESKİŞEHİR - KOCAELİ - GÖRÜM - ARDAHAN - AFYON
HATAY - İSPARTA

Bu kadar YETKİYİ babama VERMEM!

100,000
STICKER VE BROŞÜR İLE
MİLYONLARCA İNSANA ULAŞTI

SLOGANI ÜLKEDE HAYIR'IN SESİ OLDU

çevresini de daha azimli bir mücadele içine soktu. Gönüllü kampanyasının ana temasını oluşturan "**Bu Kadar Yetkiyi Babama Vermem**" sloganı, ciddi bir başarı sağlayarak referandum kampanyasının açık ara en çok etki yaratan sloganı oldu.

Yaklaşık 3 ay süren Hayır Gönüllüleri çalışması, sosyalist solun önündeki en tartışmalı soruna da pratikte bir cevap üretmiş oldu. Gerek merkezi gerek yerel çalışmalarda sol hareketlerin ortak ya da bağımsız kitleleri harekete katacak arayışları sürekli dillendirildiği malumdur. Ancak kitlelere ulaşmak iddiasıyla yola çıkan çeşitli birlik arayışları, hep katılımcı çevrenin kendi içerisindeki tartışmalara boğulmasıyla sonuçlanır. Bu tartışmalarda savunduklarımıza paralel olarak Hayır Gönüllüleri çalışması, enerjik, somut işler koyan, yaratıcı ve emek üzerinden bir söylemi barındıran nitelikleriyle anılan amaca nasıl ulaşılacağını göstermiş oldu.

Ayrıca bu çalışma sadece güncel bir konuda kitleleri harekete geçirmekle sınırlı kalmadı. Buna paralel olarak partinin örgütlenme kanalları da güçlenmiş oldu.

REFERANDUM SONUÇLARI: SOPALI VE ŞAİBELİ!

Referandum çalışmalarının başlamasıyla birlikte sopalı olacağı açığa çıkan 16 Nisan referandumunu, sonuçların açıklanmaya başlamasıyla birlikte şaibeli olarak tarihe geçti. YSK'nın mühürsüz pusulaları kabul edeceğine dair açıklaması, çok sayıda sandıkta yaşanan sahte oy skandalları, itirazlara rağmen YSK ve AKP'nin işi pişkinliğe vurması... Tüm bunların sonucu Hayır kampanyası yürüten özellikle genç unsurların referandum akşamı sokağa inmesi oldu.

Elindeki sayısız imkâna rağmen Erdoğan'ın referandumunu sadece %51,4 gibi kıl payı bir sonuçla kazanması ve bu sonucun bile şaibeli olması öfkeli binlerin sokaklara çıkmasına yol açtı.

16 Nisan'ın hiç de Erdoğan'ın beklediği kıvamda bir zafer olmaması, siyasi olarak bir belirsizliği de beraberinde getirdi. Evet, Erdoğan şimdilik istediğini aldı, ancak bu zafer O'na İstanbul ve Ankara başta olmak üzere 30 büyük şehrin 17'sini kaybetmesine mal oldu.

Bu tablo, referandumdan evet çıkmasının aksine toplumsal muhalefet adına bir umut anlamına geliyor. Özellikle Hayır kampanyalarının yoğun olduğu büyük merkezlerde iktidarın yaşadığı yenilgi, sosyalistler için önemli bir alan açılması demek. Sosyalistlerin bu potansiyelleri değerlendirip, referandum şaibelerine karşı sokakta oluşan enerjiyi de arkasına alarak ilerlemeyi bilmesi gerekiyor.

AKP'den kurtulmak için kısa yoldan bir çözüm olmadığı bir kez daha açığa çıktı. Yani Erdoğan'dan, AKP'den kurtuluş için orta ve uzun vadeli bir örgütlü mücadele olmazsa olmaz. Bu mücadele ise elbette soyut örgütlenme çağrılılarıyla örülemez. Yapılması gereken Hayır Gönüllüleri deneyimi üzerinden

Kadıköy Belediyesi
11 Mart, 15:05

Apartman yöneticiniz sınırsız yetki istiyor olabilir ama lütfen bunu binanıza yazmayın. İlk apartman toplantısında tavrınızı koyun.
#SabriBey

Hayır Gönüllüleri'nin enerjik/çalışkan bir tarzda örgütlenmesi ve mücadele motivasyonunu hep yüksek tutması, bağımsız kitlelere ulaşmanın önünü açan en önemli özelliği oldu. Kampanya içeriği, bizzat AKP'ce yaratılan **kimlikler ya da yaşam biçimleri üzerinden kutuplaştırmaya** karşı çıkarak, hayır söylemi **emek-sermaye çelişkisi ve özgürlükler** üzerinden kurgulandı. Böylece sadece AKP'ye muhalif olan kesimlere değil, tek adam rejiminden rahatsız olan emekçilere, muhafazakâr tabana ve mevcut tabloda solun periferisinin dışında kalan geniş kesimlere hitap etmek mümkün oldu.

yeni gündemlere müdahil olmak için araçlar geliştirmek.

Sosyalistler bu görevleri yerine getirdiği takdirde umutsuz olmak için hiçbir sebep yok! SEP'in bu konuda üzerine düşeni yapacağına da şüphe yok.

AKP'NİN SALDIRILARI DEVAM EDECEK, MÜCADELE DE!

Referandum sonuçlarına yasal yoldan itirazlar yapılmaya devam edilse de buradan çıkacak bir sonuç olmadığı ortada. Erdoğan'ın yeni sistemi getirebilmiş olması da toplumsal muhalefetin, mücadelenin sonu anlamına gelmiyor. Dolayısıyla bundan sonra da mücadele karşılıklı olarak devam edecek.

AKP'nin en yakındaki muhtemel saldırılarını da iki başlıkta toplamak mümkün. **Emekçilere yönelik** ilk elden kıdem tazminatının yok edilmesi, yeni KHK'lar ile kamuda keyfi ihraçların devam etmesi ve devlet memurlarının iş güvencesinin ortadan kaldırılması gibi ciddi saldırılar bekleniyor. **Özgürlükler alanında** ise OHAL'in devam edecek olması, basın üzerinde devam eden saldırılar, örgütlenme, toplantı-yürüyüş vb. çok sayıda hakkın fiilen engellenmesi gibi ciddi gündemler devam edecek.

Başta bu gündemler olmak üzere olası saldırılara, hukuksuzluklara karşı sosyalistlerin gündeme müdahil olabilmesi gerekiyor. Özellikle kıdem tazminatı gibi kritik konularda yürütülecek kampanyalar, faaliyetler ilerleyen mücadelelerin kaderini belirleyecek.

AKP VE TÜSİAD

Güneş Gümüş

16 Nisan referandumunu, fiilen işleyen tek adam rejimine resmiyet kazandırdı. Böylece 15 Temmuz sonrasında Erdoğan'ın şahsında şekillenen yürütmenin özerkleşmesi taçlandırılmış oldu. Geçen sayıdaki yazımızda 15 Temmuz sonrasında yürütmenin aşırı özerkleşmesinin açıklamak için başvurulan **Bonapartizm** tespitini ele alarak böyle bir değerlendirmenin süreci karşılamadığını tartışmıştık. Tek adam rejiminin gelişim dinamiklerini ortaya koymayı hedefleyen yazı dizisinin bu bölümünde ise AKP ile büyük sermaye arasındaki ilişkiyi konu edinerek yürütmenin aşırı özerkleşmesinin nasıl mümkün olduğu sorusuna yanıt geliştirmeye başlayacağız.

İKTİDARA İLK ADIM

AKP, Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan Fazilet Partisi'nden çıkan ve Yenilikçiler olarak adlandırılan R.Tayyip Erdoğan öncülüğündeki kanat tarafından **2001 Ağustos**'unda kurulmasından çok kısa bir süre sonra 15 yıl kesintisiz devam edecek iktidarına uzanmıştı. AKP'nin uzun yıllar sürecektir iktidarına ilerleyişi, özel ulusal ve uluslararası koşullar çerçevesinde mümkün olmuştu. 2000'li yıllara gelindiğinde neoliberalizm Türkiye'de bir kriz içindeydi. 1990'lı yıllar boyunca Türkiye siyasal hayatının vazgeçilmez bir parçası olan koalisyon hükümetleri, hükümet ortaklarının farklı yönelimleri ya da aldıkları oyları koruma kaygıları adına yöneldikleri popülizm çerçevesinde neoliberal programın gereklerini yerine getirmek konusunda başarılı olmamıştı:

Önce askeri yönetim, ardından Özal iktidarıyla neoliberal küreselleşmeye eklenme yolunda hızlı bir giriş yapan Türkiye, 1990'larda hız kesmiştir. Gerek sık değişen iktidarların özelleştirme gibi kapsamlı işlevleri yerine getirememesi, gerekse Kürt sorununun askeri yöntemlerle çözülmesi konusundaki ısrarın Silahlı Kuvvetlerin rolünü ve önemini artırması ve bütün bunlara eşlik eden ekonomik krizler, devletin dönüşümü açısından 1990'ların kayıp yıllar olarak kalmasına yol açtı (Uzgel, 2010: 25).

1990'ların sonunda iyice belirginleşen neoliberalizm krizi, merkez sağ partileri de beraberinde dibe çekmiş; 2002 seçimleri Türkiye siyasal hayatını tümünden değiştirmişti.

1990'ların sonuna gelindiğinde merkez sağ partilerin tabiri caizse yolun sonuna gelmeleri, AKP'nin yükselişinin geri planını oluşturan

gelişmelerden biriydi. Bu durumun iki yönlü bir etkisi olmuştu. Birincisi; merkez sağın içine girmiş olduğu kriz hali, sağ seçimde yarattığı alternatifsizlik nedeniyle AKP'nin başarısında etkili olmuş; AKP, böylece, içinden çıktığı Fazilet Partisi'nin kemikleşmiş ciddi taban desteğinin yanına merkez sağ kitlenin desteğini de katmıştı. İkinci olarak siyasal sistemin tıkanmasının açıklık kazandığı bir konjonktürde neoliberal programın sadık bir uygulayıcısı olacağı güvencesini veren ve tek başına iktidar olmak için gerekli toplumsal desteği elde eden (%10 seçim barajı sayesinde) AKP, ulusal ve uluslararası sermaye açısından neoliberalizmin 1990'ların sonunda yaşadığı krize çözüm olarak tek alternatif olarak belirmişti. Bu temellerde AKP, 2002'de iktidara gelirken uluslararası bağlamda AB ve ABD'nin; içerde ise TÜSİAD'ın desteğini arkasına almıştı. Özellikle Avrupa Birliği'ne üyelik perspektifinin toplum çapında desteklendiği ilk iktidar döneminde Avrupa Birliği'nin siyasal ve ekonomik liberalizasyon programını uygulama iddiasındaki AKP'yi desteklemesi, bu partinin toplumsal meşruiyet kazanmasında etkili olmuştu.

AB'nin talep ettiği ekonomik liberalizasyon; neoliberal programın AB'nin popülaritesi altında yeniden yaşama geçirilmesine denk düşüyordu ki sermayenin hükümetlerden en büyük taleplerinden biri buydu. **Siyasal liberalizasyon** ise özünde askeri-sivil bürokrasinin iktidar üzerindeki etkisinin kırılması ve Kürt sorununda müzakereye dayanıyordu. Bu talepler, TÜSİAD'ın sivil-askeri bürokrasi ile mücadelesi için kritikti. AKP açısından ise bu yönde adımlar, tarihsel düşmanı olan Kemalist sivil-askeri bürokrasiyle hesaplaşmak ve ilerleyişinin önündeki en büyük engeli böylece bertaraf etmek için büyük bir fırsattı. "Demokrasi", "insan hakları", "askeri vesayet karşıtlığı"

Referandum çalışmaları sırasında Erdoğan ve Binali Yıldırım, Ankara İskitler'de ziyaret ettikleri araç lastiği satan esnafın dükkanında çalışan 12-13 yaşında çocuk işçilerle selfie çektiriyor. Yasal olarak iş yerlerinde 16 yaşından küçük çocukların çalışması yasak; neyse ki iktidar patrondan yana!

söylemleriyle yürüttüğü bu kavgasında AB, TÜSİAD, liberal aydınlar AKP'nin yolunu açacaktı.

Büyük sermaye ile AKP arasında AKP'nin iktidara ilerleme sürecinden başlayan destek ilişkisi, 15 yıl boyunca inişler çıkışlar yaşasa da önemli bir dönem boyunca genel olarak sürdü. Elbette bu desteğin içerik ve boyutu açısından sermayeyi bir bütün görmemek gerek. Örneğin, 2002'de **Sakıp Sabancı** AKP iktidarını ilk ve en candan selamlayan patronlardan birisi idi. Seçimlerin galibinin demokrasi olduğunu söyleyen S.Sabancı "Öyle hissediyorum ki, 2. Turgut Özal trenine yeniden biniyoruz. Kararlı, istikrarlı, güven veren, işsize iş verecek, bizi AB'ye götüreceği yeni trene bineceğiz." diyerek AKP'nin zaferinden memnuniyetini de ifade ediyordu.

Şimdilerde aldığı rantların şevkiyle AKP'nin patronlar cephesinde büyük destekçilerinden olan Zorlu Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Ahmet Nazif Zorlu**, "Halka saygı duymak lazım. Türkiye'ye hayırlı olmasını diliyorum. Şu ana kadar bölük pörçük koalisyonlar bir şey beceremediler. Tek partili bir iktidar Türkiye için daha iyi sonuçlar doğurabilir. Türkiye için iyi olacağını umuyorum." sözleriyle çok daha ılımlı bir açıklama yapıyordu.

Eşi Ümit Boyner'in TÜSİAD başkanlığı döneminde Erdoğan ile çok kapaşan **Cem Boyner** ise neoliberalizmin şaşmaz uygulayıcısı olacağına inandığı ve bir yandan da bunu şart koştuğu AKP'ye destek beyan ediyordu: "Biz YDH zamanında çok söylemiştik, merkezden bir itiraz çıkmazsa uçlardan bir itiraz merkezin yerine gelir. Türkiye iktidar partilerini silip süpürdü ve yerine yeni bir merkez inşa etti. Artık kimsenin AKP'ye uç, kenar, marjinal deme durumu yok. Yüzde 35 de AKP için büyük ve ağır bir sorumluluk. AKP, IMF programına aynen uyacağını taahhüt etti, AB ve liberalleşme konusunda, yabancı sermayeyi çekme ve Mali Milat'ın kaldırılması konusunda çok çaba sarfedecekler. Ekonomik konularda müthiş gaza basacaklar."

Sadece tek tek büyük patronların değil, onların örgütünün AKP'ye yönelik desteği aşikardı. O

dönemki TÜSİAD Başkanı **Tuncay Özilhan** ve onun başkanlık yaptığı TÜSİAD heyeti, Avrupa ülkeleri yönetimleriyle görüşerek AKP'nin AB taraftarı olduğunu anlatıyor ve AKP'ye kefil oluyorlardı: "Durmadan karşılaştığımız soru AKP'nin nasıl bir parti olduğu, İslam'la ilgili düşünceleri. Biz laik bir parti olduğunu, Türkiye'nin laiklik çerçevesine sıkı sıkı sarıldığını anlatıyoruz. AKP'nin diğer Avrupa'lı ülkelerde olduğu gibi muhafazakâr demokrat bir parti olduğunu belirtiyoruz"

TÜSİAD, ülke yönetiminde mücadele içinde olduğu Kemalist sivil-askeri bürokrasinin adım adım bertaraf edildiği 2010 yılına kadar AKP ile çeşitli gündemler (artan otoriterlik, toplumun muhafazakarlaştırılması yönünde adımlar vb.) üzerinden atışsa da (kavga bile demesi mümkün olmayan ürkek atışmaların ötesine hiç geçilemedi desek abartmış olmayız) AKP'ye desteğini eksik etmedi. Elbette tarihsel rakibi sivil-askeri bürokrasinin AKP sayesinde alt edilmesi azımsanmayacak bir kazançtı. AKP'nin büyük sermaye açısından artışı bununla da sınırlı değildi. **AKP, Özal dönemine taş çıkarır şekilde 15 yıllık iktidarı boyunca neoliberal programın en saldırgan uygulayıcısı oldu. İşçi haklarına yönelik en ağır saldırılar bu dönemde hayata geçirildi. 2002'de 15 bin olan kamu ve özel sektörde çalışan taşeron işçilerinin sayısı 2 milyona dayandı. Modern köle pazarları olan özel istihdam bürolarına izin verildi ve onlara modern köleler sağlayacak kiralık işçilik yasası çıkarıldı. Emeklilik yaşı 65'e kadar yükseltildi. En büyük çapta özelleştirmelerin yapıldığı bu dönemde sendikalaşmaya da büyük darbe vurulmuş oldu. Şimdilerde ise en büyük saldırılardan biri; kıdem tazminatının fiilen kaldırılması için harekete geçiliyor.** AKP döneminde işçi haklarına yönelik saldırılar saymakla bitmez. Patronlara bundan daha büyük bir kıyak olabilir miydi; elbette hayır! AKP, güçlendikçe, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihsel hedeflerinden farklı bir yönelime doğru kaysa da iktidarının başında olduğu gibi bugün de katıksız burjuva bir programa sahip.

AKP, neoliberal programın azgın bir uygulayıcısı

olarak büyük patronlar açısından nimet oldu. Ama AKP'nin sermayeye hizmetleri bunlarla sınırlı değil. Her daim devletten aktarılan kaynaklarla semirmiş (ve de bu kaynakların başını tutan sivil-askeri bürokrasiye tabi olmuş) Türkiye büyük sermayesi, AKP döneminde de çeşitli şekillerde kendisine sunulan kamu kaynaklarından büyük çapta yararlandı. Tarihin en büyük özelleştirmelerine imza atan AKP, yaratılan kamu birikimlerini sermayeye aktardı. Özelleştirmeler sağlık, eğitim, elektrik, su gibi kamu hizmetlerini metalaştırarak da sermayeye yeni kar kapıları açtı. Satış hacimlerine göre Türkiye'nin en büyük 500 şirketini belirleyen Fortune 500 Türkiye 2016 listesinin ilk 15'inin 4'ünü özelleştirilen kurumlar oluşturuyor (**Tüpraş: Koç, Petrol Ofisi: önce Doğan—sonra OMV, Türk Telekom: Oger, Ereğli Demir Çelik: OYAK**). İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı, 2015 tarihli Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinin bir numarası olan ve 2015 yılında yaklaşık 36 milyar liralık net satış yapan Tüpraş'ı özelleştirme sonucunda alan Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ali Koç, boşuna, "Hükümetimiz bizlere Cumhuriyet tarihinin en önemli programlarını, teşviklerini yetiştiriyor. Hiçbir dönemde sanayicilere bu imkânlar sunulmamıştı" diyerek AKP'ye teşekkürlerini sunmadı. **Tüpraş, 2016 yılında, tek başına Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun yarattığı toplam katma değerinin yaklaşık %20'sini gerçekleştirdi.**

AKP'nin sermayeye kaynak aktarımı özelleştirmelerle sınırlı değil; yollar, köprüler, HES'ler, mega projeler üzerinden kamu kaynakları sermayeye sunulmuş olunuyor. Büyük sermaye cephesinde AKP'nin rant dağıtımından faydalanma eşit şekilde gerçekleşmiyor; inşaata dayalı bir büyüme modeli üzerinden ilerleyen AKP iktidarından en çok nemalananlar özelleştirme ile önde gelen işletmeleri kapatanlar kadar **inşaat sektöründe faaliyet gösterenler oluyor.** Bu nedenle büyük sermaye cephesinde inşaatçılığa kayanlar sayısı oldukça fazla. Örneğin **Anadolu Grubu**'nun Anadolu Gayrimenkul'u; **Boyner Holding**'in Altınyıldız Gayrimenkul'u; **Ülker**'in Sağlam Gayrimenkul'u AKP iktidarı döneminde

TÜSİAD'ın yekpare bir bütün olmadığını belirttik. TÜSİAD içinde azımsanmayacak kadar patronun AKP'nin açtığı kamu kaynakları çeşmesinin başını tuttuğundan AKP/Erdoğan'dan çok memnunar. 16 Nisan referandumu için "Daha güçlü bir Türkiye için 17 Nisan sabahı evet diyen bir Türkiye ile uyanmak dileğiyle" diye facebooktan mesaj paylaşan Yıldırım Demirören ile "Evet doğru karar veren Türk halkına şükranlar" diye tweet atan Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanı Selim Yaşar bunlardan ikisi.

gelişen inşaat sektöründen pay kapmak için kuruldu.

AKP, inşaata dökülen kamu kaynaklarıyla Ahmet Çalık, Fethah Tamince, Albayraklar, Remzi Gür, Torunlar, Simpaş, Kiler gibi daha küçük çapta kendi organik sermayedarlarını yaratsa da sanayiden inşaatçılığa kayan büyük sermayedarlar da parsayı topluyor. Mustafa Sönmez, Doğuş, Dinçkök ailesi (Akmerkez), Akfen, Yeşil, Nuro, Alarko ve Narin (Martı) gibi grupların geçmişte sanayici kimlikleriyle tanınan şirketlerinin şimdi inşaat sektöründe yerlerini aldığını söylüyor. Büyük sermaye cephesinde AKP'nin ballı kamu ihalelerinde en çok yaralananlar; onun en önde gelen destekçileri de oluyor. Mesela bakınız **Alarko Holding** (İshak Alaton) ve **Doğuş Holding** (Ferit Şahenk). Sahip olduğu medya organlarından NTV yayın yönetmeninin "Zaten hükümet yanlışsı yayın yapıyoruz, artık neredeyse babam bile izlemiyor bizi. Sadece tarafsız görünmeye çalışıyoruz. Tarafsız görünmemiz sizin daha çok işinize yarar. N'olur bunu anlayın." diyerek biraz olsun tarafsız yayın yapmak için Cumhurbaşkanı basın danışmanı **Akif Beki**'ye yalvardığı **Doğuş Holding**; AKP iktidarı boyunca özelleştirilen araç muayene istasyonları (yıllık cirosu 750 milyon dolar), **Galataport** (702 milyon dolar değerinde), Üsküdar-Çekmeköy Metrosu, Konya Mavi Tüneli; Artvin, Boyabat, Aslancık HES ve Tekfen İnşaat ile birlikte Ankara-İzmir Hızlı Tren Projesi'nin Afyonkarahisar-Uşak kesimi ile Afyonkarahisar direkt geçişi altyapı inşaatı işleri (879 milyon lira bedelle) gibi ihaleleri alarak 2005'teki 3-4 milyar dolarlık zenginliği 2016'ya gelindiğinde ikiye katlanarak 7-8 milyar dolara çıkardı. 2010 referandumu sırasında iki kere evet dediğini açıklayan ve "Türkiye bugün yeni bir atılımın eşiğinde... Bu referandum, bu gelişmeye muhteşem bir ivme verdi." diyerek referandumdan hayır çıkarsa sanayici için kaos ortamı oluşacaktır diyecek kadar ileri giden **İshak Alaton**'un Alarko Holdingi ise 15 yılda Havaray, Meram Elektrik Dağıtım, Ankara - İstanbul hızlı tren hattı, havaalanları inşaatları,

Adana raylı taşıma sistemi inşaatı, birçok metro inşaatı, HES'ler, **Bakü-Ceyhan Petrol Hattı Projesi** ve Kıbrıs Suyu projesi gibi kamu ihaleleriyle zenginliğine zenginlik kattı. Alarko Holding'in internet sitesinde projeler bölümü incelendiğinde İshak Alaton'un AKP sevgisine şaşırılmamak gerektiği açıkça görülüyor.

İŞLER HEP İYİ GİTMİYOR!

Tarihsel rakipler olan Kemalist sivil-askeri bürokrasiyi alt eden, neoliberalizmin şaşmaz bir uygulayıcısı ve sermaye için kamu kaynaklarını kullanıma açan AKP, elbette iktidarının başından itibaren uzun bir dönem boyunca TÜSİAD'dan büyük destek gördü. AKP, özellikle sivil-askeri bürokrasinin son kalanlarını da etkisizleştirdikten ve dolayısıyla iktidarının gücü önündeki asıl engelleri temizledikten sonra artan otoriterleşmesiyle birlikte üyesi tek tek sermayedarların tavırlarından bağımsız olarak TÜSİAD'ın kurumsal desteği ortadan kalkmaya başladı. TÜSİAD, AKP iktidarının ilk günlerinden beri çeşitli eleştiriler geliştirmiş; zaman zaman ipler gerilmişti. Ancak AKP güçlendikçe bu eleştiriler daha korkakça olmaya, eleştirilerin arkasında daha az durulmaya başladı.

2003'te TÜSİAD Başkanı olan **Tuncay Özilhan**, hükümetin Kıbrıs sorununda tavrı nedeniyle AB yolunun tıkanıp ifade ederek AKP'ye sert ifadelerle yüklenmişti: "ABD ile ilişkinizi onarılması güç noktaya getirirseniz, AB ile ilişkileri çıkmaza sokarak dünyadan da tecrit olursanız, kalan seçenek nedir? Otoriter bir Ortadoğu ülkesi olmak mı? Kıbrıs'ta çözümsüzlüğü seçerek AB yolunu tıkadık... Bunun dünyadan tecrit anlamına geleceğini bile bile bu yola girdik. Biz Türkiye'nin geleceğine yatırım yaptık. Dünyadan koparılmasına izin vermeziz." Erdoğan, o zaman bu eleştirilere "talihsiz" demekle yetinmek durumunda kalıyordu.

Özilhan'dan sonra TÜSİAD Başkanlığı yapan **Ömer Sabancı** 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde İstanbul'da eyleme katılan kadınların polis tarafından yerlerde sürüklenmesine ve MB Başkanlığına ataması sürecinde "bal gibi

atarım, istediğimi getiririm" anlayışı için "yanlış" dediğinde Erdoğan bugünlere göre yumuşak bir üslupla TÜSİAD Başkanı'nı "nezaketsizlik"le suçlamıştı. Erdoğan, bütün TÜSİAD'ı karşısına almamak adına "tüzel kişilik olarak TÜSİAD ile sorunumuz yok, TÜSİAD camiasının içindekilerle de bir sorunumuz olmasını istemiyoruz" açıklamasında bulunmuştu.

Oysa ki bütün ipleri aldığı 2010'lardan sonra TÜSİAD'ın kurumsal temsilcisi olan yönetim kurulu başkanlarından gelen açıklamalara karşı hem çok sertti, hem de randevu vermeme, davetlerine katılmama gibi yaptırımlara başvuruyordu.

2010-2013 arasında TÜSİAD Başkanı olan **Ümit Boyner**, artık Erdoğan'ın daha güçlü olduğu bir dönemde eğitim sistemine dair ideolojik bir değişiklik girişimi olan **4+4+4 sistemine** dair eleştiri yaptığında Erdoğan'ın "kendi ayağına kurşun sıkıyor" şeklindeki tehditvari ifadeleriyle karşı karşıya kalmıştı. "TÜSİAD Başkanlığı ateşten gömlek" diye tanımlayan Boyner, "Yeni yönetimin Allah yardımcısı olsun" ifadeleriyle iktidar karşısında zayıflıklarını ortaya koymuştu. 2012'de Ahmet Hakan benzer bir tespitle bu dönemde Türkiye'deki en tehlikeli pozisyonun TÜSİAD başkanlığı olduğunu yazıp şöyle devam ediyordu: "TÜSİAD'a başkan bulmakta acayip zorlanılıyor... Devler bırakın TÜSİAD Başkanlığı görevini üstlenmeyi, TÜSİAD'ın kendisinden bile kaçıyor... Ümit Boyner'in maruz kaldığı cümleleri gören, işiten işadamları ve işkadınları 'Aman benden uzak olsun' diye uzuyor."

17-25 Aralık dönemi ve Gezi isyanı döneminde TÜSİAD Başkanı olan **Muharrem Yılmaz**, "Hukukun üstünlüğüne riayet edilmeyen, yargı mekanizması AB normlarında çalışmayan, düzenleyici kurumlarının bağımsızlığına gölge düşen, vergi cezaları veya başka türlü cezalarla şirketlerinin üzerinde baskı kurulan, ihale yasası onlarca kez değiştirilen böyle bir ülkeye yabancı sermayenin gelmesi mümkün değildir" diye açıklama yaptığında Erdoğan

TÜSİAD

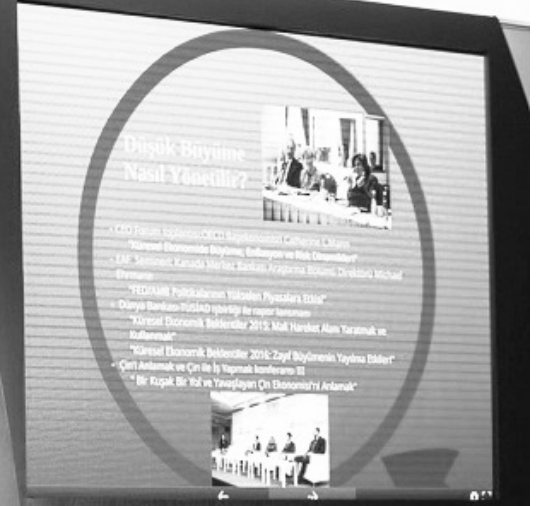
46. OLAĞAN
GENEL KURUL TOPLANTISI
11 Şubat 2016

Türkiye'nin AB üyeliği hedefinin terk edilmesi, liberal parlamenter demokrasi yolundan sapılması ve burjuva hukuk düzeninin yerle yeksan edilmesi karşısında bile ses çıkaramayan TÜSİAD bir yandan güçsüz ve çaresiz, diğer yandan çıkarıcı ve kaypak olduğunu defalarca ispatlamıştır. TÜSİAD'ın çok büyük bölümü, Türkiye'nin Ortadoğulu otoriter bir muz cumhuriyetine dönüşünü izleyen ve bundan çıkar sağlayan bir profil sergilemiştir. Diğer az sayıdaki grup ise sadece ve sadece çaresizdir.

ZAFER A.
YAVAN

GENEL KURUL TOPLANTISI

daha da sertleşerek vatan hainliği suçlanmasına yönelmişti. “Biz bu makamlara TÜSİAD’la gelmedik, TÜSİAD’a rağmen geldik” diyen Erdoğan, Yılmaz’a randevu da vermemiş; bu gelişmeler üzerine Yılmaz başka bir bahane öne sürerek TÜSİAD yıpranmasın diye başkanlıktan istifa etmişti (ki bu istifa TÜSİAD tarihinde bir ilk olmuştu). Yılmaz sonrasında 2014-2015 tarihleri arasında TÜSİAD Başkanı olan **Haluk Dinçer**’in “Muhattabımız Cumhurbaşkanı değil Başbakan” açıklamasından sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Madem biz muhatap değiliz, bundan sonraki davetlerine katılmayız” diyerek TÜSİAD’a karşı tavır almıştı. Haluk Dinçer de TÜSİAD başkanlığı için yeni dönemde aday olmamıştı.

AKP, TÜSİAD üyesi sermayedarların gerektiğinde eleştirisi seslerini keserek hizaya sokmak için kullandığı en önemli araçları **vergi cezası ve ihalelerde önlerinin kesilmesi** idi. 2009 yılında, AKP’ye yönelik eleştiriler yapan Doğan Grubu için hesaplanan vergi aslı ve cezalarının toplamı yaklaşık 6,5 milyar lirayı (zamanının **3 milyar dolar**) buldu. Cezalandırmanın büyüklüğünü anlatmak için 2009 yılında Türkiye bütçesi gelirlerinin 215 milyar lira olduğunu belirtelim.

Gezi direnişine yönelik polis saldırısında Taksim’deki Divan Otellerinin kapılarını eylemcilere açan Koç Grubu’nun üç büyük enerji şirketine, Erdoğan’ın “Teröre destek veren ve otelini eylemcilere açanlar bunun hesabını verecek” sözlerinin ardından maliye baskınları yaşanmış; şirket hisseleri borsada 5 milyar TL değer kaybetmesinin yanında Yapı Kredi Bankasına yaklaşık 130 milyon liralık, Tofaş’a da 67,5 milyon liralık vergi cezası kesilmişti. Koç Grubu’na yönelik bir başka yaptırım da kazandıkları 1 milyar 150 milyon Euro’luk kamuya ait MILGEM savaş

gemisi ihalesinin Başbakanlık tarafından iptal edilmesi olmuştu.

GERİ ADIMLAR HEP TÜSİAD’DAN

AKP/Erdoğan güçlendikçe TÜSİAD’ın kaypaklığı daha da arttı ve belirginleşti. İktidardan tokat yiyenler, genel olarak, ilk geri adımı atarak iktidarla arayı iyi tutmanın yoluna bakanlar oldular. Örneğin Erdoğan tarafından vatan hainliğiyle suçlanan, randevu verilmeyen, TÜSİAD Başkanlığını bırakmak zorunda kalan Muharrem Yılmaz; **Sütaş** fabrikasının açılışına Erdoğan’ı davet edip konuşmasını ayakta alkışlamıştı.

2014 yılındaki TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi toplantısında 28 Şubat sürecinden, Gezi eylemlerine, 17 ve 25 Aralık yolsuzluk soruşturmalarından Gülen Cemaati ve Bank Asya tartışmalarına birçok konuda TÜSİAD üyelerini hedef alan bir konuşma yapan Erdoğan salonda alkışlarla karşılanmıştı. Konuşmayı nasıl bulduklarını soran Yeni Şafak gazetesinde Erdoğan’ın isim vermeden yüklendiği Akbank Yönetim Kurulu Başkanı Suzan Sabancı Dinçer “muhteşem” yanıtı verirken Gezi eylemlerindeki tavrı nedeniyle Erdoğan tarafından hedef alınan Koç Holding’in Onursal Başkanı Rahmi Koç “Çok olumluydu, beğendim” ifadelerini kullanmıştı. Vergi cezalarıyla sindirilen Doğan Holding’in Yönetim Kurulu Başkanı **Arzuhan Doğan Yalçındağ** ise Erdoğan’ın sözlerinden “zenginleşme mücadelesinde ortak hareket etme çağrısı” mesajını aldığını söylemişti.

Sırtına vergi sopası indirilen Doğan Grubu, 1 Kasım sonrasında geri adım atarak AKP/Erdoğan ile uzlaşma yoluna girmiş; medya grubundan muhalif sesleri temizleyerek **Abdülkadir Selvi**’ye kapılarını açmıştı. Hatta Erdoğan’ın Brookings Enstitüsü’nde konuşma yapması için araya girenin Arzuhan

Doğan Yalçındağ olduğu söylenmişti. 16 Nisan referandumunda Hayır diyeceğini açıktan beyan eden medya çalışanları da işten çıkarılmıştı.

Yine Gezi direnişindeki tavrı nedeniyle vergi cezaları, ihale iptalleriyle karşılaşan Koç grubunun başındaki **Ali Koç**; 2015’teki “çocuklarımızın geleceğinden endişe duyuyorum” sözlerinin aksine ABD’de Obama’dan randevu almak için kıvranan Erdoğan’a, AKP’yi ülke tarihi boyunca sermayeye en büyük desteği veren hükümet olarak niteleyerek destek vermişti.

Açıkça eleştiri ve taraf almayı bir kenara bırakalım; 2010’dan sonraki dönemde TÜSİAD üyesi patronlar, giderek, AKP’nin dayatmaları karşısında bile kem küm ederek sıyrılmaya baktılar. Örneğin TÜSİAD, 2010 referandumu için açık destek (yani “evet”ten yana tavrını) beyan etmediğinde Erdoğan’ın “TÜSİAD kendini çek etsin. Bitaraf olan bertaraf olur. Senin paran varsa benim milletim var” şeklinde saldırılarına maruz kaldığında ancak “talihsiz” bir açıklama diyebilmişti.

Yine Başkanlık tartışmalarının arttığı 2015 yılında konu hakkında fikirleri sorulan **Eczacıbaşı** öyle ortacı bir açıklama yapmıştı ki ertesi gün gazeteler kendi duruşuna göre Eczacıbaşı başkanlık destekçisi ya da karşıtı olarak haberleştirmişlerdi: “Bu konu kişilerden bağımsız tartışılmalı. Cumhurbaşkanı da tercihini bu yönde belirtti. ‘Benimle ilgili bir konu değildir’ dedi. Önemli olan demokrasinin güvence altına alınmasıdır. Denetim ve denge mekanizmaları en sağlam biçimde yerinde olmalıdır. Parlamenter sistemin çok başarılı olmadığı da bir gerçek. Örneğin seçim barajı ve hukuk sistemi gibi... Parlamenter sistemin eksiksiz pürüzsüz bir ortam sağlayamadığını bugünkü koşullarda görüyoruz. O nedenle

AKP, TÜSİAD üyesi sermayedarların gerektiğinde eleştiri seslerini keserek hizaya sokmak için kullandığı en önemli araçları vergi cezaları ve ihalelerde önlerrinin kesilmesi idi. 2009 yılında, AKP'ye yönelik eleştiriler yapan Doğan Grubu için hesaplanan vergi aslı ve cezalarının toplamı yaklaşık 6,5 milyar lirayı (zamanının 3 milyar dolar'ı) buldu. Cezalandırmanın büyüklüğünü anlatmak için 2009 yılında Türkiye bütçesi gelirlerinin 215 milyar lira olduğunu belirtelim.

demokrasinin temele oturduğu yeni bir sistem düşünülebilir.”

TÜSİAD içindeki en az geri adım atanlardan TÜSİAD eski başkanı **Ümit Boyner**, 16 Nisan'daki anayasa değişikliğine karşı olduğunu üstü kapalı ve yumuşak şekilde ifade edebilmişti: “Referandum meşru yol ama tek başına yeterli değil. “Çoğunluğu buldum, referandum kararı aldım” demek sorunu çözmez. Partiler arasındaki mesafe bu denli açılmışken bir değişikliği zorlamak siyasi tansiyonu yükseltebilir. Kapsamlı anayasa paketlerinde, parlamentoda uzlaşma tercih edilmeli.”

2015-2017 döneminde TÜSİAD Başkanı olan **Cansen Başaran Symes** ise “OHAL'in bir an önce kaldırılmasını, ülkenin Meclisi'nin yeniden görevini yapmaya odaklanmasını ve Kanun Hükmünde Kararnameli yönetimin sonuna gelinmesini bekliyoruz” şeklinde açıklama yapsa da kurumsal olarak TÜSİAD ve üyesi patronlar, OHAL'i kalcılaştırarak ve tehlikeli şekilde bütün yetkiyi Erdoğan'ın elinde toplayacak başkanlık rejimine açıktan bir karşı çıkış göstermediler. Sübliminal mesajlarla (!) tavrını hissettiren TÜSİAD'ın Başkan Yardımcısı Sedat Şükrü Ünlütürk, 1 Aralık 2016 tarihinde Ankara'da eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de AB ile ilgili kaygılarını dile getirdiği bir toplantıda

“Türkiye yol ayrımında... Ya kaos, ya hukuk” gibi ifadeler kullanmıştı.

SONUÇ OLARAK

AKP ile büyük sermaye arasındaki ilişkiyi anlamak için en iyi rehber Troçki'nin sürekli devrim tezi olacaktır. Tarih sahnesine geç çıkmış bir burjuvazinin güdüklüğünden, kaypaklığından, kendi sınıf çıkarlarını korumaktan acizliğinden bahseden Troçki açısından Türkiye büyük sermayesi (ve onun örgütü TÜSİAD) iyi bir örnek olacaktır. Zayıf gördüğü iktidarlar karşısında aslan kesilebilen TÜSİAD, uzun yıllar boyunca iktidarın asıl sahibi olan sivil-askeri bürokrasi karşısında boyun eğmişti. Örneğin 1997'de TÜSİAD'ın Prof. Dr **Bülent Tanör**'e hazırlattığı “Demokratikleşme Perspektifleri Raporu” Kürt sorunundaki önerileri ve “Genelkurmay Başkanı Milli Savunma Bakanı'na bağlansın, MGK kaldırılınsın” ifadeleri nedeniyle Genelkurmay'ın tepkisini çekince kaypakça rapora sahip çıkılmayarak 1996 faaliyet raporundan bile çıkarılmıştı. Üstüne TÜSİAD'a üye patronlar da tepki göstermişti. TÜSİAD şimdi de çok güçlenmiş Erdoğan/AKP karşısında aynı sinikliğe devam etmektedir. Düşünün AKP iktidarı döneminde TÜSİAD tarihindeki ilkler yaşanmakta; randevu verilmeyen, hedef tahtasına oturtulan bir başkan istifa etmek zorunda kalmakta.

Onun yerine gelen Haluk Dinçer ise 7 aylık deneyiminden sonra başkanlığa devam etmek istememekte.

TÜSİAD'ın 12 Ocak 2017'deki son genel kurulunda “ağırlıklı” bir başkan bile çıkarılamadı. Ahmet Hakan'ın sözlerindeki gibi ağır toplar Saray'la karşı karşıya gelme korkusuyla geri durmayı tercih ediyorlar. Artık birçok ismin TÜSİAD başkanı olmak için yarıştığı günlerden başkan olması için birilerine ikna turları yapılan zamanlara gelindi.

TÜSİAD'ın AKP karşısındaki çaresizliğinin arka planında geç gelişen kapitalist ülke burjuvazisinin toplum ve siyasi yaşam üzerindeki hegemonyasının zayıflığı bulunmaktadır. 1990'lar boyunca iyi kötü dayanılan merkez sağ partiler 2000'lerde yolun sonuna gelmişti. Ki o zaman bile Cem Boyner kendi partisini kurarak siyaseti burjuva temellerde ilerletme gereği duymuştu (başarılı olamasa da). Merkez sağ iflas ettiğinde AKP'den başka bir seçenek kalmadı. Türkiye büyük sermayesi ile AKP arasında iktidarın başlangıcından sonra 2010'lara kadar devam eden destek ilişkisi Erdoğan/AKP'nin giderek güçlenmesi ve iktidar yetkileri daha çok kendinde toplamasıyla sarsılmaya başladı. İktidarı boyunca AKP yoldan çıkmaya başlayınca başka siyasi alternatifler (Gül ve çevresi ya da CHP üzerinden) zorlanmadı değil. Ancak başarısız olunca üstü kapalı, sinik eleştirilerin ötesine geçilemedi. Hatta AKP/Erdoğan'ın gücü arttıkça iktidarla arayış tutmanın, uzlaşmanın yollarına bakıldı.

Türkiye'nin AB üyeliği hedefinin terk edilmesi, liberal parlamenter demokrasi yolundan sapılması ve burjuva hukuk düzeninin yerle yeksan edilmesi karşısında bile ses çıkaramayan TÜSİAD bir yandan güçsüz ve çaresiz, diğer yandan çıkarıcı ve kaypak olduğunu defalarca ispatlamıştır. TÜSİAD'ın çok büyük bölümü, Türkiye'nin Ortadoğulu otoriter bir muz cumhuriyetine dönüşünü izleyen ve bundan çıkar sağlayan bir profil sergilemiştir. Diğer az sayıdaki grup ise sadece ve sadece çaresizdir.

TÜSİAD'ın yekpare bir bütün olmadığını belirttik. TÜSİAD içinde azımsanmayacak kadar patron AKP'nin açtığı kamu kaynakları çeşmesinin başını tuttuğundan AKP/Erdoğan'dan çok memnunlar. Örneğin 16 Nisan referandumundan sonra **Yaşar Holding** Yönetim Kurulu Başkanı Selim Yaşar, “‘Evet doğru karar veren Türk halkına şükranlar’”; “En yüksek Hayır Karşılığı'dan YH (Yaşar Holding) düşünüyorum ve Ankara ile ters düşmemek için sponsorluğu yeniden gözden geçirmek gerekli” şeklinde açıklamalar yaparak yalalaklıkta sınır tanıımıyordu. AKP'ye oldukça yakın Doğuş, Alarko, Akfen, Ülker, Torunlar, Zorlu, Limak, Çalık, Kibar, Demirören gibi holdinglerin; Erdoğan'a danışmanlık yapan **Cüneyt Zapsu** gibi isimlerin de TÜSİAD üyesi olduğu akıldan çıkarılmamalı.

“TÜSİAD Başkanlığı ateşten gömlek” diye tanımlayan Boyner, “Yeni yönetimin Allah yardımcısı olsun” ifadeleriyle iktidar karşısında zayıflıklarını ortaya koymuştu. 2012'de Ahmet Hakan benzer bir tespitle bu dönemde Türkiye'deki en tehlikeli pozisyonun TÜSİAD başkanlığı olduğunu yazıp şöyle devam ediyordu: “TÜSİAD'a başkan bulmakta acayip zorlanılıyor... Devler bırakın TÜSİAD Başkanlığı görevini üstlenmeyi, TÜSİAD'ın kendisinden bile kaçıyor... Ümit Boyner'in maruz kaldığı cümleleri gören, işiten işadamları ve işkadınları 'Aman benden uzak olsun' diye uzuyor.”

FARC, Referandumun Ardından

Ali İhsan İbkal

Ekim 2016'da Kolombiya Devleti ile FARC(Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri) arasındaki 4 yıllık müzakerenin ardından yapılan barış anlaşması referanduma götürülmüştü. Referandumdan çıkan hayır yanıtının ardından **anlaşmanın maddeleri yeniden düzenlenerek Kasım 2016'da meclisten geçti.** FARC gerillaları ülkenin çeşitli yerlerindeki demobilizasyon alanlarına geçmeye başladılar. Bizim basında kayda değer ilgi görmese de birçok ülkenin burjuva medyası bu sürece büyük ilgi gösterdi. Süreci yürüten Kolombiya Devlet Başkanı Juan Manuel Santos Nobel Barış ödülüne layık görüldü. Papa ise sürece destek amacıyla Eylül ayında Kolombiya'yı ziyaret edeceğini açıkladı. Basın şimdilerde akıllarda kalan sorunun FARC gerillalarının sivil yaşama nasıl adapte olacakları olduğunu yazıyor. Ama gerillalarla yapılan röportajlar kafalardaki asıl sorunun başka yönde olduğunu gösteriyor: **"Hayatlarımız güvende mi?"**

KOLOMBİYA'NIN BARIŞ SÜREÇLERİ

Bu sorunun sorulagelmesi boşuna değil. Tarihi; iç savaşlar tarihine hemen hemen denk olan Kolombiya, daha önce sayısız barış süreci deneyimi yaşadı. Bu deneyimlerin bir kaçını incelemek bugün FARC gerillalarının kaygılarını anlamada da faydalı olacaktır.

1989-1990: M-19¹ örgütü hükümetle yapılan barışın ardından silah bırakıp partileşerek legal mücadeleye geçti. Çok zaman geçmeden üyeleri sağcı ölüm mangaları tarafından katledildi.

1998-2000: FARC ile başlayan müzakereler, hükümetin ölüm mangalarını engellememesi üzerine sonlandı.

2001-2002: FARC ile San Francisco ateşkes anlaşması imzalandı. Ateşkes hükümetin bir uçak kaçırma olayını bahane ederek müzakere masasını devirmesiyle sonlandı. Gerillaların yaşadığı güney bölgesi savaş alanına çevrildi.

Örneklerden de anlaşılabilir gibi Kolombiya'nın barış süreçleri, silahsızlandırılan örgütlerin ABD ve hükümet tarafından beslenen

paramiliter grupların kucağına atılmalarıyla son buldu. **Peki örnekler bu kadar açıkken FARC neden tekrar barışa yanaştı?**

FARC 1964 yılında kurulmuş bir örgüt. Bu da iç savaşta 53 yıldır süren bir mücadele verdiği anlamına gelir. FARC'ın içeriğine ileride değineceğiz, ama örgütün sırtını köylülüğe yaslayan; toprak sahipleri, uyuşturucu kartelleri ve paramiliter güçler ile mücadele üzerine kurulu bir yöntem tuttuğunu da göz önünde bulundurursak hareketin sınırlarına ulaştığı gerçeğini daha rahat kavrarız. **90'larda oldukça önemli bir sayıya sahip olan örgüt, Plan Colombia'nın² ardından 2000'lerde ciddi bir gerileme yaşamıştı.** Lider kadronun ardarda ABD destekli nokta hareketlerle öldürülmesi de FARC'ın çıkışsızlığını ortaya koydu ve müzakerelere yanaşmanın yolunu açtı.

2012'de başlayan son sürece böylece 2 aylık bir ateşkes ile girildi. Anlaşmanın maddeleri pek iç açıcı olmasa da FARC müzakereleri sürdürdü. Uzlaşılan anlaşma 2016 Ekim'inde referanduma sunuldu. Uzun süren savaşın ardından gelen bu barış anlaşmasının referandumdan geçeceği düşünülüyordu. Fakat **gerek köylülerin ve yoksul halkın**

1 19 Nisan Hareketi (Movimiento 19 de Abril): Adını 19 Nisan 1970'teki hileli seçimlerden alan gerilla örgütü. Müzakereler sonrası M-19 Demokratik Birliği (Alianza Democrática M-19) ismiyle partileşti. Başkan adaylarının bir uçakta suikaste uğramasının ardından 90'larda bir hava yakaladıysa da parti bu rüzgarı 2000'lere taşıyamadı.

2 Kolombiya Planı (Plan Colombia): ABD ve Kolombiya arasında, FARC'a karşı saldırgan bir savaş stratejisinin yaşama geçirildiği anlaşma. FARC'ı bastırmak için ABD, Kolombiya'daki paramiliter güçleri doğrudan finanse etti.

FARC üyeleri demobilizasyon alanlarına geçtiklerinde karşılarında boş araziler buldular. Birçok alanda gelillalar kampları kendileri kurmak zorunda kaldılar. FARC liderlerinin şikayetlerine göre aylar süren müzakere süreci ve planlamalara rağmen hükümet hala bu alanlarda vaadettiği imkanları sağlamamıştı.

oy kullanmamasından doğan %37.5'lik katılım, gerekse de Muhafazkar Parti'den³ seçilmiş eski devlet başkanı Alvaro Uribe'nin "Teröristler evet diyor, o yüzden biz de hayır diyoruz" minvalindeki kampanyasının sonucu olarak sandıktan hayır sonucu çıktı. Devlet Başkanı Santos gerillalarla müzakereleri sürdüreceğine söz verdi.

Referandumun ardından Santos, eski başkan Uribe ile bir araya gelerek itirazları dinledi. Ardından referandumda hayır diyenleri de kapsayacak şekilde 57 maddeden oluşan anlaşmanın tüm maddelerinde irili ufaklı değişikliklere gidildi. İlk anlaşmanın maddelerini Marksist Bakış'ın önceki sayılarında incelemiştik⁴. Anlaşmaya getirilen önemli değişikliklerden birkaçı:

- FARC bütün servetini ve mal varlığını devredek. Bunlar iç savaş mağdurlarına ödenmek üzere ayrılacak.
- FARC üyeleri eğer varsa karıştıkları uyuşturucu trafiklerine dair bildiklerini açıklayacaklar.
- Anlaşma Kolombiya anayasasının bir parçası haline gelmeyecek.

Eski başkan bu anlaşmaya da hayır diyeceğini açıklasa da meclis oylamasında Uribe grubu oylamayı boykot etti ve anlaşma 130-0 oyla meclisten geçti. Tabi meclisteki bu danışıklı dövüş de Kolombiyalı egemenlerin bu anlaşmanın geçmesinden yana olduğu gerçeğini yansıtıyor. Bunun sebeplerine de ilerde değineceğiz. Şimdi sürecin şu an ne durumda olduğuna bakalım.

DEMOBİLİZASYON

19 Şubat 2017 itibarıyla 7000'e yakın FARC üyesinin demobilizasyon alanlarına geçişi tamamlandı. Fakat gittikleri yerlerde boş araziler buldular. Hükümet gecikmeye sebep olarak

arazinin zorluğunu ve alanlara yol olmadığı için ulaşım eksikliğini gösterdi. Birçok alanda gerillalar kampları kendileri kurmak zorunda kaldılar. 10 Nisan'a gelindiğinde kamplar kısmen kurulmuş; fakat FARC liderlerinin şikayetlerine göre aylar süren müzakere süreci ve planlamalara rağmen hükümet hala bu alanlarda vaadettiği imkanları sağlamamıştı.

Medyaya yansıyan pembe demobilizasyon kampı tablosuna bakarsak gerillalar gündüzlerini futbol oynarak, kitap okuyarak ya da film izleyerek; gecelerini ise doğru bilen puan kazandığı FARC tarihi üzerine bilgi yarışmaları ve benzeri oyunlarla geçiriyorlar. Kamplarda doğum oranlarının da arttığından bahsediliyor.⁵ Fakat başta da bahsettiğimiz gibi FARC üyeleriyle yapılan röportajlardan herkesin hükümetin anlaşmaya uymayacağı kaygısını taşıdığı, ve hayatları için endişe ettikleri anlaşılıyor.

FARC üyelerinin 31 Mayıs'a kadar bu kamplarda kalmaları bekleniyor. Bu geçiş alanlarında silahlarını teslim ettikten sonra Haziran itibarıyla kayıt altına alınıp sivil yaşama geri dönecekler. FARC; eğer işler istedikleri gibi giderse, mücadelesini legal siyasi arenada sürdürmek istiyor. Fakat bu mutlu aile tablosunun ufacık bir kusuru var. Birleşmiş Milletler'in raporuna göre FARC'ın terk ettiği alanlarda başka silahlı gruplar dolaşmaya başlıyor.

Birleşmiş Milletler FARC'ın demobilizasyon bölgelerine geçerek arkasında bıraktığı arazi ve kaynaklar için silahlı gruplar arasında bir rekabet savaşı olarak aktarıyor. Bu gruplar uyuşturucu trafiği ve yasadışı altın madenciliği yapıyorlar. Bu yüzden de aktivistleri kendilerine tehdit olarak görüyorlar. Geçtiğimiz yıl içinde insan hakları gruplarına ve sol kurumlara üye onlarca

insan öldürüldü. BM tüm naifliği ile hükümeti tedbir alınması gerektiğine dair uyaradursun, Kolombiya'daki durum bir kez daha ABD, Kolombiya'lı egemenler, siyasiler, sağcı ölüm mangaları ve uyuşturucu kartelleri arasındaki sarmal tüm rezilliğiyle ortaya seriyor. Nasıl mı? Açıklayalım.

KOLOMBİYA'DA KİRLİ ORTAKLIKLAR

ABD'nin geçmiş yayımlarını incerseniz, Kolombiya'ya yapılan müdahaleler için sürekli benzer sebepleri okursunuz: ABD'ye giren uyuşturucunun kaynağı olan uyuşturucu kartelleri ve onları koruyan sol gruplar. Peki ABD bu müdahalelerde nasıl yöntemler izler: 1990'lar, Pablo Escobar'ı bitirmek için gelinir ve paramiliter gruplarla Escobar, sol güçler ve gerillalar üzerinde baskı kurulur; 2000'ler, Plan Colombia, uyuşturucu kartelleri, sol gruplar ve gerillalar üzerinde baskı kurmak için yine bu ölüm mangalarına çılgın miktarlarda dolar yağdırılır; 2009, ülkedeki uyuşturucu trafiğinin kontrolü için Kolombiya havaüsleri ABD ordusunun kullanımına açılır.

Bu örneklerden ilk ikisinin hikayesi sürpriz bir sonla bitiyor. ABD'nin yıllarca ölüm mangalarını beslemesinin ardından, sağır sultan duyuyor ki aslında bu grupların uyuşturucu trafiğindeki payı FARC gibi gruplarda olduğu düşünülenden katbekat fazlamış. Gelen dolarlarla giderek güçlenen bu mafyatik yapılanmalar uyuşturucu kartelleri ile fazlasıyla içli dışlı olmuşlar. Üçüncü örneğin hikayesi ise açık seçik ortada; durumu bahane eden ABD, Güney Amerika'da daha etkin olmak için Kolombiya'nın havaüslerini kullanmak istiyor. 2009'da bu durum Kolombiya ile Venezuela arasında ciddi bir krize sebep olmuştu. "Anti-empyralist" Chavez, Kolombiya'ya ülkesine yönelik askeri bir istilanın taşıyıcısı olmakla suçladı. Kolombiya'nın da karşı tarafı FARC gerillalarına mühimmat sağlamakla suçlamasının ardından Chavez önce Bogota'daki büyükelçisini geri çağırdı, 3 ay sonra da 15 bin silahlı birliği savaşa hazır olmalarını söyleyerek sınıra gönderdi. İplerin kopma noktasına geldiği gerginlik ancak 1 sene sonra çözülebildi.

Gelelim siyaset-paramiliter gruplar arasındaki ilişkiye. Bunun en açık örneğini; son referandumda teröristlere sıfır imtiyaz diyen eski devlet başkanı Uribe'nin ölüm mangalarını temsil eden AUC(Kolombiya Birleşik Öz Savunma Kuvvetleri) örgütü ile 2004 yılında girdiği barış sürecinde görebiliriz. Uribe'nin barış süreci 2005 yılında çıkan "adalet ve barış" yasasıyla bu aşırı sağcı grupların işkence, cinayet gibi suçlarını açıklayan üyelerine çeşitli kolaylıklar da sağlamıştı. Ne ilginçtir ki 2007 yılında "parapolitics"(paramiliter-politika) adı verilen skandal ile AUC'nin hükümet ile bağlantıları

3 Muhafazkar Parti ve Liberal Parti: Kolombiya'da 1849'da kurulan iki siyasi parti. Muhafazakarlar büyük toprak sahipleri ve kiliseyi temsil ederken, Liberaller daha çok şehir kökenli aydın ve askerlerin başını çektiği kesimlerden oluşmuştur. Kolombiya'da seçimler bu iki parti arasında gidip-gelir.

4 FARC; Yolun Sonunda, Güneş Gümüş: <http://bolsevik.org/dunyadan/farc-yolun-sonunda-gunes-gumus.html>

5 BBC'nin aktardığı kadarıyla FARC gerillalarının hamile kalmaları yasaktı. Hamile kalan kadınlara örgütten ayrılma ya da kürtaj seçenekleri sunuluyordu. Barış imzalarının atılmasının ardından bu karar kalkmış olacak ki BBC'nin haberinde demobilizasyon kampında ciddi sayıda hamile kadın olduğundan bahsediliyor.

ALVARO URIBE
Muhafazakar Parti'li
eski devlet başkanı

SANTA MARTA KATLIAMI

ortaya çıktı. Bir düzine meclis üyesi hapis cezasına çarptırılırken, daha onlarca soruşturmadan geçti.

Peki Kolombiya'lı egemen grupların bu sarmaldaki yeri nedir? Hadi canım, belki de bu arenadaki en eski aktörden bahsediyoruz. İspanya sömürgeciliğinden kalma büyük toprak sahipleri, bankacıları ve güdük bujuvazisiyle Kolombiya egemen sınıfı başından beri her türünden gericiğin ve yozlaşmanın sorumlularından olmuştur. Bir zamanlar FARC'ın elinde olan bölgeleri petrol şirketleri, tarım işletmeleri ve maden firmalarının sömürsüne açmak isteyen bu grupların referandumdan beklentileri de elbette barış yönünde olacaktır. **Başta bahsettiğimiz gibi eski başkan Uribe'nin gerillaların kazanımlarının azalmasına yönelik bir kaç hamlelik hayır blöfünün ardından, son elde boykot kartını açarak sürecin önünden çekilmesinin sebebi de budur.**

Son olarak da Latin Amerika sinemasının değişmez aktörü ABD'ye geliyoruz. İşin bu kısmına yukarıda da değindik, ama pekişmesi adına son bir örnekle tamamlayalım: **Plan Colombia'yı da içeren süreçte ABD'li Chiquita şirketi, Kolombiya'nın en büyük paramiliter gücüne 1997 ile 2004 arasında ödeme yaptığını kabul etti.** Bu ödemeler karşılığını 10 yılda 15 binden fazla sendikacı, köylü, yerli lideri, insan hakları aktivisti, toprak reformu savunucusu, sol politikacılar ve onların sempatanlarının ölümüyle buldu.

Kolombiya gibi geç kapitalistleşmiş bir ülkenin güdük kalmış ve dolayısıyla kaypak burjuvazisi; hele ki karşısında ciddi bir devrimci güç de yoksa, gerek ülke içinde gerekse dışında her türlü yozlaşmış ilişkiye bulaşır. İşte ABD,

Kolombiya'lı egemenler, siyasiler, sağcı ölüm mangaları ve uyuşturucu kartelleri arasındaki sarmalı tamamlayan gerçek de budur. Burada şunun da altını çizelim FARC için de bu uyuşturucu kartellerine hiç bulaşmamıştır ya da süttten çıkmış ak kaşıktır demiyoruz; ama **Kolombiya siyasi arenasındaki diğer aktörlerin yanında masum melek gibi kaldığı da su götürmez.**

ŞİMDİ NE OLACAK?

Halihazırda yukarıda bahsettiğimiz dinamikler baki iken Kolombiya'da bir iyileşmeden bahsetmek pek olası gözüküyor. **Hareketsiz kalan FARC silah bırakadursun, paramiliter güçler tekrar kırsalı doldurmaya başlıyor.** Süreç M-19'un legal siyasete geçmesi sürecini hatırlatıyor. Öte yandan kırsaldaki bir diğer sol aktör olan ELN'de de (Ulusal Kurtuluş Ordusu)⁶ işler iyi gitmiyor gibi gözüküyor. Tıpkı FARC gibi, belli ki tıkanma noktasına gelen ELN de elindeki rehinelere hazırlanmış mesajı vermişti. Nitekim 8 Şubat itibariyle devlet yetkilileriyle görüşmeye başlayan ELN adına Pablo Beltran iki tarafa da "onları birleştiren noktalara odaklanıp, farklılıklarını bir kenara bırakmaları"ni tavsiye etti. Yukarıda bahsettiğimiz gibi bir yandan bunlar olurken bir yandan sağcı ölüm mangaları katliamları yavaştan sürdürmeye başladı bile. **Şu an kırsalda bu gruplarla mücadele edebilecek iki alternatif gözüküyor; bir yanda FARC içinden silah bırakma sürecine katılmayıp eylemlerine devam eden az sayıda bir grup ve benzeri sayıca az gerilla grupları, diğer yanda da bugüne kadar dayanabilmiş son gerilla örgütü EPL(Halk Kurtuluş Ordusu)⁷.** FARC ve ELN'nin ardından üçüncü

büyük örgüt olarak anılan EPL, diğer ikisinin sahadan çekilmesinin ardından mücadelesini büyütebilecek mi zaman gösterecek.

"Büyütse de ne değişecek?" diye sormadan da edemiyor insan. Kolombiya iç savaşının tarihi sürekli kendini tekrar edip duruyor. Buradaki gerilla örgütlerinin Stalinizm'den devrıldıkları dar görüşlülük⁸, hareketleri toprak reformu ve burjuva demokrasisi talebinden ileriye götüremiyor. **Sistemi değiştirecek hamleleri yapmaktan geri duruldukça sistem de gerek uyuşturucu kartelleri olsun gerek ölüm mangaları olsun her türlü rezilliği buradaki sol grupların üzerine kumaya devam edecektir.** Kolombiya'nın şartları zor, bu kabul edilebilir. Nihayetinde FARC gibi birçok örgütü silahlı mücadeleye iten Liberal Parti'li politikacı Jorge Eliécer Gaitán'ın suikaste kurban gitmesi olmuştu. Bugün bile gerillaların boş bıraktığı alanların uyuşturucu kartelleri ve ölüm mangaları tarafından doldurulduğunu yazıyoruz. Peki böyle bir ortamda sosyalizmin inşası imkansız mıdır?

Bu zor ortamda, onca imkansızlığa ve bir yere varmayan mücadeleye rağmen eline silah alıp inandığı şey için savaşacak on binlerce devrimci var Kolombiya'da. Şimdi tüm bu gücün doğru bir hedefe odaklanmış bir partiye kanalize edildiğini düşünün. **1928 Aralık'ında United Fruit Company'nin⁹ Kolombiya'daki muz plantasyonlarında çalışan işçilerin grevi, dönemin ABD başkanı Calvin Coolidge'in dizlerini korkudan tir tir titretmemiş miydi?** Öyle ki işgal ile tehdit ederek, Kolombiya devletini orduyu grevi bastırmaya göndermeye zorlayacak kadar. Olay tarihe Santa Marta Katliamı (Muz Katliamı da kullanılıyor) olarak geçti. Bugün de işgücünün %21'i sanayi işçisi, %62'si de hizmet sektörü çalışanı olan Kolombiya'nın şartları sosyalizm için gayet de müsaittir. Sadece Kolombiya'daki devrimci gücü etki alanına alacak bir bolşevik partinin varlığını beklemektedir.

6 Ulusal Kurtuluş Ordusu (Ejército de Liberación Nacional): Küba devriminden esinlenerek bir gerilla savaşı başlatma hedefindeki üniversiteli militanlarla, kurtuluş teolojisini devrimci prensiplerle birleştirmeye karar veren rahipler tarafından kurulan örgüt.

7 Halk Kurtuluş Ordusu (Ejército Popular de Liberación): Kolombiya'daki şu an üçüncü büyük gerilla örgütü. Kolombiya Komünist Partisi (Marksist-Leninist) tarafından 1967'de kurulan örgüt, kırdan kente doğru bir mücadele savunduğu için aynı sene Kolombiya Komünist Partisi'nden ayrılmıştı.

8 Aşamalar Teorisi: Marks ve Engels'in sınıflı toplumların tarihi üzerine yazdıklarının dogmatik ve çarpık bir yorumu, bir ülkenin sosyalizme geçebilmesi için öncelikle tam anlamıyla oturmuş bir kapitalist düzene sahip olması gerektiğini savunan teori. Bu teori kapsamında Stalin güdümündeki Komintern pek çok ülkede patlayan devrimleri henüz zamanı gelmediği bahanesiyle boğazlamıştı.

9 United Fruit Company: Latin Amerika'nın pek çok bölgesindeki plantasyonlarından, Avrupa ve ABD'ye muz, ananas vb. meyveler taşıyan ABD'li şirket. Şirket 1984 yılında ismini Chiquita Brands International olarak değiştirdi. Chiquita; hatırladınız mı? Plan Colombia kapsamında paramiliter güçleri finanse eden firma. Şirket politikası o dönemden beri pek değişmemiş.

Çöküşten Günümüze RUSYA'nın Serüveni - 3

Emre Güntekin

Ekonomik kriz, yoksulluk, yolsuzluklar, mafyalaşma, kirli savaş süreçleri, iç çatışmalar... Rusya emekçi sınıfları Yeltsin'in siyasete hâkim olduğu 90'lı yıllar boyunca saydığımız çelişkilerle boğuşmuştu. Rusya artık bir süper güç olarak değil, tüm dünyanın dalga konusu haline gelecek kadar zayıf düşmüş, 20. yüzyıl boyunca çektiği ABD'den borç alacak kadar Batı kamuoyunun ayağına düşmüş yorgun bir devlettir. Dahası Yeltsin ve yönetiminin bu çelişkilere çözebileceğine dair bir umut görünmüyordu. Nitekim ailesiyle ilgili yolsuzlukların da ayyuka çıkmasının ardından Yeltsin 31 Aralık 1999'da istifa etmek zorunda kaldı. Yeltsin'in son döneminde başbakan olarak atadığı Vladimir Putin artık Rus siyasetinin en tepesine yükseliyordu.

PUTİN'İN YÜKSELİŞİ

Rusya'nın 90'lı yıllarda siyasetine yön veren pek çok kişi gibi Putin'de SSCB döneminde bürokrasi içerisinde önemli görevler edinmişti. 1970 yılında girdiği Leningrad Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirmesinin ardından, 1975 yılında çocukluk hayalini gerçekleştirerek Sovyet istihbarat servisi KGB'ye girmişti. Bu görevini 1991 yılına kadar sürdüren Putin, SSCB'nin dağılmasının ardından sivil siyaset alanına geçiş yapmıştı. 1995 yılında iktidardaki NDR (*Nash Dom Rossiia-Evimiz Rusya*) partisinin St. Petersburg bölge başkanlığına getirilmişti. Aldığı eğitim, Almancası ve Batı dünyasının ekonomi politliğini iyi bilen bir profile sahip oluşu; onun başkent Moskova'da daha önemli görevlere yükselmesini sağladı. Temmuz 1998'de en iyi bildiği alanda görevlendirilerek Rus istihbarat servisi FSB'nin başına getirildi; fakat bu görevde çok uzun süre kalamadı. 9 Ağustos 1999'da Yeltsin tarafından "kurtarıcı" olarak görülerek, başbakanlığa atandı.

Rusya'da o gün yapılan bu atama herkes için Yeltsin'in gelip geçici kararlarından biri olarak görülüyordu. Putin'in başbakanlık koltuğunda ancak birkaç ay oturabileceğine dair beklentiler vardı. Fakat Yeltsin'in istifası vekâleten de olsa Putin'e başbakanlık koltuğunun kapılarını açtı.

Putin'de kendisinden önce başbakanlık koltuğuna oturan istihbarat kökenli **Yevgeni Primakov** ve Sergei Stephasin gibi 90'lı yıllarda pek çok siyasetçi gibi Rus siyasetinin değirmeninde un ufak olup dağılılabildi. Fakat 90'lı yılların sonunda **Çeçenistan** sorunu ülke siyasetinin ana gündem maddelerinden biri haline dönüşmüştü. 7 Ağustos'ta 1999'da **Şamil Basayev** önderliğindeki Çeçen milisler Dağıstan'a saldırırlarken, Putin başbakanlık görevine başlayalı daha birkaç hafta dolmamış, Moskova başta olmak üzere Rusya'nın dört büyük kentinde yaklaşık 300 sivilin öldüğü, 1700'ünün yaralandığı saldırılar gerçekleştirilmişti. Bu gelişmeler nedeniyle Rus güvenlik bürokrasisinin Yeltsin gibi sallantılı bir siyaset adamına tahammülü kalmamıştı. Ayrıca ülkenin ekonomik kaynaklarının oligarkların insafına terk edilmesi ve 90'lı yıllar boyunca süren dizginsiz talan artık sürdürülemez boyutlara ulaşmıştı. Rus devlet geleneğinin bu saatten sonra iktidarda bir demir yumruk görmek istediği açıktı.

Bu noktada Putin'in başkanlığa kadar nasıl yükseldiği ayrı bir tartışma konusudur. Bu dönemde Rusya'da **Çeçenler tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen saldırıların bazılarının arkasında Rus gizli servisinin olduğu iddia edilmektedir**. Özellikle sertlik arayan unsurların bu saldırıları kendilerinden biri olan Putin'in yükselişi için kullanabilecek olması bu iddiaları güçlendirmektedir. Çeçen cephesinde ise Şamil Basayev önderliğinde gerçekleştirilen Dağıstan saldırısını Rus devletine ikinci bir savaşa başlama bahanesi yaratarak Çeçenistan'ın bağımsızlığını tehlikeye atan anlamsız bir macera olarak görenlerin sayısı bir hayli fazlaydı. Neticede hem koşullar, Putin'in yükselişi için uygun zemin oluşturmuş, hem de Rus egemenler Putin şahsında soğuk yüzlü, bürokrasinin içinden doğmuş, politikalarını uygulayabilecek güçlü ve hırslı bir lidere kavuşmuşlardı. Rus emekçiler ise daha Putin'le yeni yeni tanışıyorlardı.

Zyuganov, Kremlin'in SSCB dağıldıktan sonra "Komünist Parti" gibi bir fenomeni emanet ettikleri sadık ve göstermelik bir isimdi. Diğer komünist tandanslı oluşumlara zaten izin verilmemişti.

Burada bir parantez açalım. Bu satırların yazıldığı sırada Türkiye'nin modern tarihindeki en antidemokratik seçimlerden biri tamamlanmış ve **Erdoğan** iktidarı referandumu hile ve zorbalıkla ancak kazanmayı başarabilmişti. Putin dönemi Rusya'sını okurken, Türkiye'nin yaşadığı süreçle çok fazla benzerlik kurabilmek mümkün. Erdoğan'ın bugün elde etmek istediği ne varsa Rusya'da 2000'lerin başında Putin aracılığıyla inşa edilmiş durumda. Her ikisi de en ufak bir muhalefete tahammül edemiyor, gerektiğinde gazeteciler derin devlet suikastlerine maruz kalıyor, gerektiğinde hapse atılarak susturuluyor. Kendilerine ayak bağı olan sermaye grupları, her ikisi tarafından da tasfiye ediliyor. Ulusal sorunlar her ikisi tarafından demir yumrukla "çözölmeye" çalışılıyor. Putinizm'i açıklamaya çalışırken, bizim de artık karşı karşıya kalabileceğimiz

diktatörlükten esintiler bulabilmek mümkün olacaktır.

PUTİN'İN İLK BAŞKANLIK DÖNEMİ

Yeltsin'in istifasının ardından cumhurbaşkanlığı seçimleri Haziran 2000'de yapılacaktı, ancak Putin'in popülaritesi Çeçen sorunundaki sert ve kararlı tavrından ötürü artışa geçmişti. Başkanlık koltuğunda kalıcı olmak isteyen Putin, seçimleri Mart ayına aldırarak popülaritesini kullanmak istiyordu ve bunda başarılı da oldu. Aradaki zaman belki kısa görünebilir; ancak kırılğan Rus ekonomisi Çeçen Savaşı'nın

etkisi, Batı'nın mali baskısı gibi nedenlerden ötürü alarm vermeye başlamıştı ve bu durum Putin'in otoritesini kriz ve yoksulluktan bunalan Rus halkının gözünde kısa sürede yerle bir edebilirdi. Bu yüzden Putin işini şansa bırakmadan seçimleri Haziran'dan Mart'a çekti.

Rusya'da var olan tüm siyasal ve iktisadi çelişkilere rağmen Yeltsin yönetiminin ardından ciddi bir muhalefet gelişmemişti. Putin'in en ciddi rakibi Rusya Federasyonu Komünist Partisi lideri **Gennadi Zyuganov**'du; fakat onun 90'ların sonunda ulaştığı Rus milliyetçisi çizginin Putin'in özellikle Çeçen sorunundaki sertliğiyle donanmış milliyetçiliğiyle boy ölçüşmesi mümkün görünmüyordu. Zyuganov milliyetçi söylemi öyle bir noktaya taşımıştı ki seçim afişlerinde Rus olmasıyla övünüyordu. **Zyuganov, Kremlin'in SSCB dağıldıktan sonra "Komünist Parti" gibi bir fenomeni emanet ettikleri sadık ve göstermelik bir isimdi. Diğer komünist tandanslı oluşumlara zaten izin verilmemişti.** Putin'in bir diğer ciddi rakibi ırkçı Vladimir Jirinovski'yi ancak Putin'in Çeçen politikası onun gözlerini kamaştırmış ve Putin'e destek verme noktasına sürüklemişti. Kısacası 2000 başkanlık seçimleri imparatorluk geçmişini özleyen Rus milliyetçiliğinin bir yarışına dönmüştü.

Başkanlık seçimlerinde Putin, aktif olarak başkanlık görevinde olmasının rahatlığıyla devlet imkânlarını sonuna kadar kullandı, uyguladığı politikaları kampanyasının aktif bir parçası haline getirdi. Hatta devlet televizyonunda kendisine ayrılan propaganda zamanını bile kullanmadı. (Ne kadar tanıdık!) Bunun yanında bir yandan **serbest piyasa ekonomisine gönülden bağlı olan Putin, önemli olanın Rus sermayesinin gelişimi olduğuna vurgu yaparak iktisadi anlamda da milliyetçiliği elden bırakmayacağını belirtiyordu.** Yoksul halkın sorunlarının çözümünden tek kelime etmeden; Rusya'yı yeniden süper güç haline getireceğinden, askeri ve ekonomik kalkınmaya öncelik vereceğinden bahsediyordu. Bunlarla da yetinmiyor eğitim jetleriyle Çeçenistan semalarında kendi kullandığı jetle tur atmak gibi showlarla Rus siyasetinde yeni bir imaj inşa ediyordu.

Tabi ki Putin kampanya döneminde yalnız değildi. **Boris Berezovski** gibi zengin iş adamları, devlet bürokrasisi ve medya Rusya'nın yakın gelecekteki çarının arkasına dizilmişlerdi.

26 Mart 2000'de yapılan seçime bu şartlar altında giden Putin oyların % 52,9'unu alarak başkan seçildi. En yakın rakibi Zyuganov ise oyların yalnızca % 29,1'ini alabilmişti. Fakat katılımın % 68'lerde kaldığı seçim Rus toplumunun henüz Putin'i kurtarıcı olarak görmediğinin bir kanıtıydı. Elindeki bütün imkânlarla rağmen seçimi ilk turda kıl payı kazanmayı başarabilmişti.

2. ÇEÇEN SAVAŞI

1994-1996 yılları arasında süren savaşın bir kazanımı olmamıştı. Savaş farklı görünümle

devam ediyordu ve artık Çeçen sorunu Rusya'nın yumuşak karnı haline gelmişti. Rus toplumu bir sonraki bombanın nerede patlayacağını tedirginliğini taşıyor, Çeçen halkı ise savaştan yıkılmış bir coğrafyada yaşamaya çalışıyordu. 1996 yılında Çeçen yönetimi ve Yeltsin arasında yapılan ateşkes, savaşı kısa süreliğine rafa kaldırmış gibi görünüyordu. Ta ki 1999 yılında Dağıstan'da başlayan çatışmalar ve Rusya'nın büyük kentlerini kan gölüne çeviren kaynağı belirsiz patlamalara kadar. İşin ilginç yanı hiçbir Çeçen silahlı unsur bu patlamaları üstlenmemişti.

İlk Çeçen savaşının ardından yüz binlerce Çeçen başka kentlere göç etmek zorunda kalmış ve artık problem lokal bir sorun olmaktan çıkmış, Rus siyasetinin ana gündemi haline gelmişti. Büyük kentlerde Çeçenlerin varlığı Rus toplumundaki milliyetçiliği ve düşmanlığı da körüklüyordu. Öte yandan Çeçen direnişi içerisindeki İslami unsurlar da radikalleşme eğilime girmişti. **Cahar Dudayev, ardından Aslan Mashadov derken öldürülen her Çeçen liderden sonra liderlik daha köktendinci-Selefi grupların eline geçti. Afganistan ve Bosna'nın ardında Suudi finansmanlı, CIA gözetimli küresel cihatçı şebekenin bir sonraki adresi Çeçenistan oldu. Sivilleri de hedef alan bu Selefi köktenciliğin Çeçen direnişinin liderliğini ele geçirmesi, neticede Rusya'nın işine geldi. Çünkü Çeçen direnişine duyulan sempati, gerek Rusya kamuoyunda gerekse de dünya kamuoyunda azalacak, Putin'in gaddarlığı daha meşru hale gelecekti.**

29 Eylül 1999 yılında Yeltsin ve Putin, Çeçenistan'a yönelik ağır bir bombardıman başlattılar ve aynı tarihte kara harekâtına giriştiler. Öncelikli hedef olarak Kafkasya genelinde bir cihat devleti kurmak isteyen Şamil Basayev önderliğindeki cihatçıları Dağıstan topraklarından atmak olarak gösterilse de bu, Rus yönetimi için bahaneydi. Asıl amaç Çeçenistan'daki Aslan Mashadov'u devirmek ve yerine Rus yönetimine bağlı birini getirmektir. 1 Ekim 1999'da Aslan Mashadov hükümeti ve Çeçen Meclisi yasadışı ilan edildi. 8 Haziran 2000 tarihine kadar süren ağır savaş sonucunda Putin, Çeçenistan'ı Rusya'ya bağladığını ilan etti.

Fakat önceki savaşın aksine Putin taktik değişikliğine giderek, Çeçen direnişçilerle mücadeleyi kendisine bağlı **"paralı Çeçenlerle"** sürdürmeye çalıştı. Birinci Çeçen Savaşı'nda Rusya'ya karşı savaşan **Ahmet Kadırov**'u Çeçenistan'ın başına getirdi. (Kısaca değinmek gerekirse Ahmet Kadırov ve sonraki yıllarda göreve gelecek olan Ramazan Kadırov Çeçenistan'da Putin yönetiminin mali ve siyasi desteğiyle mafyatik bir yönetim kurdular. Kendilerine muhalif olanları şaibeli yöntemlerle ortadan kaldırırlarken, safahat dolu bir yaşam sürdürmekten geri durmadılar. Çeçen halkı savaş ve yoksulluğun pençesinde yaşam savaş verirken saraylarında kaplan, timsah gibi vahşi hayvanlar besleyerek Çeçen halkının kaderini elinde tutmaya devam ediyor.

Cahar Dudayev, ardından Aslan Mashadov derken öldürülen her Çeçen liderden sonra liderlik daha köktendinci-Selefi grupların eline geçti. Afganistan ve Bosna'nın ardında Suudi finansmanlı, CIA gözetimli küresel cihatçı şebekenin bir sonraki adresi Çeçenistan oldu. Sivilleri de hedef alan bu Selefi köktenciliğin Çeçen direnişinin liderliğini ele geçirmesi, neticede Rusya'nın işine geldi. Çünkü Çeçen direnişine duyulan sempati, gerek Rusya kamuoyunda gerekse de dünya kamuoyunda azalacak, Putin'in gaddarlığı daha meşru hale gelecekti.

Öte yandan aradan geçen 17 yılda Kadırov ailesinin Rusya içerisinde de birçok karanlık işe giriştiği biliniyor ve hatta Putin'in tetikçisi olarak anılıyorlar.)

Çeçen mücahitler ilk savaşta kazandıkları başarı ve dış desteğin getirdiği özgüvenle Rus yönetimini hafife almışlardı. Fakat Putin yönetimi her ne pahasına olursa olsun Çeçen sorununu "çözmeyi" kafasına koymuştu. Yüz binlerce suçsuz sivilin bombardımanlarda ölümü ve yaralanması pahasına! Öte yandan uluslararası anlamda Çeçen mücahitleri zora sokan bir başka gelişme daha yaşandı: 11 Eylül 2001'de El Kaide'nin gerçekleştirdiği ikiz kuleler saldırısı Putin'in eline büyük bir koz vermişti. Yıllarca Çeçen direnişinin arkasında duran Batı besledikleri cihatçılar tarafından vurulmuştu. En azından görüntü o yöndeydi. ABD'nin Afganistan'a yönelik başlattığı operasyonlara sessiz kalan Putin, karşılığında Çeçenistan sorununun demir yumrukla çözümü konusunda yıllardır eleştirel yaklaşan Batı kamuoyunu sessiz kalmaya itmişti.

Başkanlık görevine geldiği ilk yıllarda yaşanan savaş süreci Putin'in nasıl bir rejim inşa etmek istediğinin işaretlerini veriyordu. Savaştan başarılı çıkmanın verdiği güçle Putin gelecek yıllarda ülke içerisinde yeni bir Çarlık istibdadının inşasına girişecek, uluslararası alanda ise tek kutuplu dünyanın bitişini simgeleyen hamleler yapmaya devam edecekti. Gelecek sayıda bu iki ayak üzerinden yükselen Putinizm'in nasıl inşa edildiğinin hikâyesiyle devam edeceğiz.

Trump Suriye'de Neyin Peşinde

Çağın Erdinç

ABD 7 Nisan'da Suriye'nin Şayrat Havva Üssü'nü 59 Tomahawk füzesiyle vurdu. Atışlar yapılmadan önce ABD'nin müdahale edeceği sinyalleri gelmişti. İdlib'de gerçekleşen kimyasal saldırının "kabul edilemez" olduğunu vurgulayan Trump, kimyasal saldırının sorumluluğunu Esad yönetimine yükledi. Ayrıca, Obama'nın "pasif" Suriye politikasını da eleştirdi.

Trump, kimin yaptığı belli olmayan kimyasal saldırının ardından Suriye'yi vurarak başkanlığını "ispatlamış" oldu. ABD'yi yeniden "büyük" yapacağını söyleyen Trump için İdlib'deki kimyasal saldırı adeta kendisine boş kaleye gol atma fırsatını verdi. Halbuki Trump, başkanlık seçimlerinden önce Suriye konusunda tam tersi politikalar izleyeceğinin sinyallerini veriyordu. "Bizim ne işimiz var Suriye'de? Çin ekonomik anlamda alıp başını gidiyor. Önceliğimiz ekonomik kaygılar olmalı. Suriye'ye mali ve askeri anlamda çok şey veriyoruz; peki karşılığında ne alıyoruz?" minvalinde Obama'yı eleştiren Trump ile ilgili **Markсист Bakış**'ın önceki sayısında şunları yazmıştık: "Trump, Obama'nın Suriye politikasını eleştirerek ve göçmen karşıtı kartı öne sürerek başkanlığı aldı. Trump, Suriye'deki askeri harcamaların gereksiz olduğunu ifade ediyor. İş adamı kafasıyla 'Suriye'de çok şey kaybettik. Peki ne kazandık?' diye soruyor. Trump'ın Suriye'ye dair agresif politikadan vazgeçip Çin'i ekonomik anlamda sınırlandırması söz konusu olabilir; fakat Trump bir manyak. Ne zaman ne yapacağını öngörmek zor. Obama'dan daha agresif bir dış politika ile karşımıza çıkabilir. Şu ana kadar Trump'ın Suriye konusunda Obama'dan farklı bir hat izlediğini söylemek zor. Hatta söylem düzeyinde Obama'dan daha agresif bir politika izleyebilir."

Dergi yazımızda bunları öngördükten yaklaşık 20 gün sonra Trump Suriye'yi vurdu. Aslında bunları öngörmek için Nostradamus olmaya gerek yok. ABD'nin yeni "ruh hastası" başkanı, 21 Ocak'ta CIA merkezinde Irak ile ilgili yaptığı konuşmada, Suriye politikasına dair ipuçlarını da vermişti: "Irak'a girilmesini istedim... Eğer petrole el koysaydık belki IŞİD olmazdı, çünkü para kazandıkları yer orası... Fakat belki bir başka şansımız olabilir" Başka bir konuşmasında ise şunları söylemişti: "...Ben bu bok adamları bombalardım. Bu enayileri hemen bombalardım. Aynen böyle. Boru hatlarını havaya uçururdum. Her bir karesini havaya uçururdum. Geriye bir şey kalmazdı. Ve Exxon'u oraya yerleştiririm, iki ayda bu adamları bir daha asla göremezsin..." yorumu gerek var mı?

SALDIRIYI ESAD MI YAPTI?

Bu meseledeki kritik noktalardan bir tanesi de saldırıya kapı aralayan İdlib'deki saldırıyı kimin yapmış olabileceği konusu. Cihatçılar ve ÖSO cani ve katliamcı ama Baas rejimi de süttan çıkmış ak kaşık değil.

Fakat Baas rejimi devlet aklı olan bir aktör. Beşar'ın babası olan Hafız Esad'dan bu yana Baas rejimi Suriye'yi titizlikle yönetiyor. Beşar Esad, evliliğini bile Suriye'deki hassas dengeleri gözeterek yaptı. Suriye'deki nüfusun önemli bir kesimi Sünni. Beşar'ın kendisi Nusayri (Suriye Alevi'si) eşi **Esmâ Esad** ise Sünni. Esad yönetimi aile yapısıyla "Bizim Suriye'deki Sünni kesim ile bir derdimiz yok. Onlar bizim kardeşlerimiz" mesajı veriyor. Suriye'deki birçok dengeyi gözetten Esad yönetiminin sıkıştığı askeri cephelerde militanlara karşı değil de sivillere karşı bir kimyasal saldırı gerçekleştirip rüzgârı tersine çevirme ihtimali var mı? Üstelik Şam üzerinde Rusya ve İran'ın o kadar etkisi varken. Üstelik sağı solu belli olmayan Trump'ın Suriye politikası tam da yerli yerine oturacakken. Bütün bu önemli soru işaretlerine rağmen yine de kesin konuşmak zor. Kimin yaptığı ispat edilene kadar da bu olay karanlık olarak kalacak.

Saldırıyı kimin yapmış olabileceği konusunu açmışken İdlib'deki cihatçıların bu saldırıyı yapmış olabileceği gerçeğini gözardı etmeden ilerlemek gerekir. Zira geçmişlerinde yapmadıkları yok. Bütün insanlık suçlarını işleyen ve batının müdahalesi için ellerinden geleni yapan cinayet şebekeleri bunlar. Cihatçıların Suriye'de kimyasal maddeleri saldırı amacıyla ürettiklerini sağır sultan bile duydu. Uzun zaman önce İdlib'e çöreklenen bu cinayet şebekelerinin daha önce kimyasal saldırı gerçekleştirdiği konusunda çok sayıda kanıt var. Örnek mi? 30 Ekim'de Halep kuşatması genişlerken **RIA Novosti** isimli basın organına konuşan bir milis, Suriye ordusuna karşı zehirli gazlar kullandıklarını itiraf etti. Halep'in güneybatısındaki mevzilere zehirli gazla doldurulmuş füzeler attıklarını söyleyen cihatçı, bunların daha önce de yaşadığını ifade etti. Söz konusu militanın aktardıklarını doğrular nitelikte gelişmeler de yaşandı. Halep'te onlarca kişi "sebebi bilinmeyen" bir maddenin etkisiyle zehirlendi. Tekrar vurgulayalım: Karanlık noktaları ön planda olan bu olay, Trump yönetiminin erken davranıp Suriye'yi vurarak kendi yönetimini ispat etmek ve Obama'dan farklı noktada olduğunu ispatlamak için kullandığı araç haline gelmiştir. İdlib'de ölen siviller Trump'ın umrunda değil! Her şeyi bir kenara bırakalım. Yemen'de binlerce kişi Suudi saldırısı sonucu hayatını kaybetti. Eyyamcı batı medyası bunu gördü mü? Trump denilen seri kâtil, Yemen'le ilgili bir açıklama ya da kınama yayınladı mı?

RUSYA'NIN ROLÜ

Rusya, saldırıdan sonra Esad'ı bütünüyle sahiplenmiş açıklamalardan kaçındı. Hatta Rusya'nın dış politika yapıcılarını, "Esad'a desteğimiz sınırsız değil" açıklaması yaptı. Rusya, ABD'nin Suriye'yi vuracağını biliyordu. Saldırının "sınırlı" olması gerektiği konusunda alttan alta uyarılar yaptı. ABD de tam olarak böyle hareket etti. Saldırıda savaş uçakları kullanılmadı. Rusya'nın S-400 füze sisteminin çalışma ihtimaline karşı ABD, Tomahawk'ları gemilerden ateşledi.

Sınırlı saldırı bittikten sonra ABD yönetimi kapsamlı bir saldırının düşünülmediğini ve operasyondan istenilen sonucu elde ettiklerini duyurdu. Böylece, ABD'yi Suriye'ye girmeye teşvik ederek Şam'da cuma namazı kılma hayallerini canlandırmaya çalışan Tayyip avcunu yaladı. **Dış politikayı günlük kaygılarla kurgularsanız, geleceği okumayıp sadece dün ve bugün ile yaşarsanız daha çok avcunuzu yalarsınız!**

Neyse, AKP'nin dış politika saçmalıklarını yazmaya sayfalar yetmez. Konumuza dönelim. Rusya faktörü, ABD açısından fren mekanizması gördü mü? Hiç kuşkusuz Rusya sahada olmasaydı, belki Obama yönetimi bile Suriye'ye girmeye cesaret edebilecekti. Aynı şey Trump için de geçerli. Rusya'nın Suriye'deki siyasi ve askeri üstünlüğü ABD yönetimi açısından caydırıcı oluyor.

Birkaç rakam verelim. Suriye'de 5 binden fazla Rus askerî personeli bulunuyor. Rusya'nın Suriye'de konuşlandığı TU ve SU serisi bombardıman uçaklarından yaklaşık 70 adet bulunuyor. Gözetleme uçakları ve MI serisi atak helikopterlerinin sayısı bilinmese de, Suriye'deki çeşitli hava üslerinde bu hava araçlarından çok sayıda olduğu düşünülüyor.

Rusya'nın asıl gücünü, Suriye'deki hava savunma silahları oluşturuyor. Suriye hava sahası Rusya'nın yerleştiği S-400'ler ile korunuyor. S-400'lerin 250 kilometre radar mesafesi, 30.000 metre irtifası var. Ateşlendiğinde sesteki 5 kat hızlı gidiyor. Yani, herhangi bir hava aracının Rusya'nın onay vermemesi durumunda Suriye'ye girmesi mümkün değil. Tomahawk'ların Şayrat'ı nasıl vurduğu belli. ABD her ne kadar "Tomahawk'lar radara yakalanmıyor; dünyanın en gelişmiş saldırı araçlarından biri" dese de, Tomahawk'lar gelişmiş olmasına karşın en son Irak operasyonunda kullanıldı. Üretim yılı çok yeni değil. Fakat S-400'ler, S-300'lerin bir üst modeli. Oldukça gelişmiş hava savunma araçları. Yani Rusya'nın onay vermemesi durumunda Tomahawk'ların bile Şayrat'ı vurması mümkün olmayabilirdi.

ABD'nin saldırısından önce Rusya'nın "Esad'a desteğimiz sınırsız değil" açıklaması yapması ve saldırıdan sonra beklenen çıkışı "yüksek perdeden" yapmaması "Rusya, Esad ile ittifakını bitiriyor mu?" gibi soruların sorulmasına neden oldu. Öncelikle şunu ifade edelim. Rusya, ABD'ye gereken mesajı verdi. Saldırıdan sonra "**acil durum iletişim araçlarının**" ABD ile kesilmesi çok önemli bir

İdlib'deki cihatçıların bu saldırıyı yapmış olabileceği gerçeğini gözardı etmeden ilerlemek gerekir. Uzun zaman önce İdlib'e çöreklenen bu cinayet şebekelerinin daha önce kimyasal saldırı gerçekleştirdiği konusunda çok sayıda kanıt var. Örnek mi? 30 Ekim'de Halep kuşatması genişlerken RIA Novosti isimli basın organına konuşan bir milis, Suriye ordusuna karşı zehirli gazlar kullandıklarını itiraf etti.

mesajdı. Acil durum iletişim araçları, olası bir krizde taraflar arasında çıkabilecek çatışmanın (Örneğin Rusya'nın yanlışlıkla ABD'nin uçağını düşürmesi ya da tam tersi) önlenmesi için Suriye'de bir süredir kullanılıyordu. Rusya bu iletişim kanalını kapatarak diplomatik dille, "*Saldırıları artarsa Suriye'de istenmeyen 'kazalar' olabilir*" mesajını verdi. Böyle bir mesaj vermemiş olsaydı bile, Rusya'nın Suriye ile ilişkisini şaibeli bir kimyasal saldırı nedeniyle bitirmeyeceğini söylemek gerekirdi. Zira Rusya'nın dış politika stratejisi Türkiye'ninki gibi günlük çıkarlar üzerine kurulu değil. Suriye, Hafız Esad döneminden bu yana Rusya'nın müttefiki ve Rusya, Suriye'nin düşmesi durumunda sıranın Kafkasya ve Orta Asya'ya geleceğinin farkında. Yani Rusya, Suriye'ye sınırlı müdahalelere göz yumabilir, ama daha fazlası Rusya için yenilir yutulur bir darbe olmaz. ABD de bunu bildiği için adımlarını temkinli atıyor. Suriye'de ABD ve Rusya arasındaki durum, uluslararası ilişkilerde sıklıkla kullanılan "*dehşet dengesi*" ifadesine gayet uyuyor.

ONA HER ŞEY "ŞAM'DA CUMA NAMAZI KILMAYI" HATIRLATIYOR!

ABD Şayrat'ı vurur vurmaz Ankara gelişmeleri adeta davulla zurnayla karşıladı. Saldırının devamını beklediğini ifade eden AKP'li mukteditler, referandum sürecinde saldırdığı "dış güçlere" bir anda yedekleniverdi. Fransa, İngiltere ve İsrail korosunun en ateşli şarkıcısı oldular. Mide bulandırıcı bir politika!

Marksist Bakış'ta Suriye ile ilgili yazdığımız her yazıda, Tayyip'in Rusya ve Esad'a yaklaşımının Şam'da Cuma namazı kılma hayallerini bitirmediğini söyledik. Gerçekten de Tayyip, evde amcasına şımaran çocuk gibi, ABD devreye girer girmez "Yürüyün aslanlarım" minvalinde ABD'nin sırtını sıvazladı. Amaçladığı şey netti: Esad yönetiminin devrilmesi ve kendisine yakın cihatçı grupların Suriye'de yönetimi ele geçirmesi.

ABD'nin saldırısından sonra Esad'a yüklenen vites arttıran ABD frene basınca AKP de komik

duruma düştü. Trump'ın bu işi uzatmayacağı ortadayken derhal savaş şaşakçılığına başlayıp amatörce kendilerini açık pozisyona düşürdü. Nitekim onca emek ve masraf karşılığında Rusya ile arayı düzeltmeye çalışmışken Tomahawk saldırısından sonra Moskova-Ankara arasında tekrar soğuk rüzgarlar esmeye başladı. Bu kadar güvenilmez, küçük tüccar mantığı ile hareket eden ve amatörce hatalar yapan bir dış politika Saddam'dan beri Ortadoğu'da görülmüş bir şey değil. Sonuçta Putin tekrar cezayı kesecek ve RTE tekrar ezik bir durumda arayı yapmaya çalışacak. Nitekim ticaret ilişkilerinde bahsettiğimiz durumlar halen yaşanıyor.

SONUÇ

Toparlayacak olursak; Trump başkanlık koltuğunu sağlamlaştırmak için Suriye'yi bir deney sahası olarak görüyor. Dış politikadaki agresif tutumuyla Obama yönetiminden farkını kendince ortaya koymaya çalışıyor. Bir bakıyorsunuz Suriye yönetimini hedef alıyor bir bakıyorsunuz Kuzey Kore'ye saydıyor. Anlaşılan o ki "ABD'yi eski büyük zamanlarına geri döndereceğiz" derken emperyalist savaşları kışkırtmakta sakınca görmeyeceğini kastetmiş. Ya da RTE benzeri show'larla imaj operasyonlarını tercih edecek. Tabi ki arada fark olacaktır, zira ABD gücünün showları Tomahawk'lar ile olmaktadır.

Dünya emperyalist sistemi o kadar hassas dengeler üzerine kurulu ki, savaşların çıkması ve insanların kitlesel bir şekilde yaşamını yitirmesi Trump denilen tuhaf bir tipolojinin ağzından çıkacak olanlara bağlı. Düşünün ki, Trump gibi birisiyle Stalinizmin psikoz halinin yaşandığı Kuzey Kore karşı karşıya geliyor ve Trump ile Kim Jong Un'un atışmaları tüm dünya halklarının geleceğini tehdit ediyor.

Diken üstünde yaşamamak ve geleceğimizi teminat almak için bu sistemin ve sistemin ürettiği manyakların yerle yeksan olması gerekiyor. Bu kolay bir iş değil, farkındayız; fakat dünyanın bu haliyle zaten bir geleceğimiz olmayacak!

Maduro'nun Çöküşü: Ekonomik Kriz ve Siyasal İflas

Tilbe Akan

Venezuela, son birkaç haftadır hükümet karşıtı protestolara tanıklık ediyor. Sağ muhalefetin çağrısıyla sokakları dolduran yüzbinlerce insan ülkede yükselen enflasyona, açlığa ve baskıcı politikalara karşı Maduro'nun istifası talebiyle sokakta. Venezuela'yı uçurumun kıyısına sürükleyen ve sağın yükselişine sebep olan da Chavez ve onun devamcısı Maduro'nun reformist politikalarının yolun sonuna gelmiş olması.

Geçtiğimiz günlerde üyelerini devlet başkanı Maduro'nun atadığı Venezuela Yüksek Mahkemesi aniden aldığı bir kararla, 2015 seçiminde Amazon eyaletinden seçilen üç milletvekilinin usulsüzce seçildiği iddiasıyla, konu yargıda çözülmeye kadar parlamentonun bütün yetkilerini üstüne aldı. Alınan bu kararla beraber Venezuela halkı sokaklara döküldü.

Maduro, hükümet karşıtı gösterileri "Amerikan darbesi" olarak yorumlarken, polisin eylemcilere müdahalesi oldukça sertti; bu yazı yazılırken 3 kişi hayatını kaybetmişti. Yaşanan bu sürecin iki yönü olduğunu unutmamak gerek. Bir yandan Chavismo'nun sonunun geldiğini diğer taraftan da ülkede sağın yükseldiğini ve buna karşı emekçilerin sınıf temelinde güçlü bir cevap vermesi gerekliliği su götürmez bir gerçek olarak karşımızda duruyor.

Siyasi istikrarsızlık, yolsuzluk ve baskılar ekonomik krizin de derinleşmesine sebep oluyor. Dünyadaki en büyük petrol rezervine sahip olan ülkede nakit sıkıntısı yaşanıyor ve enflasyon oranları her geçen gün artıyor. Venezuela, petrol fiyatlarının son iki yıldır düşük seyretmesi sonucu derin bir ekonomik, siyasi ve toplumsal bunalım yaşıyor. Ekonomisinin en büyük gelir kaynağı petrol olan Venezuela'da yiyecek ve ilaç kıtlığı dayanılmaz boyutlara ulaştı. Devletin gıda satış noktalarında haftada yalnız bir gün ve sınırlı miktarda yiyecek satışı gerçekleşirken enflasyon %720'e dayandı. Bu oran, dünyanın en yüksek enflasyon oranlarından biri demek. GSYH %16 azaldı. Halk, astronomik fiyatlara satılan gıdaya ulaşamıyor. Bütçesi neredeyse sıfırlanan ülkede Maduro hükümeti ilaç alamıyor. Açlık ve işsizliğin kol gezdiği ülkede haftalardır Maduro'nun istifası için sokak eylemleri oluyor.

CHAVEZ'DEN MADURO'YA...

Hugo Chavez'in 2013 yılında hayatını kaybetmesinin ardından yapılan seçimlerde çok az bir farkla, sadece 235 bin oy farkla Chavez'in devamcısı

olan Nicolas Maduro devlet başkanı seçilmişti. Latin Amerika'nın sol popülist liderlerinden Chavez sosyalist bir lider olarak anılsa da işin aslının öyle olmadığını daha önceki sayılarımızda belirtmiştik. Aynı durum onun devamcısı Maduro için de geçerliydi. Petrol gelirlerinin azalması, yolsuzluklar ve muhalefete yönelik sert baskılar Maduro'yu adım adım bu sona yaklaştırdı. Haziran 2016'da ABD destekli sağ muhalefet (MUD), Maduro'yu görevden almak için imza kampanyası başlatmıştı (Venezuela yasalarına göre devlet başkanı görev süresinin yarısını doldurduktan sonra, belli bir oranda imza toplandığı takdirde referanduma gidilebiliyor). Ancak Maduro, bürokrasi desteğiyle referanduma gitmemeyi başardı; zira krizin derinleştiği 2015 yılından beri Maduro'ya yönelik halk desteği %25-30'lara gerilemiş durumda.

Sağ koalisyon Demokratik Birlik Masası (MUD) meclisin üçte iki çoğunluğuna sahip. Bu nedenle, bulduğu her fırsatta Maduro'ya karşı gerici hareketi büyütme için fırsat kolluyor. Maduro, ABD ve büyük sermaye destekli sağ muhalefetin saldırılarını şimdilik elindeki bürokrasinin gücü ile bertaraf etmeye çalışıyor. Ancak ülke tam anlamıyla sefaleti yaşıyor. Su, elektrik, temel gıda maddelerine ulaşım çok zor. Sağcı bloka destek veren sermaye karaborsacılık ve istifçilikle krizi derinleştirmeye çalışıyor. Öte yandan krizin sonucu olarak Maduro'ya ve partisi PSUV'ye destek düşüyor çünkü petrol fiyatlarının düşmesi ile ülkenin gelirleri önemli ölçüde azaldı. Bu nedenle Maduro'nun yasal hamleler dışında elinde bir güç yok.

NE OLMUŞTU?

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) petrol üretiminin 2007 yılında günlük 5 milyon varilden 2014'te günde 10 milyon varile çıkması ve buna karşın Suudi Arabistan'ın liderliğinde OPEC üyelerinin üretimlerini kısmamaları sonucu petrol piyasasında oluşan arz fazlası, ham petrol fiyatlarını Haziran 2014'te ulaştıkları 115 dolar/varilden bugün 35 dolar/varil'in altına indirdi. Bugünlerde ise Brent petrolün varil fiyatı 50 dolar

civarında seyrediyor.

Venezuela, dünya petrol rezervlerinin tek başına %20'sine sahip. Ve ülke ihracat gelirlerinin %95'i, GSYH'nin ise %55'i petrol gelirlerinden oluşmakta. Latin Amerika'nın reformist ülkelerinden Venezuela'da Maduro iktidarı petrol fiyatlarının gerilemesi ile birlikte Chavismo'nun reformist siyasetinin ekonomik kaynağı olan petrol gelirlerinden mahrum kaldı.

Ekonomisi neredeyse tamamen her gün yaptığı yaklaşık 2 milyon varillik petrol ihracına bağımlı ülke için petrol fiyatındaki her 1 dolarlık düşüş, senelik 720 milyon dolar gelir kaybı demek. Bu durum, Venezuela'nın iflasın kıyasına gelmesine yol açtı. Hal böyle olunca gıda ve ilaç gibi en temel ihtiyaçlar alınamıyor. Ülke derin bir ekonomik kriz yaşıyor. Ekonomik kriz, Chavismo'nun, Maduro'nun siyasi krizini beraberinde getiriyor. Karaborsacılık ve Amerikancı sağcı MUD'ın desteklediği sabotajcıların Maduro ve partisi PSUV'e karşı desteklediği sabotajlar halkı perişan ve tam anlamıyla yarı kıtlık koşullarına mahkûm etti. Daha önce ABD'nin desteği ile Chavez'e karşı darbe yapan ordunun içindeki unsurların da gıda stokçuluğu ve kaçakçılığına destek olduğu biliniyor. Bu zor koşullarda para babalarının rüşvet ve istila ile Venezuela halkının sırtına binmesi işten bile olmazdı.

Bu noktada sadece petrol fiyatlarının düşmesinin bu kadar büyük bir çöküntü yaratmayacağını belirtmek gerek. Ortada Chavez'den Maduro'ya devam eden reformizm adına da bir kötü yönetim örneği var. Ülkenin petrolden elde ettiği gelirler Chavez tarafından kurulan Ulusal Kalkınma Fonu'na (FONDEN), 11 yıl boyunca aktarıldı. Bu fonun ise ülkenin ekonomik gelişmesi için kullanılmadığı bugün daha açıklık kazanıyor. Hatta 2008 krizinde batacak Lehman Brothers'a bile önemli oranda para yatırdığı sonradan ortaya çıktı.

Venezuela neredeyse büyük bir savaştan çıkmış bir ülkenin yaşayabileceği bir ekonomik çöküntü içerisinde. Şeker, tuz, pirinç yok. Halk, haftada sadece bir gün açılan devlet satış noktalarında indirimli gıda almak için yüzlerce, bazen kilometrelerce kuyrukta beliyor. Gıdanın çok hızlı tükenmesi ile gıda satın alamayan halk ile olası bir isyana karşı kurum önünde konuşlanan polis arasında zaman zaman çatışmalar yaşanıyor. Başkent Caracas'ın sokaklarında çöpten yiyecek

toplayan insanların sayısı artıyor.

Venezuela, ilaçları büyük oranda ithal ediyor. Ülkede para kıtlığı ilaçların alınamaması sonucunu doğuruyor. Ülkede tüm ilaçların %85'i tükendi. Venezuela'da hayati önemdeki tedavi ilaçları bulunamıyor. En temel ilaçlar bile olmadığından dünyada yıllar önce yok olmaya yüz tutan difteri hastalığı Venezuela'da yeniden başgösterdi. Sıtma ve kolera salgınları hızla artıyor. Bunlara karşı koyabilecek bir sağlık sistemi ise yok. Halk, Kolombiya ve Brezilya sınırını geçerek ilaç ve gıda bulmaya çalışıyor. Ancak bu, ülkedeki çoğu insanın yaşadığı koşullar göz önünde bulundurulduğunda sadece küçük bir kesim için mümkün. Maduro, Birleşmiş Milletler'e ilaç yardımı için çağrıda bulundu.

CHAVISMO SONA GELDİ

Maduro iktidarına alternatif herhangi bir sol unsur yok. Sağ cephe MUD ise işi uluslararası emperyalist müdahale çağırıcılığına kadar vardırırmış durumda. Maduro'nun devamcısı olduğu Chavismo'nun ise petrol gelirlerine sıkı sıkıya bağımlı politikası emperyalist kapitalist sistemde reformların tarihsel tıkanışına çarpıcı bir örnek. Chavismo sona geldi. Yoksulluk ve açlıkla çevrelenmiş Veneuela halkının Chavismo'nun tıkanışını devrimci bir seçenikle aşmaya ihtiyacı var: karaborsacılar, sabotajcılara savaş açmaya muktedir bir mücadele ve acil kamulaştırma talepleri Venezuela'nın direngen halkı için acil mücadele talepleri olmalıdır.

SONUÇ

Maduro'yu ve Chavismo'yu aşmaya muktedir bir sınıf hareketine ihtiyaç var. Bugün somut bir talep olarak sabotajlara karşı işçilerin kontrolünde kapitalistlerin mallarına el konulması hayati öneme sahip. Çünkü Maduro devrimci bir atılımla aşılmazsa Chavismo hikayesi diğer Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi sağın güçlenmesi ve zafer kazanması ile son bulacaktır.

Temel toplumsal sorunlar kapitalist toplumların çözmeye muktedir olduğu sorunlar değildir. Emperyalizm çağında en temel günlük sorunlar bile köklü değişimlere ihtiyaç duyar. Sosyal devlet yardımları ancak kapitalizme makyaj yapmak anlamına gelir. Bu nedenle Chavismo Venezuela'da hiçbir sorunu çözemedi ve başarılı olamadı.

Son bir söz de sola dair... Venezuela halkının

Maduro'yu ve Chavismo'yu aşmaya muktedir bir sınıf hareketine ihtiyaç var. Bugün somut bir talep olarak sabotajlara karşı işçilerin kontrolünde kapitalistlerin mallarına el konulması hayati öneme sahip. Çünkü Maduro devrimci bir atılımla aşılmazsa Chavismo hikayesi diğer Latin Amerika ülkelerinde olduğu sağın güçlenmesi ve zafer kazanması ile son bulacaktır.

devrimci enerjisi ile Chavismo'nun reformist burjuva programı arasında ayırım yapmaksızın yıllardır ezberden edilen laflara dair... Reformist her gücü devrimci ve sosyalist olarak adlandırırsanız bugün diyecek lafınız kalmaz. Chavez'i göklere çıkartırken yukarıda ayrıntısıyla ortaya koymaya çalıştığımız gibi reformizmi göklere çıkarmış olursunuz. Bunun adı devrimcilik değildir. Chavez döneminde servetlerini büyüten sermayeyi yazıp çizmiyorsunuz diye gerçekler ortadan kaybolmuyor. Chavez'in sosyalist diye pazarlanması Chavez'in niteliğini değil, olsa olsa solun kapasitesizliğini gösterir. Ve maalesef böylesine zor günlere gelindiğinde "rüya" sonlanmış oluyor. O yüzden Latin Amerika reformizmi üzerine bir muhasebe yapma zamanı sadece Latin Amerika halkı için değil, Türkiye solu için de gerekli.

Latin Amerika'da sağcı darbelere hayır!

Kaynakça

<http://bolsevik.org/guncel/maduro-sikisiyor.html>

<http://bolsevik.org/guncel/venezuelada-buhran-sabotajlar-kara-borsa%800-enflasyon.html>

<http://bolsevik.org/guncel/venezuela-dar-bogazda-sag-buyuyor.html>

<https://stratejikplanblog.wordpress.com/2017/04/03/venezuela-dosyasi-venezuela-nasil-intihar-etti/>

Dergimize Nasıl Ulaşabilirsiniz?

Ankara:

İlhan İlhan Kitabevi
(Karanfil Sk. 30/3 Kızılay)
Dost Kitabevi
(Karanfil Sk. No: 11 Kızılay)

İstanbul:

Mephisto Kitabevi - Taksim Şube
(İstiklal Cd. No: 125)
Mephisto Kitabevi - Beşiktaş Şube
(Köyü Cd. No: 15)
Mephisto Kitabevi - Kadıköy Şube
(Muvakkithane Cd. No: 5)

Antalya: 0506 331 96 40

Denizli: 0505 835 47 80

İzmir:

Yakın Kitabevi
(Kıbrıs Şehitleri Cd. 104/A
Alsancak)

Samsun:

Tutunamayanlar Kitabevi
(Süleymaniye Cd. İlkadım)

Trabzon:

Ra Kitabevi
(Uzun Sk. Saray Çarşısı No: 5)

**OKU
OKUT
ABONE OL**

HAYIRCI ARKADAŞI;

REFERANDUMDAN ÇIKAN SONUÇ UMUTLUDUR.

Ama ancak harekete geçersen umutludur.

Hayatına eskisi devam edeceksen bu umut boş laftır...
Daha çok kederlenirsin...

OTURDUĞUN YERDEN LAF ÜRETEREK,
rahatını bozmadan, evden işe işten eve, maçlar,
diziler, yaz tatili, sosyal medya, eş-dost
muhabbeti...

**ÖZGÜRLÜK BÖYLE
GELMEYECEK...**

Kolayca sandığa atılan bir
oyla da işler düzelmeyecek...
Gökten bir kurtarıcı da
gelmeyecek...

**RAHATINI, KONFORUNU BOZACAKSIN
ARKADAŞIM...**

Taşın altına elini sokacaksın...

Günler çuvala girmedi, yılda 365 gün var,
bugünden tezi yok bir şeyler yapacaksın...
Lafta değil, somutta...

**ÖRGÜTLENECEKSİN,
ÖRGÜTLEYECEKSİN...**

Korkuları ve tembelliği bir tarafa bırakacaksın ve çalışacaksın...

Ve biliyor musun biraraya gelip çalışan, organize olan, cesareti
akılla birleştiren, yoldaşça birbirine güç veren yüz binlere
ihtiyacımız yok, hatta on binlere bile ihtiyacımız yok... Binler
olsak bu ülkeyi dar ederiz onlara... Fazla iddialı gelmesin sana,
gerçek budur...

Özgürlük cesaret, özveri ve bedel ister...

**Bu ülkeyi yeniden kurmak istiyorsan, geleceğine sahip çıkmak
istiyorsan bizimle gel!!**